

קרבן

הַלְבָּה אַ מִתְנִי' נֶאֱחָד בְּאֶדֶר מִשְׁמַעִינן עַל שְׁקָלִים. צ"ד שולחן בבב ערי ישראל ומכריזן שיביאו שקלים ולמה בחדד בחדד מפרש בגמ': **ועל הכלאים**. מכריזן שימעטו הורע האחר עד שלא יסאר בו רובע קב לטאה: **בט"ו זו קורין אם הפגולה נכרכים**. המוקפין חומה מימות יהושע בן נון אידי דבעי למתני דבט"ו בחדד שלחנות וישיבים במדינה מני נמי כל מה שהיו עושין בו ביום והספי לא מני שבצ"ד קורין את המגילה בשאר עמירות דלא חש למיתני מה שנעשה בכל החדש: **ומסקנין אם הדרכים ואם הכרונוס**. והשווקים שמתקלקלו בימות הגשמים בשביל עולי רגלים א"ר בשביל הרגומים בשגגה כדכתיב מפיץ לך סדרוך: **ואם מקווס המים**. אם נחרבה בהם טיט מנקין אותן ואם נחסר שיעורן ממשיכין להן מים וממלאין אותן: **כל לרבי דמים**. מפרש בגמרא: **ומצניין** את הקצרות. שלא יאיהלו עליהם הכהנים ועושי טהרות והציין הוא שממחים סדר וסופכין אותו סביב הקבר ובימות הגשמים היה הסיד נמוח וארץ לחזור ולצנינו: **גב' צעונסן**. בזמן קודם ר"ח ניסן כדי שיכולין לתרום תרומת הלשכה שממנה לוקחין קרבנות ללכרי השנה הבא מניסן ואילך ולכך משמיעין בחדד בחדד שלשים יום קודם: **פרומם הלשכה**. הוא התרומה שמורמין מן הלשכה שנתנו בתוכה כל השקלים כדתנן לקמן פ"ג: **ומר ר"ש בר"י** [וחמרן] להדינו טעמא דמורמין הלשכה דוקא בר"ח ניסן: **כשתלסם**. כמו שהיתה תרומה ראשונה בשנה שהוקם המשכן שהיתה בר"ח ניסן בן לדורות נמי מר"ח ניסן ממחלין לתרום מן החדש: **נאמר כלן חדשי**. זאת עולת חדש בחדשו לחדי השנה: **ונאמר ללון חדשי**. ראשון הוא לכל לחדשי השנה: **שנן רבי עני וכו'**. הניח ר' עמי רישא דברייתא ואמר הסיפא לדוד: כל דן. ולא נכון לעשות כן שקליך במקום שהיה לו להסריך דמסיפא לא שמיך דמדאורייתא כריך להביא מן החדש: **פ"ל בחדשו לחדשי**. דה"מ למכתב זאת עולת החדש: **בחדש אחד ור'**. וה"פ זאת עולת החדש בחדשו שמיש ויביא מתרומה חדשה לכל חדשי השנה: **יכול כלאים חדש שירשע**. יתרום לכל חדשי השנה: **ויסנו קול ביהודה וביזעזעלם**. להביא לה' משאת משה עבד ה' והיוו השקלים ש"מ שמכריזין על השקלים: **פמן מנינן**. מגילה פ"ק: **אף שימוע שקלים וכלאים אינא**. בין אדר ראשון לשני שאין משמיעין אלא בשני: **ר' חלבו וכו'** עד זמן קרייתתה ל"ג. **ויאות**. ספיר קאמרת דשימוע שקלים וכלאים אינן אלא בשני: **עד כדון וכו'**. עדיין יש בשנה קודם ר"ח ניסן ששים יום ולמה יקדמו כל כך: **עד כדון אינון דקיקין**. עדיין הנאמנים דקים ואינו ניכרין לידע אם הם כלללים: **מעסה**. דעיקר טעם הכהנה כדי שיביאו צעונסן דוקא א"כ למה משמיעין על שקליהם בחדד הא' אי אפשר לכן להביאן קודם ר"ח ניסן וי"ג מראשו של חורף וה"פ לפי דבריך לזכרין בני כלל השמעינ בראשו של חורף כדי שיביאו לירושלם בראש חודש ניסן: **וסא פנינן**. לקמן פ"ג: **בפרום הפסח**. היינו ט"ו יום דפרום לשון מנחה הוא ושליש יום קודם מהג שואלין ודורשין: **פ"ג א"ר**. לפי משמעות משנה זו נאמר דג' זמנים אלו קצטו לתרום משקלי הקרובים לירושלם בפסח והרחוקים קלת בעלרתם והרחוקים ביותר בחג מנאל שדי אף לבני כלל בכרתם אדר שעדיין יש פנאי שיביאו

באחד

באדר (במשמיעין על השקלים י^{ועל הכלאים י}ובחמשה עשר בו קורין את המגילה בכרכים ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים ומצניינן (על) [את] הקברות ויוצאין אף על הכלאים: **גב'** ולמה באחד באדר כדי שיביאו ישראל את החדשה בעונתן ותיתרם תרומת הלשכה מן התרומה בזמנה **"באחד בניסן ומר רבי שמואל בר רב יצחק תרומת"** הלשכה **"(בתחלתה דכתיב יוהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן, ותני עלה ביום שהוקם המשכן ב ביום נחרמה התרומה **"(רבי מבי רבי יאשיה בשם כהנא **"(ואמר בא **"(דריש וגאמר להלן **"**חדשי מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן **"(א"ר יונה שבב רבי מבי ראשה דמגויתא **"(ואמר סופה **"[**אדר כל כהנה דתני זאת עולת חדש בחדשו יכול היא תרומה בכל חדש והחדש ת"ל בחדשו לחדשי (השנה) בחדש אחד הוא תורם לכל חדשי השנה יכול באיזה חדש שירצה **"[**נאמר **"** כאן חדשי וגאמר להלן חדשי מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן: **אמר משמיעין**. רב הונא אמר מכריזין הדיך מה דאת אמר **"(ייתנו קול ביהודה ובירושלם תמן תנינן אינ" בן אדר הראשון לאדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים **"(ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים ביניהם **"(רבינן** חלבו ורב הונא **"(רב בשם ר' חייא רבה הכל יוצאין ב"ה" שהוא זמן קרייתתה א"ר **"יוסי ויאות" כלום אמרו משמיעין על השקלים לא כדי שיביאו ישראל את שקליהן בעונתן אם את אמר באדר הראשון עד כדון אית בשתא שיתין יומין **"(כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים לא כדי שיהיו הצמחין ניכרין ויאם אומר את באדר הראשון עד כדון אינון דקיקין רבי חזקיה שאל מעתה בני בבל משמיעין על השקלים מראשו של **"(י' (חורש) חורף **"[**ה] לא כדי שיביאו ישראל שקליהן בעונתן ותיתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן התיב ר' עולא קומי רבי מנא והא תניננ' **"יבשלושה פרקים בשנה תורמין את הלשכה בפרום הפסח **"(בפרום העצרת בפרום התג אמר ליה **"(ח) (לא) נימר אילין דקריבין בפרום הפסח אילין דרחוקין בפרום העצרת ואילין דרחוקין מנהון בפרום התג א"ל******************************

באדר צ"ל לדין ההקדמה בל' להגן על זה החדש שנפל הפור לנלטן כדגיס וסוירי לישנא דבבלי שעמד לשקול שקלים על כו' שנקלים לשקלין כו'. מדוקדק מלד ע"פ מ"ש בילקוט דאסתר וישתר אלפסיס ככר אר"ל גזי ידוע שעמד המן כו' א"ל אם רצונך כסף מן הגרוטאות שבבתי אני מביא וסוקל ע"י האומנים כו' א"ל הואיל ואתה רוצה לקח ממני אותם יהודים שמשימים ואומרים ה' אחד אני מוכיך לך שכן פקדון בדי ומתירא אני שמא יעשה לי כשם שעשה ליהושן ועוג וכו' ונבדלנדר כו'. א"ל המן לאתשטורו כל אותם הדברים ה' כשהי' בהמ"ק קיים ויהי הקצ"ה רצו לטס והיו מביאים שקליהם אלן בעצה הוא טעם עליהם. ואני כוסך לך חשבון כ' רצוא בקע ללגלת שואר' **"אליפס ככר כסף א"ל פקדון הוא בדי' כו' נפיל גולות כו' ע"ש. והוה שדקדקו שעמד המן לשקול שקלים על שם ישראל דהיוו סוסם השקלים כ"ל לפיכך הקדים כו' ועי' חוס' מגילה (טו' א' ד"ה והיו כו' שמשני **"(י' **"די שיביאו ישראל שקלינן צעונסן ויטריסו כו'.** מסוביא דמחלינן משמע דטעם ההקדמה להשמיע השקלים בחדד בחדד משום דשקדו חממים על מקנות תרומה חדשה שלא יאחרו ישראל עונתה. ובפסוקתא דבמי פרשת כי תשא קאמר שלא לתמוך את ישראל היו מחזירין את ישראל מר"ח אדר. וי"מ לענין אם השמייע שקלים בחדד בל' דלענמא דפסוקתא פ"ג לחור' ולהשמיע בחדד כ' משא"כ לענמא דסוויין ודקאמאר לקמן בסוגי' אף השמעת שקלים ביניהו ויחא לפ"י לישנא דמעמא בני בבב משמיעין מראשו של חורף דאתא לאסוקי לענמא דפסוקתא: **"ר' סימון בשם ריב"ל אף השמעת שקלים וכלאים בינייהו. וא"ת ודי פליג ריב"ל אמתי' דקמי אין בין אדר כו' אלא קרחת מגילה ומתנות לאביונים. ואין לומר מני וסויר דשא אין בין קמי ועי' חוס' רש פ' מרובה וי"ל דריב"ל לטעמ' חזיל דפסק לקמן כרשב"ג דלמיר שכל מלות הטובות בשני אין טהרות בראשון ולקמן בסוגיין מוקי למתני' כרשב"ג דלמיר לא בא אלא ללמדך כו' ולדיד' שפי שרין למינקט עוד היו מלי ביניהו והא' אין בין י"ד שבאדר הראשון ל"ד שבאדר הב' אלא כו' ובתנא גס סדר פרישות אסיק שם דפ"ל למתני' דלמי כרשב"ג דאי קרי בראשון קרי בשני וסדר פרישות אמין עלה ג"כ טעממא דהשמעת שקלים כדאמר במגילה כ"ט ז' ודכתיבנא לעיל וס"מ שפייר אל קדי להשמיע בחדד א' חרין ומשמיעין ודפרישית והא' דלא קאמר אלא הכי ב' שקלים וכלאים ולא איין דמתני' משום דלמא למתשבי הי דאי עבד בחדד חור זה דוקא בשקלים וכלאים טעממא דקאמאר בסוגיין ובבבלי שם משא"כ במילי לחמיני דלכתתלה מלחיות בשני אכל אי עבד בראשון אינו חור דלא מתקלקל חקיניוויחא משום חד חדש ויבירושלמי דמגילה על המתני' דאין בין מביא לנא ג"כ להא דרשב"ג ודריב"ל דפסק הלכתא כותי' ואח"כ למימרא דר"ס בשם ריב"ל אף השמעת כו'. **עד כדון אית בשתא שיתין יומין**. ע"י רש"י בריש ברכות ד"ה כדי להסכים כו' שלא יאמר י' לי עוד שהות כו'******

א"ל ב' פקדים שנה: **בפרום הפסח**. להדינו ט"ו יום קודם הרגל דמלקטין: **לא יאמר**. בתמיה וכי לא יאמר: **הנין דקרונין בפרום הפסח כו'.** דקס"ד דמש"ה

תורה אור השלם

- והדי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן: שמות מ י ז .2. וסביבם חצי ההין ויהי להם שולישת ההין לאלר רביעית ההין לכבש זין ואת עלת חרש בחדשו לחדשי השנה במדבר בני חו .3. והחדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: שמות יב ב ד .4. ויחג קול ביהודה ובירושלם להביא לך משאת משה עבד האלהים על ישראל במדבר: דברי הימים ב יד ב .5.

ריבב"ן

פירוש רבינו יהודה בן בנימין הרופא זצוק"ל:

בשנה א באחד בחדר משמיעין על השקלים. לפי שצריך להביא בל' בניסן מתרומה חדשה כדאמר במגילה [דף כט:] וזאת עולת חדש בחדשו חדש וזהא קרבן מתרומה חדשה ממדין ומוספין הבאין בר"ח ניסן נקנין משקלים חדשים ולמה בחדד בחדד כדמתיא דורשין שכללות פסח קודם לפסח שלשים יום ואפי' לרשב"ג דלמיר ז' שבתות הואיל ומוחלינן ישיבים במדינה בט"ו בחדד בחדד מקדימין מל' בחדד י' משמיעין. מכריזין כמו ועיבדו קול ביהודה וכן ושמע שאלו את העם ומכריזין ועל הכלאים] לפי שצמחין ניכרין ואעפ"כ לא היו עוקרין ומפקרין לאחר מקנה עד ט"ו בחדד שיהא גדול קלנין שיעל לעוקרו: **בכרינן**. המוקפין חומה מימות יהושע בן נון: **ומסקנין אם הדרכים**. לפי שמתקלקלו מתמת המים: **ואם מקווס המים**. שמה ירכי הנוטפין על החולצין והטובל שם לא עלתה [לן] טבילה כדמתיא בספרה אך משין וזור מקוה מים משין מטהר בזוחלין ואלן המקוה מטהר על צוחלין אלא כששבורין פ"י נוטטין מים גשמים כדאמרי' בפ' כמה אשה [שבת סה.] אזהר דשמואל עבד לבגמיה מקווס בזימן ניסן ומפלי בזימי תשרי. א' נמי לפי שמשמיעות משמעתין בקיץ עושין מקוה ממי גשמים בחורף ללווך בקיץ כדאיתא בתוספתא מו"ק כל מקוה שאין בו ארבעים סאה מושכין לו אמת המים ומשלמין על ארבעים סאה כדי שיהא כשר להקווע עליו: **מצינין על הפניות**. בריש מו"ק ממן מתקנין את הדרכים את הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל לרבי הדכים ומצינין על הקברות ויואלין על הכלאים משמע שבתוה של מועד היו יואלין קשה יין אינון קשה כלאים כלללים יינון אינון ל"ק בדמשה צירושלמי הפתר שירדו גשמים אחר שזנייהו בט"ו בחדד וטפטו היזין וגם יש להקשות דרכים ורחובות אדרכים ורחובות ויש לתרץ שירדו גשמים וסורו וקלקלו כדאמר בפ"ק דריה' גניסן נמי שמימי קטרי כלאים כלללים ל"ק [בדמיתרן] צירושלמי כלן כדכיר כלן באפיל ובבבלי עוד מתקנין כלן בזרעים כלן צירקות גרסינן במ"ק [דף ק.ו.] ועד כמה אין ואלין כלותה שמיני כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר ימעט ובמסכת כלאים היא שנויה :

תקלין חרתינן

באחד בחדר. מפרש בגמרא: **משמיעין**. משמע בגמ' **על השקלים**. שיביאו שקלים לירושלים: **ועל הכלאים**. שיעקרו הכלאים עד שלא ישייר רובע לנית טאה: **בכרינן**. המוקפיות חומה מימות יצ"ן וזה דלא מני במתמחין צ"ד קורין כפריס ובעמירות גדולות מפרש בגמ' לקמן: **ומסקנין אם הדרכים**. שמתקלקלו מימות הגשמים מתקנין אותן בשביל עולי רגלים א"ר בשביל הגולים לפני מקלט כדמתיא מפיץ לך סדרוך (דברים יט): **מקוואס המים**. לקנות מטיטין אל להשכין מים לתוכן אם נחסרו משיעורן: **כל לרבי דמים**. מפרש בגמרא: **ומצניין אם הקצרות**. כסיד כדי שיערשו ההכנים ועושי טהרות ולא יאיהלו ולפי שצויה"ה היה הסיד נמוח מתמת הגשם לכך היו ירכיס לחזור ולצנין:

ויאלין אף כו'. בגמ' **"גב' די שיביאו וכו'**. מפני שבחדד בניסן היו לריכים להקריב קרבנות הצזור מתרומה חדשה דלמקמן משה"ה היו צ"ד מקדימין להכריז על השקלים בחדד בחדד להדינו שלשים יום קודם כדי שיביאו שקלינן: **צעונסן**. בזמן קודם ר"ח ניסן: **פרומם הלשכה**. שמורמין מן הלשכה שנאספו בתוכה כל השקלים כדתנן לקמן פ"ג: **"ארס בר"י**. א"ל מפרש מה ראו לתרום תרומת הלשכה מן החדשה בל' בניסן דוקא: **כשתלסם**. כמו שהיתה תרומה ראשונה שתרמו ישראל כדמכדי: **ה"ג לחדשי**. זאת עולת חדש בחדשו לחדי השנה: **נאמר כלן חדשי**. ראשון הוא לכל לחדשי השנה: **שנן ר' עמי רישא כו'**. בתמיה דהא מסופא לחור לא ידענין מדי: **נאמר כלן לחדשי**. להל"ל בחדשו לשנה וע"כ היה לעדיין מנייה בחדשו א' יהא שבור לכל השנה דלא כולה יתירא והשתא דכמתי נמי לחדשי ע"כ לג"ש אח"י: **כמה דיפמא**. כלומר מה דתקנו להכריז אסמכו אקרא דכתיב וימנו וגו': **ויסנו קול כו'**. וסופא דקרא להביא לה' משאת משה עבד ה' ואיירי התם בשקלים כדמוכחי קראי דיהושע במגילת **"(י' **"דכתיב כסף עובר והיוו שקלים שנה' כל העובר על הפקודים: אלא מקרא מגילה כו'.** שאם קראו וזהא בחדד א' לריכים לחזור ולקרובה בשני: **השמעת שקלים וכלאים בינייהו**. שאינו נוהג אלא בשני דוקא ואם השמיעו בראשון חורין ומשמיעין בשני: **יאות**. נכון כן צוות לנפחד דזביות ומתרגמינן יאות כו': **עד כדון**. הוא כלשון עדיין שזכבלי: **אף בשתא פ' יומין**. מאלר א' עד ניסן ואי תמרת להקדים כל כך מיישינן שמה יאסמו שם לפניהם עוד שהות הרבה ובחור כך יפיעו ולא יביאו בזמן ואשכחן בכמה דוכמי שחשו חממים לנלסם בזמןן שלא יקדים ואלא יאחר: **אינון דקיקין**. הנאמנים הם קטנים ואינם ניכרים לידע אם הם כלללים: **"ר' חזקיה שאל מעסה כו'.** כלומר שאל אלא בני בהמ"ד אם יסיכמו על שיטתו הכותנה בענינו וי"ה סוגיית הירושל' ככ"מ דקאמר שאל אינו לשון שאלה ואצטריא אלא שה' ברור בענינו ולא שאל אלא אם נכון וגם בעניי בני בהמ"ד: **מעסה**. שהטעם דהשמעת שקלים וכלאים דוקא בשני משום דבחדד עדיין יש שהות הרבה ובכ"ל א"כ בני בבב שם דחוקין מא"י לריכים להשמיע מראשו של חורף כדי שיהיה להם שהות להביא שקלינן עד א' בניסן ללא"י: **בני בבב**. כלל דחוק מירושלים הרבה כדמכדי טולריס בליים מאלר המרחק (ויפיה ד) וכן ממן כפ"ג הל"ד והשלשית לשם בבב ומדי ומדינות הרחוקות: **גב' פקדים כו' מורמין אם הנשכה**. לשם גדולה היתה במקדש שבה היו מוכניסין מתלה כל השקלים ואח"כ כשהיו רוצים ליטול מן הלשכה לדיקן בקיץ קצתו כצור לא היו טולטין ממנה בפעם א' כדי לזרז הקרבתם של כל השנה אלא היו טולטין מן הלשכה גם א' פקדים שנה: **בפרום הפסח**. להדינו ט"ו יום קודם הרגל**

ב.

הערה

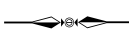
שקלים

מסורת הש"ס

- (ה' מגילה י"ג: כ"ט. מו"ק א.)
- (י' יושעמי ר"ה פ"א הל"א)
- (ג' ר"ה ז א. ד) מגילה
- (י' יושעמי מגילה פ"א הל"א)
- (ה' יושעמי מגילה פ"א הל"א)
- (ו' יוסה)
- (ז' יושעמי שם פ"א הל"א)
- (ח' ר"ה ט) לקמן פ"ג משנה א.

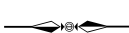

עין משפט
נר מצוה
א א מ"י פקד ז משקלים הל"ט:
ב ב מ"י פקד ז מכלאים הל"ט:
ג ג מ"י פקד א ממגילה הלכ"ד טו"שע א"ח סימן מרפח סוף א:
ד ד מ"י פקד ז מכלאים הל"ט:
ה ה מ"י פקד ז משקלים הל"ט:
ו ו מ"י שם הל"ה:

נוסחת הבבלי

- (א) ר' טבי כ' בשם רב טהא: (ב) ואמר סיפא דלא ק' כו': (ג) רב סימון כו': (ד) ורב בשם כו': (ה) כלום אומרים שיואלין על כו' אלא כדי כו': (ו) מן תיבת לא כו' עד בל' בניסן מוקפין: (ז) בפרום התג בפרום עצרת: (ח) לא נאמר הלן הקרונין:

הגהות רב"ח

- (א) גב' בתחלתה שנאמר ויהי בחדש הראשון. צ"ע תרומת הלשכה היתה ביזם שהוקם בו המשכן כדמתיא בפ"ע ובמה' שבת פקד ר"ע אותו יום נעל עשר טעורות ראשון למעשה בראש ראשון לנשיאים ראשון להיוז' ראשון לעבוד' דהיוו סדר עבודת צבור ממדינן הבאין מתרומת קול שם אומר ר' יונה שבת ר' טבי רישא ואמר סיפא דלמיר לא כלן הכא דמני ואח. אי"צ פ"א דנקט אין החדש והשמיטו מחלימו. לא כלן מנו לה כהא: (א) בשלל כמן בחדשו לחדשי השנה וגאמר להלן בראשון לחדשי השנה הו: קול שם ויתנו קול ביהוד' ויירושלם להביא לה' משאת משה עבד אלהי' תמן. וי"צ בראש הל"ג הכי דלא כמידי כהא קרא לשון שמיש' אלא ה"ג ואמר ישימיו ועיבדו קול בכל עריהם ויירושלם ללמיר לאו והביאו עלי זית ומחיה **"(ט' וי' ה"רש"ש שאין לריך למחוק הגירסא דלא דייק וכו' לל"ד דהא בקרא כמידי זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה: **"[**ב] ה"ג לא קן מני: **"[**ג] נאמר כלן לחדשי וכו' מה וכו' כפ"ל: **"[**ד] ר' חלבו וכו' עד זמן קרייתתה ל"ג ועי' שפיאל כו' ל"ל כדי שיביאו ישראל וכו' ומינת לא ל"ג:**

הגהות הגר"א

- "[**א] גב' נאמר כלן לחדשי וכו' וגאמר להלן לחדשי וכו' מה לחדשי האומר וכו' אף לחדשי וכו' לל"ד דהא בקרא כמידי זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה: **"[**ב] ה"ג לא קן מני: **"[**ג] נאמר כלן לחדשי וכו' מה וכו' כפ"ל: **"[**ד] ר' חלבו וכו' עד זמן קרייתתה ל"ג ועי' שפיאל כו' ל"ל כדי שיביאו ישראל וכו' ומינת לא ל"ג:

מסורת הש"ס

ג:

קרבן

באחד באדר פרק ראשון שקלים

העדה

א) כפי' יאחד דביש הוא ואל' ר' יוסי ט' משום קנסא וכו' עמי אורלין ומשניין.
ב) מגילה טו ב. ג) עיריין ד' ה' מנחות כ' ב' מו ב. ד) ע"י לקמן הלכה ד' (ס' ס"א מנ' ו') יומא סב א' (ז' מו, ח') מבין. ט) מידן. י) ס"א אבל מקבלין מהן נדרים ונדבות.
כ) הוא נדר, ל' לא נדר ולא נדרב.
מ) הוא

עין משפט ונר מצוה

כ א מ"י פרק א משקלים הלכה ט:
כא ב מ"י שם הל"ז:
כב ג מ"י שם הל"ז:
כג ד מ"י שם הל"ז:
כד ה מ"י פרק ד מפתח"ק הלא':
כה ו מ"י פרק א משקלים הל"ז:
כו ז מ"י פרק ג ממעריק' הל"ב:

נוסחת הבבלי

(א) מעשרין ואולנין אמר ר"י:
(ב) ה' כ' כשהביא כ"ר אל השלח און טו' (ג) מורה ב' שנים כ"ר:
(ד) וקטנים א' וכו':

הגהות הגר"א

[א] ז"ל אין ממשכנין עד שיאה בן עשרים. וכו'. שטת רוקח הגדול בסומן רל"ב וכו' שטת הרע"ב ומדברי הרמב"ם בפירושו נראה דגרים כנירסא הישנה ועשה מחובצנין וממשכנין חלוקה א' ו' ואי אפשר להעמידה דהא מעיקרא דייק הלא דמיא כשהביא ב' שערות וקא' עד הא דמתן אין ממשכנין אלאה ס"ל דהביא ב"ש לתבוע הוא דמובעין אותו אבל אין ממשכנין אותו ועד יחזור לו ויחמר דלין ממשכנין ב"ש שיער ב"ש ומיחו משיבא ב"ש ממשכנין אלא ב' הגאון ז"ל הוא העיקר וא"ש עס סוגיא דגמ' לקמן הא לתבוע כ"ר ועי' מ"ח"י כי הוא מאריך עוד ואלי כמחבר קד הדברים הנעשים אל הכנת הג' הגאון ז"ל:

צייון ירושלמים

ובאמת שיעקר כפי' הקד"ק וגירסתו שכן מצינו בפי"ק דביצה הל"ב אמרו ירושלמי תני אין מפקרין המגעל מע"א האמוס בי"ט אבל מפקרין מע"א ועי' שבת קמ"א ע"י שומע"ן המגעל מע"א האמוס בשבת. וכו' והרמב"ם כפי' שטת הר"י ויבאר המרכבת מתנאש שס הלכה דמדינת כהנאי' שבת בשבת דהוא מותר הכוונה דוקא בשבת אבל בי"ט לא עי"פ בחור"ם מותר לפרק. ובהג"א פי"ק ביצה ג"כ דלין מפקרין בי"ט אבל בחור"ם הל':

מפקרין והוא מהירושלמי הל':

(שק"י לגמלת הקדוש)

אין שהפקר ב"ד הפקר דבחיב מנער לא יבא. כנגלי בינמו דפי"ט ובכנה מקומו' הביא ג"כ דברי ר"א שליף מאלה המלות ופי"ש"י כ"י בדמות סימן י"ט כתב דהא דרי"א עדיף דלא חימא דקטלי שקילס הפקדון וכן להחליט להחיות קמ"ל הך דרי"א לק' גמ' ר"א מאלה המלות ודבר זה היה כנגעלס עין מהרב בעל ג"פ סימן ק' ופי"ח מפקרין מותן מתי' שכתבו דאפי' יכול להחליט לאחר' וכל האחרוני הלכו בעקבותיהם ולא ראו דברי הש"ס וה' וירושל' כאן לא נמנא רק דברי ר"י ועי'. ע"פ):
הדא דחימר בשהביא שתי שערי'. שעריה' ה' שקלים ובקושי' סימן ל"ה ובאנני מולאס סימן כח ס"ק לג':

גליון הש"ס

[א] עי' בקי"ע ופי"ק הביא ג"י עד שחי' בן כ' והגרי"א ג"כ הניח בן ע"ש אבל כפי' המשניות להרמב"ם מובאר כנירסא הישנה דלין ממשכנין עד שיער ב"ש ופי"ס הרמב"ם פרשה

כ' תשא ועי' בחי"ט' אמנם לפון ירושלמי א"ז מוזן דמעיקרא נקט כהנאי' ב' שערות מובעין ואין ממשכנין ונראה דהירושלמי דהוא ר"י לשיטתו דפי"ל בנדה דמ"י חוך הומן כללא"ז ומעתה י"ל דהו' כותה הירושל' וג' מילוקים יס' הלא דמיתי כשהביא ב"ש היינו בחור' הומן מובעין כיון דלר"י לאו שומא יציאו (ורא' כ"ק) אבל אל' לא הו' ב"ש אל' ביהא כהנאי' וז' עיין פיעה כלל כיון דק"ל חוך זמן כלפני זמן ולכן אין כאן רק ב' שנה ולא נעשה דהא גמור כלל דבר ודבר שייך גבי ממשכנין עד שיער היינו שיער אח"י וחו' ג"כ כותה הירושלמי הבל"י וחו' ג"כ כותה הירושלמי הבל"י וז' עיין פיעה כלל כיון דק"ל חוך זמן כלפני זמן ולכן אין כאן רק ב'

הרי בן של עניים. דספק לקט הן:
פ"ג דביס שמאי' היא ברס כביס הלל עניים מעשרין ואולנין אמר רבי יוסי שמענו שפוא פטור מן המעשרות ד"ה משום קנס. ור"ס ממתי' אחיא כב"ש דלמחר הפקר לעניים הפקר ולפיכך פטורין מן המעשר אבל כביס הלל אין לו דין לקט ומייצין כמעשרות ורבי יוסי אמר שמענו שאפילו כביס הלל אחיא ממתי' דיכין דקנסו רבנן והפקירו השכלס שנוגעות בלחך הרי הוא כהפקר ב"ד ופטור מן המעשרות:
הלכה ג
מתני'
שולחנות. שס לשלחן שלפני השלחני שמקבל עליו וכן קורין החלפני שלחני ככל המשנה:
במדנים. בירושלם וי"מ ככל ערי ישראל חוץ לירושלם והיו מחליפין מחלית השקל לכל מי שרריך:
ישנו **במקדש**. לפי שהיה הומן מתקרב היו יושבין במקדש כדי שיהיה להביא ולי"מ במקדש היינו בירושלם:
הסחילו **למשכן**. ומזולתין העבדו במיתו של מי שלה הביא שקליו:
לויס. לאפוקי ממי"ד כל דעבר על פקודיא' אבל לא נשים. ונתנו איס כופר נפשו כמיז ולא אשה:
ולא עבדים. דילפינן לה לה מאשה:
וקטנים. אפילו הביא שמי שערות והוא פחות מכן עשרים:
שזב אינו פוסק. אציו מלשקול כבצילו שאומרין לו מלחר שנתת עליו כשהו שעברה והעמדת עליו וזה המלואה מן עליו ממיד עד שיגדל ולא תפקוד:
ואין ממשכנין אם כהנסיס. אפי"פ שחייבין במחלית השקל:
מפני דרכי שלום. מפרש בגמ':
כל כהן ששוקל אינו חוטא. ואפי"פ שאינו חייב לשקול וספי"א אם שוקל נמנא קרבן כצור קרב משל יחיד קמ"ל דאיו חוטא לפי שהוא מוסרין ליצור לגמרי:
לעלמן. להאלין ולא היה דמייצין לשקול אלא שעומר ושמ' הלחם לוקמין משקלי ישראל לנדן:
גב' הא לנפוע מובעין. מן הנשים ועבדים וקטנים דרוקא אין ממשכנין אותן:
הלא דסימר שמובעין מן הקטנים דוקא כשהביא שמי שערות אפי"פ שלא הגיע לכלל שניו:
אבל אם לא הביא שמי שערות. ולא הגיע לכלל שניו אפילו מובעין לא:
ולמשכן אין ממשכנין עד שיער שמי שערות. וגדיל שיער לכלל שניו ל"א הי"ג ולמשכן אין ממשכנין עד שיער בן כ'. ולפי"י נמא הכל אף הסוגיא דלקמן (הלכה ד'):
כינו מפניסא. כן כריך לפנים ממתי' דדרכי שלום היינו מפני הכבוד לאצטרי' שערות הקרבנות עליהם וכי היכא דלא לימי לאצטרי' ולי נראה מפני הכבוד היינו שמוחייצים לנהוג כסס כצור דכמיז וקדשתו ואיסקורא ליכא דיכין דתנאי' וז"ל הוא על העמיד לנגבות הס מחלו דכהנסיס:
ז"ב עבדים יטנו. זה בגימטריא שנים עשר והכהנסיס והלויס ככלל:
כן משיצין חכמים לר"י. דחכמים סוכרים דלרבי' מותר להביא משקל הכהנסיס עומד ושמ' הלחם שלל נאמר וכל מנחת כהן אלא כמנחת כהן יחיד אבל לא כמנחה שיש לו כשותפות עס לצבור:
חטאס יחיד מסה שבו. כנו דלמתי שחיד חלוק מלצור שטתא יחיד ממה ואין חטאס כצור ממה הי"ג איכא חלוק בן מנחת יחיד למנחת כצור:
וקשיא וכו'. הש"ס לא קיים לנלימיה דר' עזי ומקשי עליה א"י הא דקאמר בסומן והוא מומיז לון שיימיא הוא וכלאו קאמר אלא:
שאין חטאס וכו'. ממתי' היא כפי"י דיומא:
ולא מפיז נסן. ופי' שקלים לאו נדבת יחיד כן ומה יציא מהן עומר ושמ' הלחם:
כל דעבר בימא יסן. דהיינו כהנסיס ולויס וישראלס ככולן עברו ב"ס סוף:
על פקודיסי. היינו צין אותן שמונו לנדן צין אותן שנמנו עס ישראל יתנו מרותם ה' והא דכמיז כפרשת ואלה פקודי וספך פקודי העדה מאלה ככר וגו' דשמעינן דכהנסיס ולויס לא נמנו היינו בתרומת האלדים אבל בתרומת

שקלים לקרבנות כצור והאזו כולן:
כל דעבר על פיקודיא. וכהנסיס ולויס לא עברו במינן לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליו ומנה אותן:

הלכה ד
מתני'
אין וצין וצות. מוריס וצני יונה שצין מציצין ובצומיסי איירי אבל כנכריס אין וצין וצות:
כל שפוא נידר ונידב מקנלין מידן. דכמיז איס איס לרבות כנריס שגודריס נדריס ונדבות כירשאל' וכן **מפורש ע"י עזרא**.

משנת אליהו

הלכה ג הא לנפוע כו' ואין ממשכנין עד שיער בן עשרים. כ' היא גירסת מרן הגאון ג"ע וכו' שטת רוקח הגדול בסומן רל"ב וכו' שטת הרע"ב ומדברי הרמב"ם בפירושו נראה דגרי' כנירסא הישנה ועשה מחובצנין וממשכנין חלוקה א' ו' ואי אפשר להעמידה דהא מעיקרא דייק הלא דמיא כשהביא ב' שערות וקא' עד הא דמתן אין ממשכנין אלאה ס"ל דהביא ב"ש לתבוע הוא דמובעין אותו אבל אין ממשכנין אותו ועד יחזור לו ויחמר דלין ממשכנין ב"ש שיער ב"ש ומיחו משיבא ב"ש ממשכנין אלא ב' הגאון ז"ל הוא העיקר וא"ש עס סוגיא דגמ' לקמן הא לתבוע כ"ר ועי' מ"ח"י כי הוא מאריך עוד ואלי כמחבר קד דהב"ס הנעשים אל הכנת הג' הגאון ז"ל:

הוא פחות מכן עשרים:
שזב אינו פוסק. אציו מלשקול ע"י:
כהנסיס. אפי"פ שחייבין במחלית השקל:
מפני דרכי שלום. מפרש בגמ':
גב' הא לנפוע מובעין. מן הנשים ועבדים וקטנים דרוקא אין ממשכנין אותן:
הלא דסימר שמובעין מן הקטנים דוקא כשהביא שמי שערות אפי"פ שלא הגיע לכלל שניו:
אבל אם לא הביא שמי שערות. ולא הגיע לכלל שניו אפילו מובעין לא:
ולמשכן אין ממשכנין עד שיער שמי שערות. וגדיל שיער לכלל שניו ל"א הי"ג ולמשכן אין ממשכנין עד שיער בן כ'. ולפי"י נמא הכל אף הסוגיא דלקמן (הלכה ד'):
כינו מפניסא. כן כריך לפנים ממתי' דדרכי שלום היינו מפני הכבוד לאצטרי' שערות הקרבנות עליהם וכי היכא דלא לימי לאצטרי' ולי נראה מפני הכבוד היינו שמוחייצים לנהוג כסס כצור דכמיז וקדשתו אי משום וקדשתו אי משום שעבודת הקרבנות מעליהם:
במתני'
אינו חוטא. ואפי"פ שאינו מחויב לשקול וספי"א אם שוקל נמנא קרבן כצור קרב משל יחיד קמ"ל דאיו חוטא לפי שהוא מוסרין לנצור לגמרי:
לעלמן. להאלין ולא הגיע דלכ"ע אין להכניס ולויס חלק כהס אבל הוא אפי' קרא בתרומת שקלים לקרבן איירי:
כל דעבר על פקודיא. היינו ישראלים לבדם הס שעברו על הפקודים לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליוס ומנה אותם:
במתני'
מקנלין מידן. וכלצד שיימסר לנצור לגמרי דלא ליחיי קרבן כצור קרב משל יחיד:
קני וצין כו'. מוריס ובצ"י:
נידר ונידב. למחצ:
מקנלין מידן. דמאי' איס איס לרבות את הנכריס שגודריס נדריס ונדבות כירשאל' וכן **שאינו נידר כו'**. למנחת אפי"פ דנידרי ונידב לבד"ה אין מקנלין מידס:
וכן מפורש עי' עזרא. כשרלו כותיסיס לטייעס ושלחו להס נגזת עממס כי כסס נדרוס לאלהיסיס ושיציוס

כ' תשא ועי' בחי"ט' אמנם לפון ירושלמי א"ז מוזן דמעיקרא נקט כהנאי' ב' שערות מובעין ואין ממשכנין ואחי"כ קיים דבהביא ב"ש ממשכנין ונראה דהירושלמי דהוא ר"י לשיטתו דפי"ל בנדה דמ"י חוך הומן כללא"ז ומעתה י"ל דהו' כותה הירושל' וג' מילוקים יס' הלא דמיתי כשהביא ב"ש היינו בחור' הומן מובעין כיון דלר"י לאו שומא יציאו (ורא' כ"ק) אבל אל' לא הו' ב"ש אל' ביהא כהנאי' וז' עיין פיעה כלל כיון דק"ל חוך זמן כלפני זמן ולכן אין כאן רק ב' שנה ולא נעשה דהא גמור כלל דבר ודבר שייך גבי ממשכנין עד שיער היינו שיער אח"י וחו' ג"כ כותה הירושלמי הבל"י וחו' ג"כ כותה הירושלמי הבל"י וז' עיין פיעה כלל כיון דק"ל חוך זמן כלפני זמן ולכן אין כאן רק ב'

תורה אור השלם

1. וְכָל מִנְחַת בָּהֶן בְּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל: ויקרא ו טו. 2. זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש ששירים גרה השקל מחצית השקל תרומה לך: שמות ל יג. 3. ויאמר להם וְרַבְּבֵל יִשְׁעוּעַ וְשֹׁאֵר רֹאשִׁי הָאֲבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לֹא לָכֶם וְלָנוּ לְבָבוֹת בֵּית לֹאֲלֹהֵינוּ כִּי אֲנֻחֶנּוּ יִחַד נִגְבְּהָ לְךָ אֲלֵהֶי יִשְׂרָאֵל כְּאִשֶּׁר צִוְּנוּ הַמֶּלֶךְ בּוֹדֵשׁ מֶלֶךְ פָּרִיס: עזרא ד ג

בשם ר"ש בן לקיש דב"ש^(א) היא דאי כב"ה עניים (א) אוכלים ומעשרין וא"ל ר' יוסי שמענו שהוא פטור ממועשר ד"ה משום קנסא:
הלכה ג
מתני'
ב'חמשה' עשר בו שולחנות היו יושבין כמדינה כב"ה ישובו במקדש משישבו במקדש התחילו למשכן יאת מי ממשכנין לויס וישראלים וגרים ועבדים מושוחררים אבל לא נשים ועבדים וקטנים וכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק יאין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי שלום אמר' ר' יהודה העיד בן בוכרי כיבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי יאלא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמן ויכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו (הם) הדיך נאכלין:
גמ'
אין ממשכנין את הקטנים:
הא'
לחבוע תובעין (ב)הא דרתיבר בשהביא שתי שערות אבל אם לא הביא ב' שערות לא ברא (ג)ולמשכן אין ממשכנין (א)(עד שיביא שתי שערות)
אפי"פ שהביא ב' שערות כינו ^(א)מתני' אין ממשכנין את הכהנים מפני דרך הכבוד:
אמר ר' יהודה העיד כו':
אי"ר בריכה מעמא דר' יוחנן בן זכאי ²זה יתנו י"ב שבמים יתנו ר' טובי בשם רב המנונא כן משיבין חכמים לר"י חטאת יחיד מותה ה"אין חטאת צבור מותה מנחת היחיד קריבה כליל ואין מנחת הצבור קריבה כליל וקשיא משיבין לארם דבר שאינו ^(א)מורה בו דתנא' שאין חטאת צבור מותה ר' יהודה ואומר מותה מותרים לו וזו לא נדבת יחיד היא ואינון מתיבין ליה ^(א)כיון שנמסרה לצבור כמי שהוא נדבת צבור כתיב ²כל העובר על הפקודים ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר כל דעבר בימא יתן וחרנא אמר כל דעבר על פיקודיא יתן בואר דאמר כל דעבר בימא יתן מסייע לריב"ז מ"ן כל דעבר על פיקודיא יתן מסייע לבן בוכרי:
הלכה ד
מתני'
אפי"פ שאמרו אין ממשכנין נשים ועבדים (ד)וקטנים אבל

אם שקלו מבבלין מידן הנכרי והכוני ששקלו אין מבבלין ^(א)מידן ואין מבבלין מידם קני וצין וקני ובות וקני יולדות (ב) וחטאין ואשמות' וזה הכלל כל ^(א)שינדר ונידב מבבלין מידן כל שאינו^(א) נידר ונידב אין מבבלין מידן וכן ^(א)מפורש על ידי עזרא שנאמר ³לא לכם ולגו לבנות בית לאלהינו ואלי

שקלים לקרבנות כצור והאזו כולן:
כל דעבר על פיקודיא. וכהנסיס ולויס לא עברו במינן לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליו ומנה אותן:

הלכה ד
מתני'
אין וצין וצות. מוריס וצני יונה שצין מציצין ובצומיסי איירי אבל כנכריס אין וצין וצות:
כל שפוא נידר ונידב מקנלין מידן. דכמיז איס איס לרבות כנריס שגודריס נדריס ונדבות כירשאל' וכן **מפורש ע"י עזרא**.

משנת אליהו

הלכה ג הא לנפוע כו' ואין ממשכנין עד שיער בן עשרים. כ' היא גירסת מרן הגאון ג"ע וכו' שטת רוקח הגדול בסומן רל"ב וכו' שטת הרע"ב ומדברי הרמב"ם בפירושו נראה דגרי' כנירסא הישנה ועשה מחובצנין וממשכנין חלוקה א' ו' ואי אפשר להעמידה דהא מעיקרא דייק הלא דמיא כשהביא ב' שערות וקא' עד הא דמתן אין ממשכנין אלאה ס"ל דהביא ב"ש לתבוע הוא דמובעין אותו אבל אין ממשכנין אותו ועד יחזור לו ויחמר דלין ממשכנין ב"ש שיער ב"ש ומיחו משיבא ב"ש ממשכנין אלא ב' הגאון ז"ל הוא העיקר וא"ש עס סוגיא דגמ' לקמן הא לתבוע כ"ר ועי' מ"ח"י כי הוא מאריך עוד ואלי כמחבר קד דהב"ס הנעשים אל הכנת הג' הגאון ז"ל:

הוא פחות מכן עשרים:
שזב אינו פוסק. אציו מלשקול ע"י:
כהנסיס. אפי"פ שחייבין במחלית השקל:
מפני דרכי שלום. מפרש בגמ':
גב' הא לנפוע מובעין. מן הנשים ועבדים וקטנים דרוקא אין ממשכנין אותן:
הלא דסימר שמובעין מן הקטנים דוקא כשהביא שמי שערות אפי"פ שלא הגיע לכלל שניו:
אבל אם לא הביא שמי שערות. ולא הגיע לכלל שניו אפילו מובעין לא:
ולמשכן אין ממשכנין עד שיער שמי שערות. וגדיל שיער לכלל שניו ל"א הי"ג ולמשכן אין ממשכנין עד שיער בן כ'. ולפי"י נמא הכל אף הסוגיא דלקמן (הלכה ד'):
כינו מפניסא. כן כריך לפנים ממתי' דדרכי שלום היינו מפני הכבוד לאצטרי' שערות הקרבנות עליהם וכי היכא דלא לימי לאצטרי' ולי נראה מפני הכבוד היינו שמוחייצים לנהוג כסס כצור דכמיז וקדשתו אי משום וקדשתו אי משום שעבודת הקרבנות מעליהם:
במתני'
אינו חוטא. ואפי"פ שאינו מחויב לשקול וספי"א אם שוקל נמנא קרבן כצור קרב משל יחיד קמ"ל דאיו חוטא לפי שהוא מוסרין לנצור לגמרי:
לעלמן. להאלין ולא הגיע דלכ"ע אין להכניס ולויס חלק כהס אבל הוא אפי' קרא בתרומת שקלים לקרבן איירי:
כל דעבר על פקודיא. היינו ישראלים לבדם הס שעברו על הפקודים לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליוס ומנה אותם:
במתני'
מקנלין מידן. וכלצד שיימסר לנצור לגמרי דלא ליחיי קרבן כצור קרב משל יחיד:
קני וצין כו'. מוריס ובצ"י:
נידר ונידב. למחצ:
מקנלין מידן. דמאי' איס איס לרבות את הנכריס שגודריס נדריס ונדבות כירשאל' וכן **שאינו נידר כו'**. למנחת אפי"פ דנידרי ונידב לבד"ה אין מקנלין מידס:
וכן מפורש עי' עזרא. כשרלו כותיסיס לטייעס ושלחו להס נגזת עממס כי כסס נדרוס לאלהיסיס ושיציוס

תורה אור השלם

בשם ר"ש בן לקיש דב"ש^(א) היא דאי כב"ה עניים (א) אוכלים ומעשרין וא"ל ר' יוסי שמענו שהוא פטור ממועשר ד"ה משום קנס. ור"ס ממתי' אחיא כב"ש דלמחר הפקר לעניים הפקר ולפיכך פטורין מן המעשר אבל כביס הלל אין לו דין לקט ומייצין כמעשרות ורבי יוסי אמר שמענו שאפילו כביס הלל אחיא ממתי' דיכין דקנסו רבנן והפקירו השכלס שנוגעות בלחך הרי הוא כהפקר ב"ד ופטור מן המעשרות:

הלכה ג
מתני'
שולחנות. שס לשלחן שלפני השלחני שמקבל עליו וכן קורין החלפני שלחני ככל המשנה:
במדנים. בירושלם וי"מ ככל ערי ישראל חוץ לירושלם והיו מחליפין מחלית השקל לכל מי שרריך:
ישנו **במקדש**. לפי שהיה הומן מתקרב היו יושבין במקדש כדי שיהיה להביא ולי"מ במקדש היינו בירושלם:
הסחילו **למשכן**. ומזולתין העבדו במיתו של מי שלה הביא שקליו:
לויס. לאפוקי ממי"ד כל דעבר על פקודיא' אבל לא נשים. ונתנו איס כופר נפשו כמיז ולא אשה:
ולא עבדים. דילפינן לה לה מאשה:
וקטנים. אפילו הביא שמי שערות והוא פחות מכן עשרים:
שזב אינו פוסק. אציו מלשקול כבצילו שאומרין לו מלחר שנתת עליו כשהו שעברה והעמדת עליו וזה המלואה מן עליו ממיד עד שיגדל ולא תפקוד:
ואין ממשכנין אם כהנסיס. אפי"פ שחייבין במחלית השקל:
מפני דרכי שלום. מפרש בגמ':
כל כהן ששוקל אינו חוטא. ואפי"פ שאינו חייב לשקול וספי"א אם שוקל נמנא קרבן כצור קרב משל יחיד קמ"ל דאיו חוטא לפי שהוא מוסרין ליצור לגמרי:
לעלמן. להאלין ולא היה דמייצין לשקול אלא שעומר ושמ' הלחם לוקמין משקלי ישראל לנדן:
גב' הא לנפוע מובעין. מן הנשים ועבדים וקטנים דרוקא אין ממשכנין אותן:
הלא דסימר שמובעין מן הקטנים דוקא כשהביא שמי שערות אפי"פ שלא הגיע לכלל שניו:
אבל אם לא הביא שמי שערות. ולא הגיע לכלל שניו אפילו מובעין לא:
ולמשכן אין ממשכנין עד שיער שמי שערות. וגדיל שיער לכלל שניו ל"א הי"ג ולמשכן אין ממשכנין עד שיער בן כ'. ולפי"י נמא הכל אף הסוגיא דלקמן (הלכה ד'):
כינו מפניסא. כן כריך לפנים ממתי' דדרכי שלום היינו מפני הכבוד לאצטרי' שערות הקרבנות עליהם וכי היכא דלא לימי לאצטרי' ולי נראה מפני הכבוד היינו שמוחייצים לנהוג כסס כצור דכמיז וקדשתו ואיסקורא ליכא דיכין דתנאי' וז"ל הוא על העמיד לנגבות הס מחלו דכהנסיס:
ז"ב עבדים יטנו. זה בגימטריא שנים עשר והכהנסיס והלויס ככלל:
כן משיצין חכמים לר"י. דחכמים סוכרים דלרבי' מותר להביא משקל הכהנסיס עומד ושמ' הלחם שלל נאמר וכל מנחת כהן אלא כמנחת כהן יחיד אבל לא כמנחה שיש לו כשותפות עס לצבור:
חטאס יחיד מסה שבו. כנו דלמתי שחיד חלוק מלצור שטתא יחיד ממה ואין חטאס כצור ממה הי"ג איכא חלוק בן מנחת יחיד למנחת כצור:
וקשיא וכו'. הש"ס לא קיים לנלימיה דר' עזי ומקשי עליה א"י הא דקאמר בסומן והוא מומיז לון שיימיא הוא וכלאו קאמר אלא:
שאין חטאס וכו'. ממתי' היא כפי"י דיומא:
ולא מפיז נסן. ופי' שקלים לאו נדבת יחיד כן ומה יציא מהן עומר ושמ' הלחם:
כל דעבר בימא יסן. דהיינו כהנסיס ולויס וישראלס ככולן עברו ב"ס סוף:
על פקודיסי. היינו צין אותן שמונו לנדן צין אותן שנמנו עס ישראל יתנו מרותם ה' והא דכמיז כפרשת ואלה פקודי וספך פקודי העדה מאלה ככר וגו' דשמעינן דכהנסיס ולויס לא נמנו היינו בתרומת האלדים אבל בתרומת

ריבב"ן

כל רכשו:
משנה ב ע"ז טו
שולחנות
יושנות
במדינה. ככל מן מקומות ישראל להחליף מעותיהם לצורך השקלים:
[נכ"ה]
ישנו במקדש. שני הכפרין שהיו סמוכין לירושלם מחליפין שם:
הסחילו. הגבאין:
למשכן. ליכנס לביתו וליקח משכון עד שיתן לו חמי שקלם שהיו ממנין ככל עיר ועיר גבאין ממונין על כך ושופרות היו במדינה לקצן שם הכסף ממו שהיו במקדש כדמתן לקמן:
לויס וישראלים. אבל כהנסיס לא להכרישית לממן שלא היו ריונין ליתן משום שירי העומר:
ולא קטנים. משכון לא היו לוקמין אבל לתבוע מובעין ומפי' בירושלמי כשהביא ב' שערות הקטן או מובעין ממנו אבל לא ממשכנין וכל קטן שהמחיל אציו לשקול על ידו אפי"פ שלא היה מחויב אימו פוסק מעמה וממשכנין עליו:
תניא בתוספתא פי"ק נמושכני ישראל על שקליהן כדי שיהיו קרבנות כצור מהן. משל למי שעלמה לו לממן כרגלו הרופא כופתו וממחק כצצרו כצביל לרפאותו כך אמר הקצ"ה יתמשכנו ישראל על שקליהן [נדן] שיהא קרבנות כצור קרבין מהן מפני קרבנות מופרין ומרלין צין ישראל לאצילין כששקיס שכן מצינו בתרומת שקלים ששקלו ישראל כמדבר שנאמר ולקחת את כסף הכפורים:
ואין ממשכנין אם כהנסיס מפני דרכי שלום. אבל לתבוע מובעין ור' יהודה מפרש למה אין ממשכנין לפי שהיו כסורין שאין חייבין כשקלים שכל כהן שאינו שוקל אינו חוטא ואל' רבי"ז אם אינו שוקל חוטא אלא כשהכניס דורשין מקרא זה וטועין הס ומפרש בירושלמי אמר ר' עזי כשס רב מצינו כס מופרש משיצין חכמים לר' יהודה חטאס יחיד ממה אין חטאס כצור ממה. מנחת יחיד קריבה כליל ואין מנחת כצור קריבה כליל אלא דלרבי יהודה ס"ל חטאס כצור נמי ממה. הרשקון רב פריך ולכן בוכרי כיון דלכתחלה לא מחייב לאחוי כי מיימי חוטא (והוא) דקא מיימי חולין בעורה וכו'ה דיש להקשות והלא אוכל שירי העומר ושמ' הלחם ולחם הפנים וממךר ומיימי וממךר להו לנצור ומנחת כצור אינה קריבה כליל ואין כאן חולין לעורה. ירושלמי כמיז כל העובר על הפקודים ר' יודה ור' נחמי' ח"א כל דעבר בימא יתן וחרנא אמר כל דעבר על פקודיא יתן מ"ד כל דעבר בימא יתן מסייע לריב"ז ומ"ד כל דעבר על פקודיא יתן מסייע לבן בוכרי:
הלכה ד
מתני'
אפי"פ שאמרו אין ממשכנין נשים ועבדים (ד)וקטנים אבל

אם שקלו מבבלין מידן הנכרי והכוני ששקלו אין מבבלין ^(א)מידן ואין מבבלין מידם קני וצין וקני ובות וקני יולדות (ב) וחטאין ואשמות' וזה הכלל כל ^(א)שינדר ונידב מבבלין מידן כל שאינו^(א) נידר ונידב אין מבבלין מידן וכן ^(א)מפורש על ידי עזרא שנאמר ³לא לכם ולגו לבנות בית לאלהינו ואלי

תקלין דרתין

שנוגעות בלחך הן של עניים:
דב"ש.
היאל. דלמחר הפקר לעניים הפקר ולפיכך יכול להוסיף ופטור מן המעשר אבל לבי"ה איך רשאי להוסיף וליתן העונות בלחך לעניים בתורת לקט ופטור מן המעשר ולכן עניים מעשרים ואוכלים. ויאלה דגרסי **עניים ועשירים** אורליס. כלומר בתמיה וכו גם עשירים אוכלים זה ולבי"ה בעינן עד שיופקר קף לעשירים:
כד"ה
משום קנס. דיכין דקנסו רבנן והפקירו השנוגעות בלחך הרי הוא כהפקר ב"ד ופטור מן המעשרות:
ע"פ. דהפקר ב"ד פטור מן המעשר:
במתני'
שולחנות. שולחנות:
במדנים. בירושלם וי"מ ככל ערי ישראל להחליף השקל להמביאים מטבע מדינתם:
ישנו במקדש. לפי שהיה הומן מתקרב ישנו במקד

מסורת הש"ם

ד:

קרבן

באחד באדר

שקלים

הערה

(א) תהיקיה, (ב) אמר ר"מ במין וכו', (ג) תוספתא פ"א, (ד) במדבר דבא פ"ב, (ה) ס"א ורז אמר, (ו) ביצה ל ט ב חולין כה, (ז) בכורות טו, (ח) שם נה ב, (ט) בס"י אי כאן פסקא האמין וכו', (י) אין הלשון משוין ואולי להקטר אחיה חיות וז"ל שירשו מאביהן דפטורי מקולטון ה"ה אם ירשו מאדם אחד דעלמא ג"כ תפוסת ביצת חשיבא,

➤➤➤

עין משפט ונר מצוה

ל א מ"י פק ח ממננות עמיס הלכס ח:

ל ב מ"י פק ו מבטירות הלי":

➤➤➤

נוסחת הבבלי

(א) הנתון סלע ונטול שקל: (ב) בלקוחות פן בדמנן הלקוח:

כו:

➤➤➤

הנהגות הגר"א

[א] ה"ג ומהלכין הן באלן דלני שרת וכו'. ואלה קאמר ר"ל דכל מקבלין אלף כסכברי נותן מעטתו להדיא לנדר"ה: [ב] מלות מה עבד לה נמחק וז"ל רשב"ל פה לה וכו'. וה"פ רשב"ל הוכחמו מפשטא דקרא דקאמר לא לכס ולנו משמע דקאמר ליה שותפות כלל בין בתמלה בין בסוף: [ג] מן מני אלו חייבין וכו' עד פטור מהקבלון ל"ג וה"ג מלי טעמא דר"מ סבר ר"מ השוקל שקל שלם שקל חייב שני קלבוות דלר"מ כשם שקל תורה: כלטנו מורה דמני רמ"א כפי מטבע של אש וכו'. ועיי' במין ק"ע: [ד] ה"ג אר"א דר"מ היא אחד שקל שהוא נותן וא' לנברי מורה ורב אמר ד"ה היא שקל שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נטול. וז"ל ואחד לנברי מורה. ועיי' בספר תולדות חמדין ומתא' פי' מיוחס ע"פ ההנה"ה ה"ל: [ה] ז"ל ע"ד דרב לר"מ וכו'. ועיין בפ"י ק"ע:

ציון ירושלים

והן שחלקו גדיים כנגד תיישיש. ע"י ש"ס דין בכירות וט ועט"א דף כ"ה ע"ד ד"ה אתה חמיס שנתמסר פלוני ועיי' בתוס' ר"י דקדושין ט ע"ד ודו"ק היטב ועיי' עמלות יוסף ע"ס:

➤➤➤

גליון הש"ם

[א] עיי' מוס' מנחות דף טז ע"א ד"ה שגשגה:

תורה אור השלם

1. ויאמר לקח ורדבל וישוע ושאָר ראשי האבות לישראל לא לבקב וקלנו לבנות ביה לאלדחינו ויב אנתנו יחד בנבנה ליי אלהי ישראל באשר צננו הופקר בורש מלך פָּרִס:

עודא ר ג

2. ואָשיב אותם דָּרָב ואומר לקדם אלהי השמים הוא יצליח לנו ואנחנו עבדיך נקום ובקנינו ולקבץ אין חלק ורדבל ורדבל ורדבל בירושלם:
בנימיה ב ב ויהי ויתנו לוי העברע ב ב הוקדשן מןחצית השקל העקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מןחצית השקל תרומה שותו ל יג

לכו לבדק הביט לא מיקרי דבר מסוים: **מה עבד לך רשב"ל**. דערכין ומותר נכסיה לדבר שאינו מסוים מיהא דמיין דקאָסר רשב"ל: **לנגוס בית וגו'**. דוקא אַזנין ביצת קפיד קרא אַבל אכלי שרת וה"ה שאר זרכי הביט לא קפיד קרא: **מעסה**. דקאמרת כיוון דכמיז לבנות בית אַזנין ביצת קפיד קרא א"כ ה"ה לזרכי ירושלם אין מקבלין מהן דכמיז שאין להם חלק בירושלם: **מטני'**. דמנן ואלו שחייבין בקלטון משמע דלין לך מי שמייז בשקל שלא יהא חייב בקלטון אחיא כר"מ: ה"ג דר"מ **אמר כשם ששקלו שורכ כך קלטנו שורכ סבר ר"מ בנותן שקלו שלם שהוא חייב בקלטון**. וה"פ דרמ"א לעולם חייב בקלטון מן התורה אפי' נותן מחליט שקלו: **כוס יסנו**. שהוא נקי מכל סוג ששרי מאש היה והלכך כל השקלים זריכין קלטון שקלו **שלם שהוא חייב בקלטון**. וה"פ דרמ"א לעולם חייב בקלטון אפי' נותן מחליט שקלו: **ה"ג אחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נטול**. וה"פ הוגבר זריך ליקח ממנו שני קלבוות אחד בשביל השקל כשהוא מחזיר לו ואחד בשביל השקל שהוא נטול ממנו שהיה זריך ליתן להשלמתי: **דברי הכל היא**. אפילו לרבנן זריך ליתן שמי קולבוותא אם נתן סלע ונטל שקל קלטון אחד מפני שלא שקל שקל האמור בתורה ואחד מהחייב שקל שמקבל מהגובר: ה"ג **על דעמיס דרב ג' קולנוותא אינון אחד שקל שהוא נותן וכו'** ואחד לנבר תורה **אסא ר' ירמיה וכו'**. וה"פ לרב אליבא דר"מ בנתן סלע ונטל שקל ימיז ג' קולבוותא אחד לשקל שהוא נותן אילו היה נטול מהשלמתי ואחד לשקל שהוא נטול אסא מחליפו ונותנין לו חתי שקל וקלטון וא' לנבר תורה שהוא זריך להוסיף על חתי שקל של תורה. והר"פ החליף הגרסאות והאריך בדברים ללא זריך והגירסא שלפנינו עיקר: [וכן שחלקו וכו'. והוא דהוה השותפות שלאחר חלוקת הירושה שותפי להיטער ממעשר בהמה דוקא שחלקו הירושה לפי שוויה ולא לקח כל אחד המהנה מן הבהמות שהיו בשעת מיתת אביהן דהשמה ליכא למימר דהוה חלקו דודאי בשעת מיתת אביהן היה מגיע לכל א' מהו והבהמות שיטנן בשעת חלוקה פטורין ממעשר מטעם לקוח שהוא פטור והעמידין לבוא פטורין משום שותפות: **היא חלקו משעה הראשונה**. וכי יירושע עליהן וכשחזרו ונשתתפו הדרה לה עס תפיסת הביט כמעיקרא והבהמות שהיו בשעת חלוקה [ואין] פטורין משום לקוח והעמידין לבוא חייבין דלאא שותפינן הן: **כלקוחום הן**. דלין ברירה והיו מעיקרא לקוחות והשמה שותפינן: **כסאי דמינין סתן**. בבכורות פקק ט: **כלקוח**. אי שמינן לו בכתמיה: **ופטורין ממעשר בהמה**. אריי בשחלקו וכו' ונפרשיהם בתמני': **ולמה ליש אגן אומרין**. ארבעה דינים חלוקים בדבר: **כוס וטוב**.

משנת אליהו

אמרו סופא בכוחים וליפיק מקבלין מהן טמאות ואשמות כיון דמכשין לכפיה חזי ישוב אלף הנכרים אין מקבלין מהן טמאות ואשמות לפי שאינו נדר ונדבה. ומ"ש וליפיק מקבלין וכו' כפי כח המייט' דגירסתו בגמתי' ומתא' ואשמות ונדס' ונדבות מקבלין מהן וקאי אכוחים כדמוק' לה הכא סופא בכוחים. ובעד קרבן העדה תמה על הרמב"ם והנכרים אינם חייבין בקרבנות אלו. ואלה דק בכוחות הרמב"ם דלא קאמר אס נתנו מעטלן כמו כולה ממתי' הנכרים כי ששקל אין קלטון והן אינם חייבין בשקלים וכן גבי צדיק וכן גבי זכים כי אף שאינם חייבין הוי מצי למיחיי דלין מקבלין מהן אס טמינן ולכן כחב הרמב"ם אלף הנכרי חזי יודע כי ושמנו כסוגיין דקאמרו וכו' יא קמי וצין כי בנכרים הייט שאינם יודעים טורחים בזה בעולם שיעסקו בזה וימנו קמי וצין דלמינן אין מקבלין. ומ"ש דל"א לישיב דברי הרמב"ם לפני ירושלמי. נכוסים מאל דבריו דפרישה: וצ"ל מ"ט דר"מ א' **כח"כ בפנים**. כך היא גירסה רכינו הגאון והדפרישותי בשוטרים שטומו שמואל המוסתפאה עורכה. והרמב"ם דפרישו לא הוכיר בדברי ר"מ קלטון דמית. ולתריה ששקל שקל בעדו פטור מקלטון וגם ל"מ. וקאי עליה דמתמנה בתוספתא. וגם כ"ל דני' אחרת ה"ל בירושלמי. ובתבטורו פ"ג מהל' שקלים ה"א פסק דלויי חייב אלף כששקולין ב' ביחד ואלו טמינן קלטון א'. ובכלהו' א' שס פסק כרב דתמני' ד"ה דוא וכן בנותן סלע ונטול שקל פסק דמייז ב' קלטונו. ולכן פסק בהלכה א' עס דקאמרונו אין בשקלים לנדר"מ ונפלין לשקלים דלטעמיה אויל דקלטונוט מדיון שקלים אלף סמי' למטעם חילוק לחד ולכן פסק באיך דס"ל לשלמתי ונש"ר. והנה דרשי' שיעט אחרת בקלטונוט. ובמי' לקוחות מהן לנ"א. ובכריתות י"ז ב' ד"ה האהין כי כחב חז"ל. ואס שוקלן שלם שלם דעיני' ב' תחא' שקליהם ביחד חייבין לתת כי וא' משה קטנה לקלטון דהא' ב' ממוינים סא והרין סא כשאר ב"א כששקול שקל וכן עמו קלטון דהוא קלטון להכרע שאין ב' תחא' סלע ויפלין בשלם ב"א חילוף מוטעם והואיל ורוב ב"א טמינן ב"א תחתי' השלם וקלטונו עמו ב' מנכרסי ומי' שיעט והיצי' שלם שלם ידעי נמי קלטון שני והי' אחין כי כשאר שותפינן דעלמא וחידין בקלטון שני עכ"ל וגבי פטורין דמי' פטורין קלטון שני וכן בביצה ל"ט ד"ה כשחייבין ב' חז"ל כל ישראל חשוקין לתת מחליט ששקל שני והואיל תחמיס עיניה להוסיף משה קטנה להיות קלטון לפרטורטוט מפני שאין תחא' שקלים תחמיס דקות וחזין לאדב ופעמיס שמתחליפס אותן במנעות וטמינן הקלטון בחילוף ואף כשמגלטרניס שיעט לתת שקל שלם טעילו עליהם ב' קלטונוט שלא לפחות מתחברים ומעטת תא' ההקדש אלף האב ששוקל בשלם ב' בניי שקל שלם פטור מקלטון שני עכ"ל. חזיון דס"ל לנש"י לר"מ תלוי שקל ג"כ חייב קלטון ועטמו מתקבר משום סתן תחמיס דקות וחזין לאדב ופעמיס שמתחליפס ר"ל בשלם וזריך הכרע. והנה יפלא לתת למה מייס הי' מתמנה' אליבא דר"מ ודלא להכחיה ולאורה משמע דכריתמו משום דמיס' ליה לפרס פטורין מקלטון שני דפטורין לגמרי לא מסתבר טעמא מלי. אבל כספ"ק דחולין פירש ג"כ אליבא דר"מ שס ודא ופירש פטורין מקלטון היינו לגמרי שהיו דהוי ששקל ע"י בניי וכו' כשוקל עטמו ר"מ כי כל מנשך אחריו הרע"ב ח"ה תמיה דל"כ לתת פי' אליבא דר"מ ומתאלי' שמתא' עליו המייט' כספ"ק דחולין חזי משה פי' אליבא דר"מ ועטמא דפי' פטורין לגמרי משום דמתקבר ליה לנשטורו כששקול שקל שלם ביחד לתת שטמא דטוחין לאדב אלף משום דל"כ לתת כיא כפי' משא"י כחב ששקול ששקל היה ראוי ליתן שקל שלם בעדס שהוא הנימון לכן פטורין מקלטון לגמרי. והרמב"ם הסביר דלמה פטורין לגמרי משום ששן כחאס א'. והר"ה דשטין רש"י היה לפטוק להלכה בר"מ ממוינא דמתחיות ק"מ א' כולה כבד פדא לא אחרי דס"ל דלשקלים אולי היטעו מעטל' דס"ל דקלטונוט מדיחין דשקלים כמ"ש כשם ששקלי כ' וגם לישינא דלתאמעה קלטון ג"כ כר"מ דס"ל משה בתוספתא ומדחזיון דהי' אמוראי כולאו וסמתא דגמי' היה ס"ל להכחיה כוחיה וכן ס' כל משינות אליבא. והרמב"ם פסק היה דלא בר"מ ולכן פסק השקלים אינו נופלים לשקלים ונסתפק במאן מאיך אחריני להכחיה ולכן פי' כל הני סוגיין אליבא דת"ק וסויתא וזו מיוחסת דס"ל כהדיא לשקלים אולי חז"ל מבעי הוי הקלטון כר"מ. ולשיטת רש"י יוחא לפרס מ"ש בגמרא כשם ששקלו תורה כך כו'. דוה מלי בזה כמפל' לכן זריך ליתן קלטון תלוי שקלו הכרע. (ורזך רמז') ז"ל אסתמכתא דרך גמטריא וז' ימנו עולה בשקל קלטן הכרע ע"ה. וכן תחא"י כמ"ה ה' שקלים שדכריו מורים דפרישיהם רש"י להלכה כר"מ דכתב תחלה כפסקי קלטונוט דעת הרמב"ם א' ואח"כ כתב דעת רש"י דלכל שקל חייב קלטון וכן ששקלו חייבין ב"ק ומביא ג"כ דעת רש"י דספ"ק דחולין כחב השוקל ע"י בניי דפטור לגמרי ועיי' בביאורי רש"י שם. ודברי רש"י במנחות שם ד"ה והתעה קלטון אינם מובינים שכתב חז"ל שכל יחוד מביא מחליט ששקל בהכרעה כדלר וחס נתנו בין שיהיה שקל שלם טמינן קלטון א' משה קטנה מפני הכרעה בעמיס' על נתנו שיהיה אלף אחד ואילו הדיאו כמשפטן היה שם ב' כהכרעה לפיכך נותנין קלטון עכ"ל. ותמיה דתחילה תמחיל אליבא דר"מ ואח"כ כמ"ק ומ"ש לפיכך כו' אין לו ביאור והכוס' הקאו עליו מטעם אחר וז"ל דט"ס בדברי רש"י שם: הדיין עיך באחד באדר

מחליף על ב' תחא' שקל דל"א אלף א' ואל עדיף משנים ששקלו לדידיה: **במתני' השוקל ע"י עניו** וכו'. השוקל סלע שלם ע"י עניו וכן עירו פטור מקלטון כיון שאס לא היה נותן להם גם הם לא השיגה דס ליתן ומנאל ע"י מרזיה ההקדש לכן פטור והא דלא קמיני ע"י וע"י עניי משום דלר"מ הוה חייב בעד עטמו ובפולגתא לא קמיני: **אחלין כסופסין**. ממעשר בהמה דמניס בבכירות (כ"ו) כל פטר שגר בהמה אשר יהיה קך ואל ש' שותפותא ואע"ג דהאי קרא בבכור הוא דכמיז הכס פריך לה ומשי' לה: **כשאל חלקו**. דקיימא בתוספתא הביט חייבי' במעשר בהמה דלומר הכס יכול אפי' קט בתפוסת הביט ת"ל יהיה ופטורים מן הקלטון דכ"ו שכן בתפוסת הביט לא חשיב כהולאה: [וכן שחלקו גדיים כו'. הוא דלדמרי' שותפין כולטס תפוסת ביצת מייחיה דכשחלקו גדיים ע"פ שוס בדמיהם נגד מיישיס כולטס מהן ש' יירוש' אהי' כלילו למה כיא מן השוקל ומתעברו ואין חז"ל מן הגדוים הביט אלא שם שותפות: **אלף אס חלקו כו'**. דהוי משפט הירוש' לנ"א חלק בכל מין ומין אומרים וכו' חלקו המגיע דיש ברירה ועדיין שם יירש"ס עליהם וכשחזרו ונשתתפו מורה תפוסת הביט לתקומתו:

[א]ומאליהו הן באין לבד"ה (לכלי שרת) [ב]מה עבד לה רשב"ל פתר לה ¹ לא לבכ ולנו לבנות בית לאלהינו ר' ⁶ חזקיה א"ר סימון שאל מעתה א"ינן מקבלין מהן לאבות המים ולחומות העיר ומגדלותיה על שם (שנאמר) ² ולכבם אין חלק וגו' (אלו חייבין בקבלון תני [ג]אלו חייבין בקבלון אחד ר"מ אומר שני קולבנות מתניתא דר"מ דאמר ר"מ אע"פ שאין שקלו תורה קלבנו תורה סבר ר"מ במי ששקלו שלם שהוא פטור מהקבלון ³ דאמר) מתניתא דר"מ דאמר ר"מ בשם ששקלו תורה כך קלבנו תורה קסבר ⁴ ר"מ בנותן שקל שלם שהוא חייב בקבלון דאמר ר"מ מאיר ⁵ ⁶ כמין מוטבע עליו אש חוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו ותרואהו למשה ואמר לו ⁷ זה יתנו כוח יתנו: ⁸ (נתן סלע ליטול שקל חייב שני קולבנות א"י אעלור דר"מ היא [ו] דר"מ אמר אחד שקל שהוא נותן ואחד סלע שהוא נוטל) דתניא אלו חייבין בקבלון וכו' קלבון א' ור"מ אמר ב' קולבנות ⁹ ובור רב ד"ה היא דאמר רבי מאיר אחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל ואחד לרברי תורה [ו]על דעתיה דרב ג' קולבנות אינון אחא ר' ירמיה ר' שמואל בר רב יצחק בשם רב שלשה קולבנות אינון א' שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל ואחד לרבר תורה: **האחין** והשוותפין שחייבין בקבלון ופטורין ממעשר בהמה בשחלקו וחזרו ונשתתפו שחייבין במעשר בהמה ופטורים מן הקלבון בשלא חלקו אמר רבי" לטור והן שחלקו גדיים כנגד תיישיש ותיישיש כנגד גדיים אבל אם חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישיש כנגד תיישיש הוא חלקו משעה הראשונה א"ר יוחנן יאפילו חלקו גדיים נגד גדיים ותיישיש נגד תיישיש **ב**)כלקוחות הן ופטורין מן המעשר כההוא דרתנינן תמן וקלח"ס ושניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה. ^{טו} ^ר חייא (ר' חזקיה) אמר רבי ירמי' בעי ולמה לית גן אמרין פעמיים שהן חייבין בזה ובהו ופעמיים

מן הקולטון לגמרי דלפי' קולטון אחד אינו נותן. אלף מעסה אפילו חלקו וחזרו ונשתתפו שפטורין ממעשר בהמה פטורין מן הקולטון. פי' יפטרו מן הקולטון דהא סלע שלמה נותן ר' נח בשם ר' אבא בר הונא היא שני אחין שירשו את אביהן היא שני גיסין שירשו את חמיהן פי' הואיל וחלקו בנ' בני אדם שירשו ממון' אדם אחד מעלמא דלא הוי תפוסת הביט חשיבא להו: **כמה** הוא קולטון **מעס**. וירושלמי להיכן הקולטון הולכין ר' מאיר אומר לשקלים כלומר יתעברו ר' אלעזר אומר לנדרה נדבת קין לנזמה ר' שמעון שזורי אומר ריקועי וזה ציפו לבית קודש הקדשים בן עזאי אומר שולחתי הוי נוטלין אותן בשכרן וי"א להואלס דרכים פי' לאותו שהיו מוליכין אותם מעירין למקדש ובתוספתא אינו מביא דברי י"א כלל:

ריבב"ן

מן הקולטון לגמרי דלפי' קולטון אחד אינו נותן. אלף מעסה אפילו חלקו וחזרו ונשתתפו שפטורין ממעשר בהמה פטורין מן הקולטון. פי' יפטרו מן הקולטון דהא סלע שלמה נותן ר' נח בשם ר' אבא בר הונא היא שני אחין שירשו את אביהן היא שני גיסין שירשו את חמיהן פי' הואיל וחלקו בנ' בני אדם שירשו ממון' אדם אחד מעלמא דלא הוי תפוסת הביט חשיבא להו: **כמה** הוא קולטון **מעס**. וירושלמי להיכן הקולטון הולכין ר' מאיר אומר לשקלים כלומר יתעברו ר' אלעזר אומר לנדרה נדבת קין לנזמה ר' שמעון שזורי אומר ריקועי וזה ציפו לבית קודש הקדשים בן עזאי אומר שולחתי הוי נוטלין אותן בשכרן וי"א להואלס דרכים פי' לאותו שהיו מוליכין אותם מעירין למקדש ובתוספתא אינו מביא דברי י"א כלל:

תקלף חרתין

ואינו אסור לרי' לקבל מהן אלף בשעתו להדיא לנדר"ה ה"נ לרשב"ל: **כן נאין לנ"ש**. ואל קאמר ר"ל דלין מקבלין אלף בשוכרי נותן מעטמו להדיא לנדר"ה: **רשב"ל פסר**. כלומר הכתמו מפשטא דקרא דקאמר לא לכס ולנו משמע דקאסר ליה שותפות כלל בין בתמלה ובין בסוף: **ר"א אר"ס שאל** פרישה בריש מילתין לישנא דשאל: **ברבנן**. ואלו חייבין בקלטון. כי כל אדם זריך ליתן מחליט השקל והשקל המכר בתורה הוא שקורין במנחה סלע שהוא שני תחא' שקלים ופסיהס א' זריך להחליף סלע על ב' תחא'ס היו טמינס מעטב קטנה ומקדא קל בין כלומר דבר קל שמוספיין בעד החילוף: **אלף לא כפיהס כו' גשוס כו'**. שהס אינם חייביס בשקלים אלף אס שקלו מקבלין מידס מן פטוריהס מן הקלטון: **השוקל ע"י כסן ע"י אשכ כו'**. ששוקל סלע שלם ע"י הכן ואשכ דכשוקל על ידי כסן חתי שקל ליכא לפרושי דל"כ אפי' בשוקל ע"י עטמו חתי שקל נמי פטור מקלטון למ"ק דמפרש לקמן א"כ בשוקל ע"י ע"י כסן כו' והא דלא קמיני כהדיא ע"י ועי' כסן כו' משום דהוא כפולגתא דר"מ דלר"מ חייב מ"מ כשביל עטמו דלקלטן וטועס דפטור בשוקל ע"י ע"י ואשכ ועבד דליאיתו פטוריס ממחליט השקל ונתיחס אינו אלף מדמ חסידות והיו הלי' מחליט השקל גופיה ריבוי וריות ולקדש ולכן פטור להקדש חייב קלטון א' שכל א' היה זריך ליתן חתי שקל וטמינא להקדש הקלטון שהיו לזריכס להוסיף בעד החילוף: **רמ"א ב' קלטונוט**. מפרש בגמרא: **סונון סלע כו'**. פליגי אמוראי בגמרא מאן קמיני לה: **גב' ה"ג מ"ט דר"מ**. דס"ל ב' קלטונוט בשוקל ע"י ועי"ה א' מטעמא דחילוף א"כ אלף קלטון א' סבר ר"מ **השוקן שקלו שלם שהוא חייב ב' קלטונוט**. כלומר השוקל שקל שלם היוט שני מחליט בעדו ובעד חזירו שחייב ב"ק דס"ל לר"מ תלחי' שקל ג"כ זריך ליתן קלטון דהכי חייבה התורה ליתן להכרע לכל תחמיס השקל קלטון דלר"מ כשם ששקל תורה כך קלטנו תורה: **דמי ר"מ כוס יסנו**. וס"ל מדקדיש השס ודלרמא וכו' שש מטבע על אש וא"כ כוה ימנו הייט שקל שלם לא חייב ר"מ אלף ב' קלטונוט א' קלטונוט דאמקמו וז' ימנו כוה ימנו לעולם הוא ולכן מן התורה חייב ליתן לכל חתי שקל מטבע קטנה להכרעה והכי מתיא בתוספתא דפ"ק שמיכלתין השוקל שקל קלטון דל"מ ואח"כ השוקל שקל פטור ב' דינרין חייב. הדי דר"מ ס"ל חיוצ מתי"א תלחי' שקל ותכמיס ס"ל מטעס החילוף וכשנתון שקל ליכא טעמא דחילוף אלף אס ויטון ב' דינרין שהוא ערך חתי השוקל שקל שלם חייב מטעס החילוף שהיה זריך ליתן חתי שקל ולא ס"ל דרשא דוה ימנו אלף למיחלס אחריתא דאמרינן לעיל: **סונון סלע ונטול כו'**. ה"ג אמר רי"א דר"מ הוא דלר"מ אחד שקל שהוא נותן וא' לר"מ כלומר דר"מ מחייב ב"ק א' לשקל שטוקן ויבדו היה סלע והחליף אלף ההקדש וא' לר"מ ואע"ג דבשנים ששקלו בשלם לא חייב ר"מ אלף ב' קלטונוט א' קלטונוט כ"ל ואל חייב קלטון דחילוף התס הי"ט שיון שמתניס שקל שלם בעד חיוצ שיהיה להקדש כ"ל ואל חייב תחמיס מן השוק בעד סלע שיון מחשבינן בעד החילוף משא"י האב שא"י ליתן רק שקל דרייה ומחליף גבי הקדש לא גרע כח הקדש מכה הדיוט ואריך ליתן אס קלטון בחילוף. אבל למ"ק דלא ס"ל כשיניס ששקלו חיוצ הקלטון אלף מטעס החילוף לדידיה ה"י אינו חייב אלף א' ואע"ג דלא פליגי בגמתי' פליגי בתוספתא דמנינן כהדיא ב"ק בתוספתא הנינון סלע ונטול שקל ר"מ מחייב ב"ק ותכ"י קלטון א': **ובר אמר ד"ה היא א' שקל סונון סלע ונטול וא' שקל שהוא נוטל**. דס"ל דגס ת"ק מורה בזה דמייז ב' קלטונוט ולא דמי בשוקל ע"י ועי"ה דלינו חייב אלף א' דהתם שנייטס ונמיס חזיו ב' שקליהם כסלע וכסחיו לזריכס להחליף על ב' תחא' שקל לא היו נותנין אלף קלטון א' וכן להקדש כהדי' דלין מפקדון אין משתכרין בו. משא"כ ההא אילו היה זריך להחליף והשיב חתי סלע ליתן להקדש היה זריך ליתן קלטון. וכן כשהיה זריך להשיג ויטעול שקל מטבע ג"כ היה זריך ליתן קלטון ולכן חייב ב"ק מטעס החילוף כמו אילו היה חייב שקל לשלמתי ובעת זמן פריעתו לו היה צדו שקל אלף סלע היה זריך ליתן לו קלטון א'. ואס היה מבקש ממנו שיתן לו שקל מטבע היה ג"כ זריך ליתן לו קלטון א' וה"ג לא גירע כח הקדש מכה הדיוט ולא ברעיון כסון וא' לר"מ דלא ס"ל למ"ק לר"מ: ה"ג **ע"ד דרב לר"מ ג' קלטונוט** כוה דה לא מסתבר דר"מ יקל בקלטונוט המחוייבים מטעס החילוף למ"ק רק בשוקל ע"י ועי"ה כדפרישה לעיל ולכן לרב דאסברא דלמ"ק חייב ב"ק מטעמא דחילוף ודאי ר"מ ס"ל ג"כ היה ואל מסתבר שיפלו כסברא הסוכה כי זריך ליתן א' או ב' בחילוף כהדי' ¹ ולכן לר"מ דס"ל א' מן התורה משכתת לה כהדי' חיוצא שלם ומביא סיוע לזה מהני אמוראי דאמרו הכי כהדיא בשם רב. חיה גם כן לא מסתבר שיפלו רב על כסברא דר"מ מחייב א' לר"מ דל"כ מ"ט ר"מ מחייב ב"ק בשוקל ע"י ועי' חזירו וגם כי היה מפרש כהדיא בתוספתא. ולרב ז"ל בדמתי' לא חשיב אלא מה שלד"ה הוא ולכן נקט שנים שבוה גם ח"ק מודה וז"ל לרב דסתם ממתי' פליגא בזה עס התוספתא דמני עס דלכתמיס דר"מ אינו חייב אלף א' דהא ע"כ פליגא תמתי' אחוספתא לדידיה דלר"מ חייב ג' קלטונוט כהדי' ובתוספתא לא חשיב אלף ב' כדברי ר"מ. וסברת ר"א לאשווי' ממתי' ומתוספתא אהדי' דלכתמיס דר"מ אינו חייב אלף א' גם כהדי' והיינו משום שהוא נותן סלע ונטול כחב תמא ומנא הוי

על ידו ועי' חזיונ. דהיינו שיש להס שקל א' שלם יחיד ומחיד חייב כפול להקדש חייב קלטון א' שכל א' היה זריך ליתן חתי שקל וטמינא להקדש הקלטון שהיו לזריכס להוסיף בעד החילוף: **רמ"א ב' קלטונוט**. מפרש בגמרא: **סונון סלע כו'**. פליגי אמוראי בגמרא מאן קמיני לה: **גב' ה"ג מ"ט דר"מ**. דס"ל ב' קלטונוט בשוקל ע"י ועי"ה א' מטעמא דחילוף א"כ אלף קלטון א' סבר ר"מ **השוקן שקלו שלם שהוא חייב ב' קלטונוט**. כלומר השוקל שקל שלם היוט שני מחליט בעדו ובעד חזירו שחייב ב"ק דס"ל לר"מ תלחי' שקל ג"כ זריך ליתן קלטון דהכי חייבה התורה ליתן להכרע לכל תחמיס השקל קלטון דלר"מ כשם ששקל תורה כך קלטנו תורה: **דמי ר"מ כוס יסנו**. וס"ל מדקדיש השס ודלרמא וכו' שש מטבע על אש וא"כ כוה ימנו הייט שקל שלם לא חייב ר"מ אלף ב' קלטונוט א' קלטונוט דאמקמו וז' ימנו כוה ימנו לעולם הוא ולכן מן התורה חייב ליתן לכל חתי שקל מטבע קטנה להכרעה והכי מתיא בתוספתא דפ"ק שמיכלתין השוקל שקל קלטון דל"מ ואח"כ השוקל שקל פטור ב' דינרין חייב. הדי דר"מ ס"ל חיוצ מתי"א תלחי' שקל ותכמיס ס"ל מטעס החילוף וכשנתון שקל ליכא טעמא דחילוף אלף אס ויטון ב' דינרין שהוא ערך חתי השוקל שקל שלם חייב מטעס החילוף שהיה זריך ליתן חתי שקל ולא ס"ל דרשא דוה ימנו אלף למיחלס אחריתא דאמרינן לעיל: **סונון סלע ונטול כו'**. ה"ג אמר רי"א דר"מ הוא דלר"מ אחד שקל שהוא נותן וא' לר"מ כלומר דר"מ מחייב ב"ק א' לשקל שטוקן ויבדו היה סלע והחליף אלף ההקדש וא' לר"מ ואע"ג דבשנים ששקלו בשלם לא חייב ר"מ אלף ב' קלטונוט א' קלטונוט כ"ל ואל חייב קלטון דחילוף התס הי"ט שיון שמתניס שקל שלם בעד חיוצ שיהיה להקדש כ"ל ואל חייב תחמיס מן השוק בעד סלע שיון מחשבינן בעד החילוף משא"י האב שא"י ליתן רק שקל דרייה ומחליף גבי הקדש לא גרע כח הקדש מכה הדיוט ואריך ליתן אס קלטון בחילוף. אבל למ"ק דלא ס"ל כשיניס ששקלו חיוצ הקלטון אלף מטעס החילוף לדידיה ה"י אינו חייב אלף א' ואע"ג דלא פליגי בגמתי' פליגי בתוספתא דמנינן כהדיא ב"ק בתוספתא הנינון סלע ונטול שקל ר"מ מחייב ב"ק ותכ"י קלטון א': **ובר אמר ד"ה היא א' שקל סונון סלע ונטול וא' שקל שהוא נוטל**. דס"ל דגס ת"ק מורה בזה דמייז ב' קלטונוט ולא דמי בשוקל ע"י ועי"ה דלינו חייב אלף א' דהתם שנייטס ונמיס חזיו ב' שקליהם כסלע וכסחיו לזריכס להחליף על ב' תחא' שקל לא היו נותנין אלף קלטון א' וכן להקדש כהדי' דלין מפקדון אין משתכרין בו. משא"כ ההא אילו היה זריך להחליף והשיב חתי סלע ליתן להקדש היה זריך ליתן קלטון. וכן כשהיה זריך להשיג ויטעול שקל מטבע ג"כ היה זריך ליתן קלטון ולכן חייב ב"ק מטעס החילוף כמו אילו היה חייב שקל לשלמתי ובעת זמן פריעתו לו היה צדו שקל אלף סלע היה זריך ליתן לו קלטון א'. ואס היה מבקש ממנו שיתן לו שקל מטבע היה ג"כ זריך ליתן לו קלטון א' וה"ג לא גירע כח הקדש מכה הדיוט ולא ברעיון כסון וא' לר"מ דלא ס"ל למ"ק לר"מ: ה"ג **ע"ד דרב לר"מ ג' קלטונוט** כוה דה לא מסתבר דר"מ יקל בקלטונוט המחוייבים מטעס החילוף למ"ק רק בשוקל ע"י ועי"ה כדפרישה לעיל ולכן לרב דאסברא דלמ"ק חייב ב"ק מטעמא דחילוף ודאי ר"מ ס"ל ג"כ היה ואל מסתבר שיפלו כסברא הסוכה כי זריך ליתן א' או ב' בחילוף כהדי' ¹ ולכן לר"מ דס"ל א' מן התורה משכתת לה כהדי' חיוצא שלם ומביא סיוע לזה מהני אמוראי דאמרו הכי כהדיא בשם רב. חיה גם כן לא מסתבר שיפלו רב על כסברא דר"מ מחייב א' לר"מ דל"כ מ"ט ר"מ מחייב ב"ק בשוקל ע"י ועי' חזירו וגם כי היה מפרש כהדיא בתוספתא. ולרב ז"ל בדמתי' לא חשיב אלא מה שלד"ה הוא ולכן נקט שנים שבוה גם ח"ק מודה וז"ל לרב דסתם ממתי

קרבן מצרפין שקלים פרק שני שקלים

מסורת הש"ס ז:

קרבן

מצרפינ שקלים פרק שני שקלים

הערה

א) שבת פ"ה הל"ז וקדושין פ"א הל"ז, ב) למה לי שאני כרישין כחושין, ג) תילת והיה ליתא בתקפתא, ד) ירושלמי ברכות פ"ב הל"א ור"ה פ"א הל"א ומו"ק פרק ג הל"ז ודברים רבה פ"ה, ה) טובס מט, ב, ו) ברכות טו ע"ג, ו) שם טז ח.

עין משפט
נר מצוה
א א מיי פרק ב משקלים הל"ה: <p>ב א מיי פרק ו בנסרות הל"ח: <p>ג א מיי פ"ד מיו"ט הלכה כ"ו ופ"ב מחגיגה הלכה ט: <p>ד א מיי פרק ו בנסרות הל"ח: </p></p></p>

נוסחת הבבלי
א א) רב גידל אמר כי: <p>ב א) פלגא ב"ז יום כי: <p>ג א) ר' תנחם בר חייה כרי כי: <p>ד א) עובר תמן כי: </p></p></p>

הנהגות הגר"א

[א] ל"ז אף דוד: **[ב]** ל"ז מה כתיב והיה כי ימלאו ימיו ושבתת את אבותיך וי: **[ג]** מלת גבור מיותר ו"ל אלא להקדים קרבתו להקדיש:

ציון ירושלמים

כל ההשקפה שכלו עוברי בבל תאחר. עיי רמב"ם פרק יד ממעשרין ה"ג שכתב סתם מעשרות ולא הזכיר מעשר בהמה. ועיי מוס' ר"ה ד ד"ה למעשרות (היה היה תרומה וביטורים:

גליון הש"ס

[א] עיי' בתוס' ר"ה דף ד' ע"א ד"ה ומעשרות וצ"ע שלא הביאו דברי הידוע' ויבואר דברי הידוע' עיין ק"ע שפירשו דחוק ופלגא דר"י ב"א ליתן טעם אמאי קבעו זמן ט"ו יום קודם הנה ללכת העומדים שנאמרו בזה היה מקום להקדים הזמן או לאחורו אחי ימים. והוא ב"א ר"י ליישב בדמאת הדבר קשה היה הטללים אחר פרס ההג עובר על צ"ח ועכ"פ על עובד וצ"ח שמה ועיי' גטי"א ב"ה"ה דף ד' אמנם הדבר נכון דברי אמרו בתענית דף כ"י ט"ו יום אחר חלה כדי שיעניו אחריין שגשגאל לנהר פרט. וא"כ כיון שאותן שצוהו מנהר פרט לירושלם שנאמרו בזה היה ט"ו יום דהיינו פרס ההג ואותן אין עוברים על הטללים אח"כ כיון שאין יכולין להציל עמהם ולכן קבעו זמן י"ז שהוא זמן קצוב עליו וכעס שאלו אין עוברים קי כל ישראל אין עוברים משא"כ אם היו מקדישין או היו עוברים על הנה"ל לאח"כ וגם אם יקריבו לא יוכלו להציל הבאים מרחוק וי"ו יום מירושלים חזו דב"א ר"י יוסף לומר דבשביב' דהמשהה טעלו עובר בצי"ח לכן קבעו זמן זה וצ"ח:

לפי שיש תורת כלי עליו ומותר לנטולו: פ"ג ור"י בן קוסמא שמו אמר סמחיה אם לא הוה כהנ"ג זס ע"ו. הרי דאין לכעוס על דברים הנעשים בזהמ"ד: וחזר ר"י ואמר **הכדיון מחזירים**. וכי מה אחס מדימין נדון שלפנינו להחס דהחס חברים היו ולא היה להם לכעוס אבל ר"א תלמידו הוא ומותר לי לכעוס עליו: בן זאב יהושע. העיד עליו המקרא שכל מה שעשה מפי משה עשה אפילו מה שאמר סתם שהרי אי אפשר בכל דבר ודבר שאמר יהושע אמר כך אמר משה ואפילו הכי אסחיד קרא דמפי משה הוה אלא שהכל יודעין וכו': **מאי כונו האי**. דקפיד על ר"א שלא אמר הלכה משמו: ומשני **דעני וכו'**. שר"ה שיאמר שמועה משמו אף לאחר מיתתו ואם בחייו לא יאמרו משמו כ"ש לאחר מותו: **שיאם חי וקיים לעולמים**. בזה"י הרי אמר הודיעני ה' קלי ומדת ימי מה היא: **רוחשום**. נעות: **דובב שפטי ישנים**. רישיה דקרא וחמך כיון הטוב הולך לדודי למישרים: **כומר**. כלי שמויחזין בו ענבים עד שמתחממין והיין נוח ללאת: **דובב**. היין רוחש וענ ויורא למעלה: **קונידטין**. כוס של דבש עם יין ופלפלין: **חמר עטיק**. יין יקן: **אע"ג**. שכבר עבר זמן מה ששטה עד"ין טעמו כציו ובהא פליגי מ"ד כמאן דשטה קונידטין בעינן נמי שעשה מעשים טובים בעוה"ז כמו שיש בקונידטין עוד בשמים טובים אבל חמירת הלכה לאחד לא מנחי ומ"ד כמאן דשטה חמר עתיק לעולם מהניא לה אחרית ההלכה שיהי שפמוחיו דונבות בקבר: פ"ג רב גידל אמר **האומר שמועה בשם אומרים וכו'**. יראה בעל שמועה כאילו עומד לנגדו שע"י בן יגיד הדבר על אופנו דעיקר הלימוד מרבו בראיית פנים דכתיב והיו עיניך רואות את מוריך: **אף בללם**. שעומד לנגדו והיינו בלם של רבו יתנגד האדם האומר השמועה: פ"ג כתיב רב אדם וכו' וס **שאר כל אדם**. וה"פ רוב בני אדם יקרא איש מורמו ואינו מקפיד לומר בשם האומרו. ל"א הרב שנבדלס מלומר מי שהוא גדול במורה יקרא כל איש ואיש מורת חסד שהיה על לשונו שיאמרו שמועות משמו מפי השמועה בלבד בן פירש ב"פה מראה וראשון נראה לי: וס ר"ו. שאינו אומר שמועה בשם אדם אלא אי"כ נחמדות לו כי אמרה: פ"ג דאמר ר"ז לוס אטן לרישין **חוששין לשמעתיהם דרב שס**. וכו"ה כפ' קמא דשבת וה"פ אין אלו כרישין לחוס לשמועות שאמר עד שעת בשם הגדולים: דהוא **גברא מפסחא**. שעניו סמומות וכמו שקורין לסומא כגי נהור כך קורין אותו מפסחא לשון פסוח וכיון שאינו יכול לראות האנגדו שמועע מפייהם ואפשר שמה איניש אחרינא והוא טועה בטעיעת קלף בן פירש ביי"מ ולי נראה כיון שאינו רואה אותו יכול לבין הדברים שהרי אי אפשר לו לאמרה כאילו בעל השמועה עומד לנגדו שהרי לא ראה אותו מעולם הלכן כך סומכין עליו בזה: פ"ג חסין ר' נבר פדס דאם **אמר שמעחא משמיה**. וה"פ וכי מכיר אמה לבר פדה שאמה אומר שמועה משמו שמה המגידים לך משמו מקרים. ל"א שמה בר פדה לא אמרה אלא איניש אחרינא אמרה: א"ל **אמרם משמיה**. ומוקמו שאינו משקר: אין דור שאין בו ליללום. משום דעני מימר שגדורו של דוד היו לילינס והוא היה שמה במיתתו לכן מיימי היה הכא: **אמ"ג יבנה כה"פ**. משום דהקד"ק אמר לו רק אמה לא בנהה הציט נמלא חיי דוד מעבדין בנין ביה"מ והיו אומרים ממני יבנהה ביהמ"ק: **יבנה** עליו. שאם שבעה הוא יבנה עליו כך וכן אם לא שכדבריין כי הוא: **שםחיה באומרים** לי בוס פ' נלך. אע"ג שמתחלה תליה בו כמו שמלניו בזהמה במלחמת המדן: והוסי כי ימלאו ימיו וכו'. קרא יתירא הוא דה"מ למכתב והיה כי תשכב או כי תלך אלו אבותיך והיה כי ימלאו ימיו ל"ל: **ימים שנמים** **אני מונח** לך. אמ"ג ש"ע אריכת ימיו ומתעבב בנין הציט אני ממלא לך שנותין מיוס ליוס שמעשו כהנין לפני הקב"ה מבנין בית המקדש:

חרדן

הלבח א מתנני בשלשה פרקים בשנה תורמינן אס הלשכה: שבה היו גותינן **בפרום הפסח**. ט"ו יום קודם תמועד ובגמ' מפרשו: **וכן גרנות על מעשר בהמה**. ג' פרקים אלו הן ג' גרנות על מעשר בהמה שומנים אלו קבעו חכמים לעשר בהמה שנוולדו וכמו שהגורן קובעת למעשר דגן כך זמנים אלו קובעות לאסור בהמהות שנוולדו אצלנה עד שיעשר אבל קודם הפרק מותר לאכול אע"פ שאל שיעשר וטעם שקבעו חכמים ג' זמנים אלו וגם במאי פליגי הני מתני מפרש בגמ' גב' כל **דפסגין**. כל היכא דמתן פרס פירושו המחלה וס"ג מתחלה מבלשים יום שקודם המועד שדורשין בהלכות המועד: **מפני שסן פרקי לידה**. הא דמתן וכן גרנות למעשר בהמה היינו טעמא לפי שזמנים הללו בהמהות וילדות שיש בהמות שמבכירות לילד קודם פסח ויש בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת ויש שמאחרות עד בין העצרת לחג: **דיזי שפסחא בהמה מלויס לעולי רגלים**. דכיון דאין זמן לעשר בהמהות עד פרום הרגלים משהי איניש בהמות עד אותו זמן דלא לשחטיניהו עד שיעשרס בזמן הגורן שהוא סמוך לרגל ומלאא שיהו בהמות מלויח לעולי רגלים ליקח מהן בין לאכליה בין לקרבות: **שלא יבא לידו כל פסחח**. שמתוך שהוא מורס סמוך לרגלים לא יבכה מלהקריבין א"ר אם לא יעשר כל פסם סמוך לרגל כי אם בפסם אחת יעשר כל בהמותיו לא יבא כל מעשרותיו ברגל הראשון לירושלים כי רב ממנו לאכלם ברגל א' ומוחק כי הוא משהיה אותן בציטו ויבא לידו כל פסחח: **כל המשהה טעלו עונה**.

משנת אליהו

הלבח א מתנני בשלשה פרקים בשנה תורמינן אס הלשכה: שבה היו גותינן **בפרום הפסח**. ט"ו יום קודם תמועד ובגמ' מפרשו: **וכן גרנות על מעשר בהמה**. ג' פרקים אלו הן ג' גרנות על מעשר בהמה שומנים אלו קבעו חכמים לעשר בהמה שנוולדו וכמו שהגורן קובעת למעשר דגן כך זמנים אלו קובעות לאסור בהמהות שנוולדו אצלנה עד שיעשר אבל קודם הפרק מותר לאכול אע"פ שאל שיעשר וטעם שקבעו חכמים ג' זמנים אלו וגם במאי פליגי הני מתני מפרש בגמ' גב' כל **דפסגין**. כל היכא דמתן פרס פירושו המחלה וס"ג מתחלה מבלשים יום שקודם המועד שדורשין בהלכות המועד: **מפני שסן פרקי לידה**. הא דמתן וכן גרנות למעשר בהמה היינו טעמא לפי שזמנים הללו בהמהות וילדות שיש בהמות שמבכירות לילד קודם פסח ויש בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת ויש שמאחרות עד בין העצרת לחג: **דיזי שפסחא בהמה מלויס לעולי רגלים**. דכיון דאין זמן לעשר בהמהות עד פרום הרגלים משהי איניש בהמות עד אותו זמן דלא לשחטיניהו עד שיעשרס בזמן הגורן שהוא סמוך לרגל ומלאא שיהו בהמות מלויח לעולי רגלים ליקח מהן בין לאכליה בין לקרבות: **שלא יבא לידו כל פסחח**. שמתוך שהוא מורס סמוך לרגלים לא יבכה מלהקריבין א"ר אם לא יעשר כל פסם סמוך לרגל כי אם בפסם אחת יעשר כל בהמותיו לא יבא כל מעשרותיו ברגל הראשון לירושלים כי רב ממנו לאכלם ברגל א' ומוחק כי הוא משהיה אותן בציטו ויבא לידו כל פסחח: **כל המשהה טעלו עונה**.

הלבח א מתנני בשלשה פרקים בשנה תורמינן אס הלשכה: שבה היו גותינן **בפרום הפסח**. ט"ו יום קודם תמועד ובגמ' מפרשו: **וכן גרנות על מעשר בהמה**. ג' פרקים אלו הן ג' גרנות על מעשר בהמה שומנים אלו קבעו חכמים לעשר בהמה שנוולדו וכמו שהגורן קובעת למעשר דגן כך זמנים אלו קובעות לאסור בהמהות שנוולדו אצלנה עד שיעשר אבל קודם הפרק מותר לאכול אע"פ שאל שיעשר וטעם שקבעו חכמים ג' זמנים אלו וגם במאי פליגי הני מתני מפרש בגמ' גב' כל **דפסגין**. כל היכא דמתן פרס פירושו המחלה וס"ג מתחלה מבלשים יום שקודם המועד שדורשין בהלכות המועד: **מפני שסן פרקי לידה**. הא דמתן וכן גרנות למעשר בהמה היינו טעמא לפי שזמנים הללו בהמהות וילדות שיש בהמות שמבכירות לילד קודם פסח ויש בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת ויש שמאחרות עד בין העצרת לחג: **דיזי שפסחא בהמה מלויס לעולי רגלים**. דכיון דאין זמן לעשר בהמהות עד פרום הרגלים משהי איניש בהמות עד אותו זמן דלא לשחטיניהו עד שיעשרס בזמן הגורן שהוא סמוך לרגל ומלאא שיהו בהמות מלויח לעולי רגלים ליקח מהן בין לאכליה בין לקרבות: **שלא יבא לידו כל פסחח**. שמתוך שהוא מורס סמוך לרגלים לא יבכה מלהקריבין א"ר אם לא יעשר כל פסם סמוך לרגל כי אם בפסם אחת יעשר כל בהמותיו לא יבא כל מעשרותיו ברגל הראשון לירושלים כי רב ממנו לאכלם ברגל א' ומוחק כי הוא משהיה אותן בציטו ויבא לידו כל פסחח: **כל המשהה טעלו עונה**.

משנת אליהו

י"ד סי' רמ"ב סעיף ט"ז ד' דעות. וריבנו הגאון כחל להשוות ירושלמי ובבלי והביא מירושלמי דהאי להיפך דהא קפיד ר"י וכו' לא דיע בהדיחא וגם ריב"א לא הסיך לו מבחייתא אלא א"ל אינו משמע אינון לבד ומלך המנהג ומ"ס בשבת פ"ט כלום יש עבד י

רבי אליעזר ורבי יוסי עד שקרעו ס"ת בחמתן קרעו ס"ד אלא שנקרע ספר תורה והיה שם זקן א' ורבי יוסי בן קסמא שמו אמר תמיהני אם לא הוה בהכ"ג זה בית ע"ז וחזר ואמר הכדיון מחבירה נבנסם לפניו רבי יעקב בר אריה א"ל כתיב יבאשר צוה ה' את משה עבדו בן צוה משה את יהושע וגו' וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש היה אומר כך אמר משה אלא יהושע יושב ודורש ויודעין הכל שהתורה של משה היא אף אתה אליעזר יושב ודורש והכל יודעין שהתורה שלך היא אמר להן מפני מה אין אתן יודעין לרצות כבן אידי בחרינו ורבי יוחנן מאי כולי האי דבעי דימרון שמעתא משמיה אלא דאף דוד ביקש עליה רחמים שנאמר **אנורה באהלך עולמים** אחסה בסתר כנפוך סלה וכי עלתה על דעתו של דוד שיהא חי וקים לעולמים אלא כך אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אוכה שיהו דברי נאמרוין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שמעון בן גזירא בשם ר' יצחק אמר כל תלמיד חכם שאומרים דבר הלכה מפיו בעולם הזה שפתיו רוחשות עזמו בקבר שנאמר **והחכך כיון הטוב וגו' דובב שפתי ישנים מה** כומר של ענבים זה כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב אף שפתותיהם של צדיקים כיון שאומרין דבר הלכה מפיהם של צדיקים שפתותיהן מרחשות עמהן בקבר מה הנאה לו בר גזירא אמר כהדיון דשתי קונידטין רבי יצחק אמר כהדיון דשתי חמיר עתיק (אע"ג דלית ליה) אע"ג דשתי ליה מעמא בפומא. (א רב) גידל אמר האומר שמועה בשם אומרה יראה בעל שמועה כאילו עומד לנגדו שנאמר **אך בצלם יתהלך איש כתיב** **רב אדם** יקרא איש חסדו זה שאר כל אדם ואיש אמונים מי ימצא זה רבי ועזירא אד"ר ועזירא ליתנן צריכון חששין לשמעתיה דרב ששת דהוא גברא מפתחא אמר ליה ר' ועזירא לרבי אסי חכים רבי לבר פתייא דאת אמר שמעתא משמיה אמר ליה ר"י אמרה משמיה א"ל ר' ועזירא לר' אסי חכים ר' לרב דאת אמר שמעתתא משמיה א"ל ר' ארא בר אהבה אמרה משמיה אין דור שאין בו ליצנין כדוריו של דוד מה היו פרוצי הדור עושין היו הורכבין אצל חלונותיו של דוד אומרין לו דוד דוד אימתי יבנה בהמ"ק אימתי בית ה' נלך והיה דוד אומר אע"פ שמתכוונין להכעיסני יבא עלי אם לא הייתי שמוח בבריהיה דכתיב **שמחתי באומרים** לי בית ה' נבד"ו^[א] והיה כי ימלאו ימיו ושכבת את אבותיך אמר^ב לו הקב"ה לדוד ימים שלמים אני מונה לך ולא ימים חסרים כלום שלמה בנך יבנה בה"מ אלא להקריב אלקרבנות ציבור חביב^ב עלי צדקה ומשפט שאתה עושה וותר מן הקרבן שנא' **עשה צדקה ומשפט נבחר לה'** מובח:

החרן עלך מצרפינ שקלים

הלכה א מתנני בשלשה פרקים בשנה תורמינן אס הלשכה בפרום הפסח: גרנות של בפרום העצרת בפרום ההג יוהם^א גרנות של של מעשר בהמה דברי ר"ע בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר ובאחד בסיון ובעשרים ותשעה באב ר' לעזר ור"ש אומרים בא' בניסן בא' בסיון בכ"ט באלול ולמה אמרו בכ"ט באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא יו"ט ואי אפשר לעשר ביו"ט לפיכך הקדימוהו בכ"ט באלול: **גמ'** א"ר אבהו כל הן דרתנין פרס פלגא ^(א) פלגא דר' יום קודם למועד שדורשים בהלכותיו: והן גרנות וכו': א"ר יוחנן מפני שהן פרקי לידה ר' אחא ^(א) ור' תנחום בר חייה בשם ריב"ל כד"י ^א שתהיה הבהמה מצויה לעולי רגלים א"ר יודן שלא יבא לידי כל תאחר א"ר יוסה כל ^א המשהה טבלו ^(א) עובר בכל תאחר תמן

למעשר בהמהות שנוולדו לאסור באכילה עד שיעשר ובפ"ב דברכות מפרש אמאי קרי לוי גורין אבל קודם הפרק מותר לאכול אע"פ שאל עשר וטעמא מפרש בגמ' **בן עזאי אומר** ור' פלוגתאיהו מפרש בגמ' גב' **פרקי לידה**. בנסרות וילדות לפני הפסח והמאחרות קודם עצרת ויש שאין וילדות עד בין עצרת לחג וכנגדם תקנו חכמים שלשה זמנים למעשר בהמה: **כי שפסחא בהמה מלויס לעולי רגלים**. דכיון דאין גורין מעשר בהמה עד פרום הרגלים ומשהי איניש בהמתן עד אותו זמן דלא לשחטיניהו עד שיעשרס בזמן הגורן שהוא סמוך לרגל ומלאא שיהיו בהמות מלויח לעולי רגלים ליקח מהן בין לאכליה בין לקרבות: **כל פסחח**.

לחנן בן עבד תלמיד מו"ס בהגמ"ס שם: חרדן עלך מצרפינ שקלים

תורה אור השלם

תהלים טז ז 5. רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא: משלי כ ו 6. שיר המעלות ללוד שמחתי באמרים לי בית יי נלך: תהלים קכב א 7. כי ימלאו ימיו ושכבת את אבותיך והקדמתי את ורעך אחריך אשר יצא ממעיך והקדמתי את מולכתי: ש"ב ז, יב 8. עשה צדקה ומשפט נבחר לך מקדב: משלי כ ג

ריבב"ל

מתנני בשלשה פרקים תורמינן אס הלשכה. מחלה היו מניחין השקלים בשופרות שהיו במקדש כדמתן בפרקין דלעיל נתמלאו השופרות מניחין כל הכסף בלשכה ובג' פרקים הללו תורמינן בג' קופות וכל קופה מחזקת ג' סאין והיא נקראת תרומה: **בפרום הפסח**. ירושלמי א"ר אבהו כל הן דמתנין פרס פלגא דהיינו ט"ו יום קודם לפסח סהן חאי מל' יום שדורשין בהלכות פסח קודם לפסח והן גרנות למעשר בהמה שנמחייב לעשין כתבואה שנמחייבה בגורן בתרומה לאחר שנועה כרי. ירושלמי א"ר יוחנן מפני שהס פרקי לידה יש מהן שמבכירות סמוך לפסח ויש מהן שמאחרות אחר פסח ר' אחא ור' תנחום בשם ריב"ל כדי שפסח בהמה מלויס לעולי רגלים והכי איתא בנסרות בפ' בתרא: **בן עזאי אומר ככ"ט באדר** ור'. במאי קא מפלגי ר"ע סבר אדר סמוך לניסן זמנין חסר זמנין מלא זמנין דמקלע ביום ל' חומינן דמקלע ביום כ"ט משי"ה אי קבע ליה זמן וכן עזאי סבר אדר סמוך לניסן לעולם חסר והלכך קבע ליה ככ"ט שהן ט"ו יום קודם לרגל בלחד בסיון איידי דלא נפישי בהמות לעשר שרובן יולדות בלחד ותעשרו ככר אי אמרת ליקדום יולדות אמר בלחד דלמי רגל שלמי: **ככ"ט באב** בן עזאי לטעמיה דאמר האלוליס מתעשרין לעזמן דמספיקא ליה אי אחד באלול ר"ה למעשר בהמה אי אחד בשמרי ר"ה למעשר בהמה ופיכך ליעשרניהו ביום ל' באב זמנין דמחסי ליה לכא וענינן למעבד היכרא ורעך אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכו' שנה שנה כל אחד ואחד בתוך שנתו ר' אלעזר ור"ס אומרים בלחד בניסן דס"ל כרש"ב דלמך שמי שבתו ויושין קודם לרגל בא' בסיון כדלמך בן עזאי לעיל. ככ"ט באלול ר' אלעזר ור"ס לטעמיה דלמרי בלחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה: וא"ל לעשר ציו"ט. ופיכך ומיפוק ליה דבעינן למיעבד היכרא לחדש וליסן חדא קאמר חדא דבעינן למיעבד היכרא לחדש וליסן ועוד מפני שהוא יו"ט ווא"ל לעשר ביו"ט מ"ט [משום] סקרתא שזובע בשערי בראש הכבש ואסור לנבוע ציו"ט וקסא בלל"ס נמי אין מעשרי ציו"ט דמתן בצליה בפ' בתרא אין מקדישין וכו' ויש למכך הואיל דזמנן קצוב הוא מותר לעשר בשבת דלמך ר' יוחנן מקדיש אדם את פסחו בשבת וחגיגתו ציו"ט ומפרש טעם לפי שקצוב

תקלין חרתין

שום נתקלן בו ר"א ור"י אם מותר לנטולו בשבת לנעול בו את הדלת כיון שיש תורת כלי עליו: **קרעו משמע** ככורים נקיעע משמע ימלא: **בכנ"ג** וס ע"ו. משום כל הכעוס עליו עע"ו: **הכדיון חבירה**. כלומר מה שאירע כך בחבירה הוא דלירע ומהי דמדות לה שאני כועס על ר"א שהוא תלמיד: **נגנס לפניו** ר"י כנ"א. ג"כ לפיכך: **מאי כונו האי**. למה הקפיד כ"כ על ר"א שיאמר דבר משמיה ומשני אף דוד בקש עליה דרחמים: **וכי עולס ע"ד של דוד שיאם חי וקיים לעולמים**. והלא כבר נגזרה מיתה לבני אדם הראשון: **בכנ"ג ובכנ"ד**. בכנ"ג ואמרו תהלוותי ותפילותיו ובזהמ"ד ואמרו דבר הלכה משמו והיינו עולמים דתפלה כיון שעת ומורה חיי עולם וסם נגד עוה"ז ועוה"ב: **רוחשום**. שאור תבורה היואל מפי האומר מתקשר בהשאלת נפשו ולכן רוחשות שנגיעו בשורש ששנה ממנו ככומר של ענבים: **קונידטין**. יין עם דבש: **חמר עטיק**. יין יסן: **דהוא גברא מפסחא**. סגי נהור ושמא לא דקדק יפס דכתיב והיו עיניך רואות את מוריך ואמרו בגמ' האי דמחדדנא דחוימיה לר"מ מחאחרין כו': **חסין** רבי. וכי מכיר אמה אותו: ר"י. שהוא איש אמונים: **אין דוד**. אידי דלאיירי לעיל מדוד מיימי ליה הכא: **אימתי יבנה**. וסם ידעו מה שאמר השי" ללוד אמה לא בנהה הציט: **מפני שסן פרקי לידה**. הא דמתן וכן גרנות למעשר בהמה היינו טעמא לפי שזמנים הללו בהמהות וילדות שיש בהמות שמבכירות לילד קודם פסח ויש בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת ויש שמאחרות עד בין העצרת לחג: **דיזי שפסחא בהמה מלויס לעולי רגלים**. דכיון דאין גורין מעשר בהמה עד פרום הרגלים ומשהי איניש בהמתן עד אותו זמן דלא לשחטיניהו עד שיעשרס בזמן הגורן שהוא סמוך לרגל ומלאא שיהיו בהמות מלויח לעולי רגלים ליקח מהן בין לאכליה בין לקרבות: **כל פסחח**.

בשלשה פרקים תורמינן אס הלשכה. שהיו מונחים זה כל השקלים: **בפרום**. מפרש בגמ': **וכן גרנות למעשר בהמה**. שאלו הזמנים קבעו חכמים לעשר בהמה שנוולדו לאסור באכילה עד שיעשר ובפ"ב דברכות מפרש אמאי קרי לוי גורין אבל קודם הפרק מותר לאכול אע"פ שאל עשר וטעמא מפרש בגמ' **בן עזאי אומר** ור' פלוגתאיהו מפרש בגמ' גב' **פרקי לידה**. בנסרות וילדות לפני הפסח והמאחרות קודם עצרת ויש שאין וילדות עד בין עצרת לחג וכנגדם תקנו חכמים שלשה זמנים למעשר בהמה: **כי שפסחא בהמה מלויס לעולי רגלים**. דכיון דאין גורין מעשר בהמה עד פרום הרגלים ומשהי איניש בהמתן עד אותו זמן דלא לשחטיניהו עד שיעשרס בזמן הגורן שהוא סמוך לרגל ומלאא שיהיו בהמות מלויח לעולי רגלים ליקח מהן בין לאכליה בין לקרבות: **כל פסחח**.

בשלשה פרקים תורמינן אס הלשכה. שהיו מונחים זה כל השקלים: **בפרום**. מפרש בגמ': **וכן גרנות למעשר בהמה**. שאלו הזמנים קבעו חכמים לעשר בהמה שנוולדו לאסור באכילה עד שיעשר ובפ"ב דברכות מפרש אמאי קרי לוי גורין אבל קודם הפרק מותר לאכול אע"פ שאל עשר וטעמא מפרש בגמ' **בן עזאי אומר** ור' פלוגתאיהו מפרש בגמ' גב' **פרקי לידה**. בנסרות וילדות לפני הפסח והמאחרות קודם עצרת ויש שאין וילדות עד בין עצרת לחג וכנגדם תקנו חכמים שלשה זמנים למעשר בהמה: **כי שפסחא בהמה מלויס לעולי רגלים**. דכיון דאין גורין מעשר בהמה עד פרום הרגלים ומשהי איניש בהמתן עד אותו זמן דלא לשחטיניהו עד שיעשרס בזמן הגורן שהוא סמוך לרגל ומלאא שיהיו בהמות מלויח לעולי רגלים ליקח מהן בין לאכליה בין לקרבות: **כל פסחח**.

לחנן בן עבד תלמיד מו"ס בהגמ"ס שם: חרדן עלך מצרפינ שקלים

תורה אור השלם

תהלים טז ז 5. רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא: משלי כ ו 6. שיר המעלות ללוד שמחתי באמרים לי בית יי נלך: תהלים קכב א 7. כי ימלאו ימיו ושכבת את אבותיך והקדמתי את ורעך אחריך אשר יצא ממעיך והקדמתי את מולכתי: ש"ב ז, יב 8. עשה צדקה ומשפט נבחר לך מקדב: משלי כ ג

קרבן

קרבן יחיד איז משתנה לשל לצור: **גב' מה ראו וכו'**. אמתני' דפ"ד דמענית קאי דמתן ההם זמן עזי הכהנים והעם תשעה וקשיא ליה מה ראו להימנות הא אפי' כל יחיד יכול לגדע עזים כדמתן לקמן פ"ו: **אלא כשעה וכו'**. וקמ"ל שהעזים שלהן קודמין לכל שאר עזים שנלשכה: **הנניאזים שנונין**. שהיו באותו הדור כגון חגי זכריה ומלאכי ועזרא ונחמיה: **אלא משלשן**. מעזים שהמנדבו הן: **דרי' חיל**. הא דלמירין שעזים לקרנות לצור בלאם בשל יחיד אחיז כר' יוסי דמתני': **דברי הכל חיל**. ואפילו כרבנן דע"כ לא פליגי רבנן ור"י אלא בגופו של קרבן: **אלא במכשירי קרבן**. כגון עזים לקרנות הכל מודים דמשתנה מייחיד לצבור: **כסופם כסופם**.

^{רובב"ן}

מיצטל אמר ליה ומי קאמינא (אחא) מיצטל לימי משל אשחקד בעינא כרמל וליכא שכבר יבש ולימי כרמל משל אשחקד בעינן כרמל בשעת הקרבה וליכא דר' יוחנן אמר (כרמלן) תקריב ור' אלעזר אמר ראשית קלין ור' סוף קלין בשעת הבאתה מהא תחלת קרבה שלאחיה שנואה הבאתה ולא סוף קלין (ואם מייתין) מדאשחקד הויא לה שעת הבאתה סוף קלין כך פירש רבנו שלמה: **ר' יוסי אמר קא' הדרנא מסנדז ושומר חנם אפרו לו אם אכא אומר כן אינן צאין משל לצור**. כפ' הביט והעליה (דף קק) מפרש טעמייהו ומסיק דכ"ע בטעה בהפקר לא קני פי' מה שאדם שומר גראייה בעגלמא בלא וזייה אחרת או חוקה לא קני והכא בתושיש'א לבעלי ורעות קמפלגי ח"ק סגד תקינו רבנן ד' זחי למיכז להו מלשכה כי היכי דלא לימי בעלי ורעות ולשקלו מינייהו ור' יוסי סגר לא חיישין לבעלי ורעותו ומאי אכא אומר הכי קאמינא ליה מדבנין שאתה אומר מתנדז ושומר חנם לדברינו דחיישי' לבעלי ורעותו אינן תמידין ומוספין באין משל לצור דלחר גס הן יכול לדור תמידין ומוספין א"ר אומר ד' זחי שהיין ומנינן לשומרינו חנו קוין תמידין ומנמא שהן של שומרים :

תקלין חדרתין

צור ולשיטתם השיבוה: **גב' ה"ג סמן פנינן**. בתענית (כ"ו כ): **כשעה**. בלאו הי' זמנים היו הכהנים והעם מתמנדבים להביא עזים והיו מקריבים קרבן אותו היום ואפילו היו עזים הרבה למערה היו אלו מתמנדבים ומקריבין בלאו ין זמנים: **מה ראו**. למה הוצרכו לינמות זמן מיוחדים וכל יחיד יכול להביא דבדה עזים כדלקמן פ"ו: **עמזו אלו וכו'**. ולמה הוצרכו לינמות משום שהיו חתקה דעביד להו הני נציאזם כי היכי דלא ליחמינהו מתמרייהו: **ומסופו לצבור**. שהא של צצור חזו דלחר והקריבו מהן קרנותו זל: **מלאה עזים**. של צצור: **משל עמזם**. שיהא קרבן נדבנם כדמתן לקמן פ"ו: האומר הכי עזי עזים כי: **משלשן חתנה**. מעזים שהמנדבו ובעלי שם סמך לה בקרא דנחמיה שגאמר והגדלות הפלטו על קרבן העזים ההגסים הלוים והעם והלויים לבית אלוהינו לבית אלוהינו לפעוים מוזמנים שנה בשנה לצער על מוצה ה' אלתינו ככתבו בתורה: **דרי' חיל**. הא דלחר שעזים דיחיד קריבו לכל צצור הולין ומכיר לצבור כדקאמר ומסרום לצבור דלילו לרבנן לא מהני גבי שומר חנם א"ר אומר לצבור: **במשכשירי קרבן**. כגון עזים לקרנות: **סני האשא וכו'**. בתוספתא ספ"ק דיומא: **ה"ג כשרה וכלנד ששפתמנס וכו'**. וינגמל דיומא (כ"ה ב) ספ"ק פשיטא ומשני מ"ד יתוש שמה לא ימקרה יסא קמ"ל: **ה"ג מתנחלה פליגא על רבי אחא: אורן סופים**. בירישה סויה במגילת מענית והוצאה בתענית (י"ב) ובעירובין (מ"א): **נוגזין**. בשעת קרבן יו"ט דקרבן עזים: **מבני סנאה**. הכי גביס לה הוספתא שם: **כן ננוימן**. משבעט וז: **וספענינו ולא וכו'**. ובעבלי שם מסיים משני שיו"ט שלנו היה. והתם רבנן הוא דלמרי לה דפליגי אר' יוסי (כ"ה ב) ספ"ק פשיטא ומשני מ"ד יתוש שמה לא קרבן דהא איהו היה לאחר החורבן מדחזיקר זאם ט"ב ולרבי אחא הא לא היה לרבנן קרבן יחיד דעזים דלחיה לא תחלק בין מכשירין לגופו של קרבן. ובעבייחא מוכח דהיה קרבן עזים דיחידים כדקאמר רבא"י אלו היינו כי החזיקו אותו יוס טוב דקרבן עזים דיחידים שלמס ליו"ט: **סמן פנינן**. מנחות פ"ב ב' **מסוריא**. דהיא מקלף אחי' כ"ש מכל מור"ל ממנש: **סמן פנינן**. פ"ק דגלים: **ה"ג דפנן ר"י אומר מה חריש וכו'**. והוא כפ"ק דמ"ק (ב' ד' א) ומהמנחם פ"ב א' פ"ב ב' ורבי ט"א (א) דמ"ק דריש ליה בלאם אינו ענין לשבת מהיה בשביעות ולאסור הקריאה במולאי שביעות ור"י ממיר הקריאה במולאי שביעות ודריש לקרא אשבת וע"כ ס"ל דאסור להביא מסוריא דאי מותר להביא מסוריא למה המיר לקצור בשביעות: **ר"י חיל**. דפ"ל אין העומר בא מסוריא ולכן הוצרכו לשמור הספיחים: **לא מלאו מסוריא וכו'**. וגם לרבנן ליריכס לשמור הספיחים שצ"א שמה לא ימלאו בסוריא ויעטרבו

לספיחין דל"י: **מהו לזרוע כחנאה**. כשאין ספיחין אס מותר לזרוע בשביעות צא"י דהא קרינה הותרה בשביעות לזרוע העומר: **קדומן על הפיריים וכו'**. דקומן שאין ממיר שיריו לאכילה אינו קומן: **הישרים אסורין כשיריע בשביעות: כתמשה דברים וכו'**. דמתן כפסחים (פ"ו ב) ועומר וז' הלחם מתבשר שם והתם ודאי אין שיריו נאכלין ואפי' הכי היו עומר כשר ה"ג הבא ושפיר מיעביד להו: **יולד הוא עושה**. אמתני' מהדר לפרוש' יולד פורצין לשומרי ספיחין דמלשכה א"ל להוציא הקדש לחולין להדיא: **ומחוללין עוליו**. כלומר על העומר ששמוריו ונעשו המעות חולין ומסלקין אותו לשולחני: **ועוטין כן**. וזי טוב הוא לחלל מעות הלשכה על העומר דהא מן העומר ילך הרבה לאינן נקיימו מפסקולת שזו ולשירים: **מן פן דמיו וכו'**. מה שישאר ממנו לעומר הן דמיו שצדק הגובר משעה ראשונה: **כפסחי אכנים** אומני הבנין שמסתמין אכנים גס כן היו נוטלין מן השלחני ככ"ל: **מוציין**. אכנים משרשן: **מספספין**. לתקן האכנים:

התרומה פרק רביעי שקלים

הקדמה

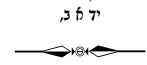
כל מה ראו להימנות הא אפי' כל יחיד יכול לגדע עזים כדמתן לקמן פ"ו: **אלא כשעה וכו'**. וקמ"ל שהעזים שלהן קודמין לכל שאר עזים שנלשכה: **הנניאזים שנונין**. שהיו באותו הדור כגון חגי זכריה ומלאכי ועזרא ונחמיה: **אלא משלשן**. מעזים שהמנדבו הן: **דרי' חיל**. הא דלמירין שעזים לקרנות לצור בלאם בשל יחיד אחיז כר' יוסי דמתני': **דברי הכל חיל**. ואפילו כרבנן דע"כ לא פליגי רבנן ור"י אלא בגופו של קרבן: **אלא במכשירי קרבן**. כגון עזים לקרנות הכל מודים דמשתנה מייחיד לצבור: **כסופם כסופם**. כגון כמות: **ה"ג סמני' מספיעא לר' יוסו**. וה"פ מהך בירישה דמגילת תענית מוכח כדלחר ר' יוסי בשם ר' חילא דד"ה חיל: **כשעה הקרבן**. בזמן שבהמ"ק קיים: **ר"י א אין נוהגין אלא בשעת הקרבן**. ש"מ דרבנן דפליגי עליה דר"י סוברים דנוהג אפי' שלא בשעת הקרבן ופשיטא שמודים שהיו זמנים להבאת העזים ובמתניתין דמענית: **והיינו מסענין ולא משלמין**. מפני שיו"ט שלהן היה שבני סנאה בן פ"ד חוה היה ודאי אחר החורבן דבזמן הבית אין זאם נט' בלא ואפי"ד דלא היו העזים אלו אלא לצורך קרבותו יחיד ודינו כקרבן יחיד למה יהיה להן יו"ט אף שלא בשעת קרבן בשלמא בשעת קרבן ניחא דאף יחיד שמיצא קרבן הוה ליה כי"ט כדלמתנין: **כריש פרק מקום שנהגו אלא לאחר החורבן מ"ט אלא ודאי דאף לקרבותו צצור המנדבו אלו ושא"ר היו"ט לדורו'** ומסתמא לא פליגי רבנן דמתני' עליה דרבא"ל דק"ל מעשה רב: **סמני'**. דמתן שומרי ספיחים בשביעות ור' ש"מ דאין העומר ושמי הלחם באין אלא מארץ ודפרישותי בנתני' אחיז כר"י דלחר שאין העומר בא מח"ל דאי כר"י כר' יהודה דלחר העומר בא מח"ל ל"ל שומרי ספיחים תיפוק ליה שאפשר להביאו מח"ל: **אין העומר בא מן הסוריא**. דבואת קמ"ל דפליגו מן הסוריא דדמיא לא"י בתקלת אינו בא וכ"ש מור"ל ממנש: **סמן פנינן**. מנחות פ"ט: **שאין באין אלא מן החדה**. דכתיב מנחה חדשה: **ומן הפלך**. דגבי שמי לחם כתיב ממושבותים וגבי עומר כתיב וקלרתם את קצירה ולא קציר של ח"ל: **סמן פנינן**. כפ"ק דגלים: **והניכורים**. דכתיב ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תציל מארץך: **סמן פנינן**. כפ"ק דשביעות: **מה חריש ראש**. דכתיב בתריש ופקדני משבות ודרשין מה חריש דהוא דוקא רשות שהיה אין לך חריש שחריש לשם מזהב דלפילו גבי עומר אס מלא כרוש אינו חורש אף קציר נמי שהוא רשות הוא דאסור בשבת אבל קציר של מזהב כגון קציר העומר שמוזה לקצור לשם העומר דוחה שבת: **ה"ג ר' יודעפוס דלחר אין העומר בא מסוריא**. וכ"ה במס' שביעות וה"פ ר"י לשיטתיה דסובר שאין העומר בא אלא מן הארץ ואפילו בשביעות קולצין אותו בארץ דקציר ידידה דוחה שביעות מפני שהוא מזהב ור"ה דדוחה שבת: **ד"ה חיל**. ומתני' איירי בשבת בצורת ולא מלאו תבואה בחור"ל ואריכין להביא מספיהי א"י: **סמן עומר וכו'**. האי עומר אס אין שם ספיחים מהו שזרע לזרבו לכתמילה בשביעות: **לא נמלא**. אס זרע בשביעות כקומן על שירים שאינן נאכלין שהרי השירים אסורין כחילה וקומן שאינו ממיר שריים נאכילה אינו קומן: **נעשה כתמשה דברים וכו'**. דמתן כפרק יולד לוילין חמשה דברים באין בטומאה ואינן נאכלין בטומאה העומר ושמי הלחם וכו' וה"ג עומר שזרע בשביעות אין שיריו נאכל כאליו בא בטומאה: **יולד הוא עושה**. אמתני' קאי דמתן שומרי ספיחין בשביעות נוטלין שכרן מתרומת הלשכה וקשיא איך הקדש יואא בלא חילול לכן קאמר שמחילה לא היו הקולצין והשומרין מקבלין שכר מהלשכה אלא משלחני ממעות חולין ואח"כ קודם הקרבה מחללין ממעות הלשכה: **ופריך ועטום כן**. וכי טוב הוא לעשות כן הרי כשפודה אותו אינו שזר כל כך כמה שהוצילו עוליו לשומרין שהרי דריך לנפוטו ומשחיר ממנו הרבה וגם עומר אחד אינו שזר מעות אלו: **כל מס שיומן**. הגובר הן הן דמיו משעה הראשונה וה"ז כאליו הם נתנו מעות השומרין: **אף כפסחי אכנים כן**. המסתמין האכנים לצורך בנין הבית לא היו מקבלין המעות מן הגוזרים מיד: **לחוצצין**. מן ההר: **ולפספסין**. המרדעין האכנים ומחילקין: **הדימום**. שזרה של בנין: **ועטא היא כן**. הא לפעמיים מתקלקלין האכנים קודם שנתנו לבנין נמלא האכנים שגזרכו לבנין אינן שזים כ"כ כמו שהכר שנתנו השלחני:

משנת אליהו

ה"ג האשא שעשעה כסופם לבנה כשרה וכלנד ששפתמנס לצבור. וכ"ה בתוספתא ספ"ק דיומא מעשה בראשית שעשעה לו אמו כמות מב' רבוא והיה עומד ומקריב ע"ג המזבח כ"ג האשא שעשעה כמות ס' כשרה וכלנד ששפתמנה לצבור. ומשמע כפשיטות דגם לעבודת צצור כשרה כדמותה מהני עובדי דקאמר והיה עומד ומקריב ע"ג המזבח סתם. איך כסויגין ליכא לחסור על קרבן גופיה שהמנדב יחיד לצבור אס כשר ומתיבתא ואוקימתין משמע עכ"פ דבגופי' של קרבן פליגי והלכה כרבנן נגד ר"י. אבל כסויגיא דבעלי דר"ה ו' א' מפורש דגם קרבות שהמנדב יחיד משלו כשרין וכלנד ששפתמנס לצבור. וכ"פ הרמב"ם פ"ח מהר"י כלי המקדש ה"ז. אבל כסויגיא דיומא שם ל"ה ב' מובא בירישה דמתן ר"ה ב' יאחר שכלתה עבודת צצור כשר שעשעה לו אמו כמות לובשה ועובד בה עבודת יחיד וכלנד כי' פשיטא כי'. והוא כלפי ל"א נגד סוויא דר"ה. דגם דבעבלי לא תחלק בין גופו של קרבן ובין מכשירין אבל שהיה מכשירין ממורין מקרבותו דלחר כאן דוקא עבודת יחיד. ובשמה למנן בזה' שקלים ושם בפ"ח מהר"י כ"מ הארץ הרבה כפלפולו בדברי התוס' דיומא שם ד"ה יתוש ש"ש. ומ"ש כסויגיא דירושלמי ב"מ כחודש עס סוויא דר"ה. אינו מוכן. דהא לירושלמי לאוקימתא קמא אף במכשירין פליגי ולמסקנא מחלק בין מכשירין אלא בגופו' דקרבן ודאי פליגי רבנן ואכרי. ומסויגיא דמנחות (כ"ה ב) אין נ"מ דמ"ג ועוד מן הדא דחזא ממני' ה"א וכומו שפירש בקיטוסם ובק"ע נדחק מאד כזה:

מסורת הש"ס

א) מענית פ"ד הל"ז מגילת פ"ק הל"ד ובעלי מענית כח א, ב, ג, ע' יומא לה ב ולקמן הל"ב, א, ר"ה יט ב, ד) מענית יב א, ס) מנחות פג ב, ו) כלים פ"א מ"ו, ו) ירושלמי שביעות פ"א הל"ג, ח) ע' מוספתא מנחות פ"ר, ט) ע' מעילה יד א ב,

עין משפט ונר מצוה

ד א מ"י פ"ו מכלי המקדש הל"ט:
ה ב מ"י שם פ"ח הל"ז:
ו ג מ"י שם ספר ו' הלכה ט:
ז ד מ"י פרק ו' מאסורי מוצה הלכה טו:
ח ה מ"י שם ופ"ו מתמדין ה"ה:
ט ו מ"י פרק ח מתמדין ה"ב:
י ז מ"י פ"ו מביט הבמזריה ה"ב:
יא ח מ"י פרק ו מתמדין ה"ו:
יב ט מ"י פרק י"א מפסחי ה"ב:
יג י מ"י פרק ח ממעילה ה"ג ד:

נוסחת הבבלי

א) ח"ר אלעזר בר דבוק חזו היינו מבני סנאז כר' ודמיוהו ללחר הבנת והפענינו ולא השלמנינו:
ב) רב הונא בשם ר"י דרי' היא דבסר כי':
ג) רב הונא בשם ר"י דר' ישמעאל היא דלחר כי':
ד) ר"י דעמייה דלחר כי' מסוריא מאן חנא כי':
ה) מהו לזרוע לכתמילה כי' בעא קדס ר' מני כי':
ו) ויטון לקולצין (ולשומרין) ולשומרין עד כי':
ז) ויטובת כן ר' יוסי כס) ר' אחא כל כי':
ח) מביא מעי' מן השולחני ויטון לחוצצין כי' הדימום אח"כ מביא כי' ר' יוסי בשם ר' אחא כל כי':

הגהות הגר"א

א) ל"ל מתן מינן זמן עזי הכהים וכו'. והוא בתענית (כ"ו):
ב) ה"ג ממני פליגא על ר' אחא:
ג) מלות ועוד מן הדא דמתיא ל"ג דהא חזא ממני היא ובקע' נדחק מאד כזה:
ד) מן שומרו ושמי הלחם עד מתן מינן ממקן:
ה) ה"ג יוא ילא קציר העומר שהוא מזהב מאן תנא שומרי ספיחין וכו'. והשרש שביעתיים נמחק וגרס דמתן ר' ישמעאל:

גליון הש"ס

א) ע' ש"ק ועיין תוס' מנחות דף פד ע"א ד"ה שומרי:
ב) ע' ש"ק ועיין ד"ה עותין ומוס' ב"ק דף עו ע"ב ד"ה אומר:

מסורת הש"ס

י:

קרבן

התרומה פרק רביעי שקלים

הערה

ה'לכה ב מתני' פרה ארומה ושעיר המשתלה **לעזול בלון מסרומה הלשכה**. א"ע א דפרה אינה נשחטת בעזרה בלא מתרומת הלשכה דחטאת קרייא רחמנא ושעיר המשתלה לפי שזרץ ליקח שני שעירים ואין ידוע על איזה מהם יעלה הגורל לה'; ולשון של ואורים. שני מולעת שמשליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ע לעץ ארו ואזוב אלה נקט לשון של ואורים לבד לחלק בין לשון של ואורים זה ללשון של שעיר המשתלה: **כבש פרה**. שהיו עושין שני גשרים זה ע"ג זה מפני קבר התהום מהר הבית להר המושבה ועליהן היו מוציאין את הפרה: **וכבש שעיר**. שהיו עושין כמין גשר ועליו היה הולך המשתלה את השעיר מפני הבגלים שהיו מולשים בשערו ואומרין טול ולא שלא תשעה ענטופינו: **ולשון שבין קרניו**. לידע אם הלבין ומתכפרו ענטופיהן של ישראל והני אינן לורך קרבן לפיכך אינן בלחין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא ממה שנשאיר בלשכה אחר הפרשת התרומה: **ואתם המים**. העוברת בעזרה אם לריבין מיקון: **וכל זכרי העיר**. לחפור גזרות שיחין ומערות ומקוין רחובותיה ואוקייה ושמירת העיר: **מוסר שזיר הלשכה**. מה שנשאר אחר שנעשה מהן מיקון זכרי העיר: **לוקחין מהן יינוט שמנים וסלמסות**. ומוכרין אותן למי שארצין וין לנפכים ושמינים למנחות: **אין משכבין בשל הקדש**. שאין עניות במקום שערות וגנאי הוא להקדש: **ואף לא בשל עניים**. בלחנא מתמני עני וליכא למיכת ליה: **מוסר הסרומה**. היינו מה שנשאר בקופות ברה"ט נכון שלא מביאין קרבנות מתרומה חדשה: **לפיו יפול אל תוך שריפת הפרה** בעזאל משקל שני סלעים: **מוסר קדשי קדשים**. לרצפה ולתמלים: **מוסר הפירות**. מפרש בגמ' קין **למונח**. כשהמונח בעט מביאם מהן עולות כמו שזרץ בני אדם העולות מיני מתקה על השלחן בגמר סעודתם כך אחר שגמרו להביא חובת היום מביאין עולות הללו כשלין דברים ועדוהו והמונח בטל: **מוסר פרומה לקין המונח**. שללורך קרבנות הופרשה: **מוסר הנסכים**. מפרש בגמ' שבין איכל לקדשי הקדשים: **מה שהנסכים כללו והעולה כלל:** זה וזה. ר"ע ורה"ט:

גב' של שעיר המשתלה. דנעי חלוקה דתתן ביומא כל מה היה עושה חלוי קשר בסלע וחלוי קשר בקרניו לפיכך היה משקלו סלע: **ושל מוצרע**. דלא לרץ חלוקה די לו בשקל: **ושל פרה**. דנעי כווד לפיול אל תוך שריפת הפרה בעזאל משקל שני סלעים: **ואם דמפקין לשנה**. כלומר יש אומרים בלשון אחר של פרה ג' וזוין והיינו כך דסלע ד' וזוין ושני סלעין וזמנא הן י וזוין: **מקרי מומי קדשים נוטלין שזרן מסרומה הלשכה**. דאילו ליעול שזר מכל בהמה בפני עמלה אסור דתמן הנוטל שזר להיות רואה בפרותה אין שוחטין על פיו הלכך נוטל מתרומת הלשכה תהיה הבהמה תמימה או בעלת מום אין לו חטולת: **שני דייני גולות**. שצירושלם: **האורגוס בצפרות**. שבין איכל לקדשי הקדשים: **מה פליג**. במאי פליגי: **ר"י גרוגרות**. כך שמו: **מונח הוהב**. כל מה ולא בלין שאינו מחובר לאדמה ויכולין לנטולו לפיכך נידון ככלי: **ממוסרי הנסכים**. לקמן פ"ה מפורש מה מותר נסכים: **מונח העולה**. שהוא בלין: **חון לעזרים**. כל מה שהוא חון לעזרת ישראל כגון עזרת נשים והסיל וחומת העיר ומגדלותיה: **מועלין בןן**. ואס"ד דמשרי הלשכה הן בלחין קשיו וכי יש מעילה בשירים: **ומשני אלה כר"מ**. אחיה אל ברייתא: **אמר ר' חיננא**. אפי' כר"מ לא מני אחיה: **אלא כסור שנתו**. הוא דמועלין בשירים דשמא יטערכו לקנות מהן קרבנות כזור וכדאמרינן לעיל פ"ג ה"ד: **והכל חון לשנתו און קיימין**. דמתוך שנתו אסור להוצילן לנורן דברים אחרים דשמא יטערכו לקרבנות כזור: **מעבידין אם קרבתן**. שאסור להקריב קרבן אם אין ללו במקומן ויחבר נראה שאסור להקריב עליהן קרבן כגון להם הפנים על השולחן ומרות צמנוהי וקרבתנות על המונחות וחריקת הדס על הפרוכות וריחון דירס ורגלים כבויר: **כל הן**. כל היכא דמכריז נכח כגון בצמורה דמכריז ואת המנורה (תמן) נוכח השלחן: **עלע אינו מערב**. כגון בשלחן

תבלין

נוסחת הבבלי

(א) רב שמואל בר נחמני בשם ר' נתן ג' לשונות כו' שעיר משתלה בסלע כו' (ב) ר' ביצה בר זבדא בשם ר"ש בר חמלפא של כו' (ג) א"ר הונא בשם ר' שמעון מ"ח (ד) ר"י בר רדכא אמר מבקרי כו' (ה) גידול בר מנימוי בשם ר' אפי אמר שני דייני גזרות כו': (ו) הלשכה בר הונא אמר מתרומת ביה"ע כו' (ז) בשירי א"ר (הימנא) כלס כו': (ח) תני ר"י גדרות השלחן כו' (ט) ר' אילא בשם ר' נחמני אמרי כו' שמואל א"ר מנין כו':

תבלין

הגהות הגר"א

[א] ספר העזרה כל"ל ועי' רש"י כמזכות (קו). ד"ה מנייה ספרים של כל אדם ואדם ועי' במיק' (יח): אפילו בספר עזרה פירש"י שהיה להם ס"ח שממנו מניינים שלא ס"ח. והצטרף"א פ"י שם ס"ח שהיה ר"ג קורא בעזרה ביה"ע. ועי' רמב"ם ז"ל שם. וגוי עזרה ט"ס הוא דכל עזרה דהוא א"ל להביא ששה: **המיר** עובדת על פיו וכל סדר כמינה המורה ממנו קבלנו: [ב] ל' עבד ליה ככלס. ר' קן תנא דבי ר"י כל שרת בלחין מתרומת הלשכה ולי"ג כקרבן דלכלס מסתבר לדמותן יותר מלקרבין א"ע א דקרבין נמי אחי מתרומת הלשכה: [ג] ה"ר מנחם העולה כו' בלחין הבית חון לעזרות בלחין משרי הלשכה. וכו"ה בגבלי' שם בגבייתא להדיו ועי' ברימז"ם פ"ד דשקלים הל"ח מה שמחם הכ"מ עליו: [ד] ה"ג והא מני אצני ירושלמי מעלין בןן כן. חוה ודאי חון לעזרות: [ה] ה"ג כר"מ דר"מ אמר כו' ולי"ג אלה דמיוצא קמא הוא דקדמא לא ונס דמיפקר ולא אסיק לה הכי: [ו] ה"ג אין לך מעבב אלא הקרבן בלא כרובי וקדן כגלד. וטעם הגזון הי"ל בגייה' זו מסובגא דזבחים (ס"ב). מ"ר קרן ב"י אלא מעבת כו' ותפיל אחיה כרכב ר' אומר זה כיור ר"י כר"י אומר זה הסובב. ובי כרכב כמי המונח לעבב וכרכב נכללים שמיכן אי כמר אי כמר אבל מ"ש בספרים כיור וכו' שזע הוא דלחך מוטעט קדמיז ביה המונח וגם דקן לא כמי' ב"י לעיובא וימחא למנקט כרכב דלא אחיה כפולגנא:

תבלין

גליון הש"ס

[ח] הגר"א הגיה ועי' מדרש חיות ובר"י פרשה י"א: [ט] גר"א הגיה שז"ל כרובי וקרן. וז"ע דברי ציומא פ"י הל"ה אמרו ג"כ הכיוור והכן מעבידין וסם א"ר להביא ע"ש ועי' בקיטורס מים חיים להפריח פ"ב משיח"כ הלכה ה':

ה'לכה ב מתני' פרה ארומה ושעיר המשתלה

ה'לכה ב מתני' פרה ארומה ושעיר המשתלה **לעזול בלון מסרומה הלשכה** דחטאת קרייא רחמנא ושעיר המשתלה לפי שזרץ ליקח שני שעירים ואין ידוע על איזה מהם יעלה הגורל לה'; ולשון של ואורים. שני מולעת שמשליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ע לעץ ארו ואזוב אלה נקט לשון של ואורים לבד לחלק בין לשון של ואורים זה ללשון של שעיר המשתלה: **כבש פרה**. שהיו עושין שני גשרים זה ע"ג זה מפני קבר התהום מהר הבית להר המושבה ועליהן היו מוציאין את הפרה: **וכבש שעיר**. שהיו עושין כמין גשר ועליו היה הולך המשתלה את השעיר מפני הבגלים שהיו מולשים בשערו ואומרין טול ולא שלא תשעה ענטופינו: **ולשון שבין קרניו**. לידע אם הלבין ומתכפרו ענטופיהן של ישראל והני אינן לורך קרבן לפיכך אינן בלחין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא ממה שנשאיר בלשכה אחר הפרשת התרומה: **ואתם המים**. העוברת בעזרה אם לריבין מיקון: **וכל זכרי העיר**. לחפור גזרות שיחין ומערות ומקוין רחובותיה ואוקייה ושמירת העיר: **מוסר שזיר הלשכה**. מה שנשאר אחר שנעשה מהן מיקון זכרי העיר: **לוקחין מהן יינוט שמנים וסלמסות**. ומוכרין אותן למי שארצין וין לנפכים ושמינים למנחות: **אין משכבין בשל הקדש**. שאין עניות במקום שערות וגנאי הוא להקדש: **ואף לא בשל עניים**. בלחנא מתמני עני וליכא למיכת ליה: **מוסר הסרומה**. היינו מה שנשאר בקופות ברה"ט נכון שלא מביאין קרבנות מתרומה חדשה: **לפיו יפול אל תוך שריפת הפרה** בעזאל משקל שני סלעים: **מוסר קדשי קדשים**. לרצפה ולתמלים: **מוסר הפירות**. מפרש בגמ' קין **למונח**. כשהמונח בעט מביאם מהן עולות כמו שזרץ בני אדם העולות מיני מתקה על השלחן בגמר סעודתם כך אחר שגמרו להביא חובת היום מביאין עולות הללו כשלין דברים ועדוהו והמונח בטל: **מוסר פרומה לקין המונח**. שללורך קרבנות הופרשה: **מוסר הנסכים**. מפרש בגמ' שבין איכל לקדשי הקדשים: **מה שהנסכים כללו והעולה כלל:** זה וזה. ר"ע ורה"ט:

ה'לכה ב מתני' פרה ארומה ושעיר המשתלה **לעזול בלון מסרומה הלשכה** דחטאת קרייא רחמנא ושעיר המשתלה לפי שזרץ ליקח שני שעירים ואין ידוע על איזה מהם יעלה הגורל לה'; ולשון של ואורים. שני מולעת שמשליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ע לעץ ארו ואזוב אלה נקט לשון של ואורים לבד לחלק בין לשון של ואורים זה ללשון של שעיר המשתלה: **כבש פרה**. שהיו עושין שני גשרים זה ע"ג זה מפני קבר התהום מהר הבית להר המושבה ועליהן היו מוציאין את הפרה: **וכבש שעיר**. שהיו עושין כמין גשר ועליו היה הולך המשתלה את השעיר מפני הבגלים שהיו מולשים בשערו ואומרין טול ולא שלא תשעה ענטופינו: **ולשון שבין קרניו**. לידע אם הלבין ומתכפרו ענטופיהן של ישראל והני אינן לורך קרבן לפיכך אינן בלחין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא ממה שנשאיר בלשכה אחר הפרשת התרומה: **ואתם המים**. העוברת בעזרה אם לריבין מיקון: **וכל זכרי העיר**. לחפור גזרות שיחין ומערות ומקוין רחובותיה ואוקייה ושמירת העיר: **מוסר שזיר הלשכה**. מה שנשאר אחר שנעשה מהן מיקון זכרי העיר: **לוקחין מהן יינוט שמנים וסלמסות**. ומוכרין אותן למי שארצין וין לנפכים ושמינים למנחות: **אין משכבין בשל הקדש**. שאין עניות במקום שערות וגנאי הוא להקדש: **ואף לא בשל עניים**. בלחנא מתמני עני וליכא למיכת ליה: **מוסר הסרומה**. היינו מה שנשאר בקופות ברה"ט נכון שלא מביאין קרבנות מתרומה חדשה: **לפיו יפול אל תוך שריפת הפרה** בעזאל משקל שני סלעים: **מוסר קדשי קדשים**. לרצפה ולתמלים: **מוסר הפירות**. מפרש בגמ' קין **למונח**. כשהמונח בעט מביאם מהן עולות כמו שזרץ בני אדם העולות מיני מתקה על השלחן בגמר סעודתם כך אחר שגמרו להביא חובת היום מביאין עולות הללו כשלין דברים ועדוהו והמונח בטל: **מוסר פרומה לקין המונח**. שללורך קרבנות הופרשה: **מוסר הנסכים**. מפרש בגמ' שבין איכל לקדשי הקדשים: **מה שהנסכים כללו והעולה כלל:** זה וזה. ר"ע ורה"ט:

גב' של שעיר המשתלה. דנעי חלוקה דתתן ביומא כל מה היה עושה חלוי קשר בסלע וחלוי קשר בקרניו לפיכך היה משקלו סלע: **ושל מוצרע**. דלא לרץ חלוקה די לו בשקל: **ושל פרה**. דנעי כווד לפיול אל תוך שריפת הפרה בעזאל משקל שני סלעים: **ואם דמפקין לשנה**. כלומר יש אומרים בלשון אחר של פרה ג' וזוין והיינו כך דסלע ד' וזוין ושני סלעין וזמנא הן י וזוין: **מקרי מומי קדשים נוטלין שזרן מסרומה הלשכה**. דאילו ליעול שזר מכל בהמה בפני עמלה אסור דתמן הנוטל שזר להיות רואה בפרותה אין שוחטין על פיו הלכך נוטל מתרומת הלשכה תהיה הבהמה תמימה או בעלת מום אין לו חטולת: **שני דייני גולות**. שצירושלם: **האורגוס בצפרות**. שבין איכל לקדשי הקדשים: **מה פליג**. במאי פליגי: **ר"י גרוגרות**. כך שמו: **מונח הוהב**. כל מה ולא בלין שאינו מחובר לאדמה ויכולין לנטולו לפיכך נידון ככלי: **ממוסרי הנסכים**. לקמן פ"ה מפורש מה מותר נסכים: **מונח העולה**. שהוא בלין: **חון לעזרים**. כל מה שהוא חון לעזרת ישראל כגון עזרת נשים והסיל וחומת העיר ומגדלותיה: **מועלין בןן**. ואס"ד דמשרי הלשכה הן בלחין קשיו וכי יש מעילה בשירים: **ומשני אלה כר"מ**. אחיה אל ברייתא: **אמר ר' חיננא**. אפי' כר"מ לא מני אחיה: **אלא כסור שנתו**. הוא דמועלין בשירים דשמא יטערכו לקנות מהן קרבנות כזור וכדאמרינן לעיל פ"ג ה"ד: **והכל חון לשנתו און קיימין**. דמתוך שנתו אסור להוצילן לנורן דברים אחרים דשמא יטערכו לקרבנות כזור: **מעבידין אם קרבתן**. שאסור להקריב קרבן אם אין ללו במקומן ויחבר נראה שאסור להקריב עליהן קרבן כגון להם הפנים על השולחן ומרות צמנוהי וקרבתנות על המונחות וחריקת הדס על הפרוכות וריחון דירס ורגלים כבויר: **כל הן**. כל היכא דמכריז נכח כגון בצמורה דמכריז ואת המנורה (תמן) נוכח השלחן: **עלע אינו מערב**. כגון בשלחן

ה'לכה ב מתני' פרה. פרה ארומה א"ע א דאינה נשחטת בעזרה בלא מתרומת הלשכה דחטאת קרייא רחמנא: **שעיר המשתלה**. לפי שזרץ ליקח שני שעירים ואי"ל שני אחרים וז"ל שני מולעת שמשליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ע לעץ ארו ואזוב אלה נקט לשון של ואורים לבד לחלק בינו ובין לשון של שעיר המשתלה: **כבש פרה**. הגשר שהיו עושין א" ע"ג שלטמה הימנו מפני קבר התהום מהר הבית להר המושבה ועליהן היו מוציאין את הפרה: **וכבש שעיר**. שהיו עושין גשר שעליו יולין המשתלה את השעיר מפני הבגלים שהיו מולשין בשערו ואומרים טול ולא שלא תשעה ענטופינו: **ולשון שבין קרניו**. לידע אם הלבין והני אינן לורך קרבן לכן אינן בלחין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא משרי הלשכה: **ואתם המים**. העוברת בעזרה אם לריבם מיקון: **וכל זכרי העיר**. לחפור גזרות שיחין ומערות ומקוין רחובותיה: **גב' בסלע**. שזרץ לחלקו בדלומירין ציומא חלוי קורר בסלע וחלוי בין קרניו: **בשקל**. דלא בעי חלוקה די בשקל: **בז' מלועים**. דמכריז והשליך אל תוך שריפת הפרה דבעיין קמא כווד ליפול לתוך שריפת הפרה ובעיין יותר: **ואים דמפקין**. לשנא אחרינא: **בעשר** וזו. מרזא ששורא הוא דסלע ד' דיינין: **מומי קדשים** אין קרבנות שנתקדשו. ליעול מכל בהמה בפ"ע אסור דהא תמן הנוטל שזר לראות בצבורות של שוחטין על פיו אבל כשנותנין לו מתרומת הלשכה ש"ד לחין לו מועלת אם תהיה תמימה או בעלת מום: **ספר העזרה גרסינן**. ספר שנעזרה: **צפרות**. כגון אותן פרוכת שמחת בנין דהיינו פרכת המצדילין בין היכל לק"ח שהיו בתקדש שני במקום אמה עורקסין שעשה שלמה בבנין דלשון ואשני הגולה עשו את הבנין גובה מלא ויכל בנין בצווי החומה להתיקיים בגובה כזה ולהרכיבו לא יוכלו לפי שמקלרין את ההיכל ואת ק"ח ועשו ב' פרכת וביינין אמה ואותן פרכת ס"ל לבד הונא דבאין מנז"ה: **ה"ג עבדי לה כללס**. דתנא דבי ר"י כלי שרת באים מתרומת הלשכה ולי"ג כקרבן דלכלס מסתבר לדמותן יותר מלקרבין א"ע א דקרבין נמי

ה'לכה ב מתני' פרה. פרה ארומה א"ע א דאינה נשחטת בעזרה בלא מתרומת הלשכה דחטאת קרייא רחמנא: **שעיר המשתלה**. לפי שזרץ ליקח שני שעירים ואי"ל שני אחרים וז"ל שני מולעת שמשליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ע לעץ ארו ואזוב אלה נקט לשון של ואורים לבד לחלק בינו ובין לשון של שעיר המשתלה: **כבש פרה**. הגשר שהיו עושין א" ע"ג שלטמה הימנו מפני קבר התהום מהר הבית להר המושבה ועליהן היו מוציאין את הפרה: **וכבש שעיר**. שהיו עושין גשר שעליו יולין המשתלה את השעיר מפני הבגלים שהיו מולשין בשערו ואומרים טול ולא שלא תשעה ענטופינו: **ולשון שבין קרניו**. לידע אם הלבין והני אינן לורך קרבן לכן אינן בלחין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא משרי הלשכה: **ואתם המים**. העוברת בעזרה אם לריבם מיקון: **וכל זכרי העיר**. לחפור גזרות שיחין ומערות ומקוין רחובותיה: **גב' בסלע**. שזרץ לחלקו בדלומירין ציומא חלוי קורר בסלע וחלוי בין קרניו: **בשקל**. דלא בעי חלוקה די בשקל: **בז' מלועים**. דמכריז והשליך אל תוך שריפת הפרה דבעיין קמא כווד ליפול לתוך שריפת הפרה ובעיין יותר: **ואים דמפקין**. לשנא אחרינא: **בעשר** וזו. מרזא ששורא הוא דסלע ד' דיינין: **מומי קדשים** אין קרבנות שנתקדשו. ליעול מכל בהמה בפ"ע אסור דהא תמן הנוטל שזר לראות בצבורות של שוחטין על פיו אבל כשנותנין לו מתרומת הלשכה ש"ד לחין לו מועלת אם תהיה תמימה או בעלת מום: **ספר העזרה גרסינן**. ספר שנעזרה: **צפרות**. כגון אותן פרוכת שמחת בנין דהיינו פרכת המצדילין בין היכל לק"ח שהיו בתקדש שני במקום אמה עורקסין שעשה שלמה בבנין דלשון ואשני הגולה עשו את הבנין גובה מלא ויכל בנין בצווי החומה להתיקיים בגובה כזה ולהרכיבו לא יוכלו לפי שמקלרין את ההיכל ואת ק"ח ועשו ב' פרכת וביינין אמה ואותן פרכת ס"ל לבד הונא דבאין מנז"ה: **ה"ג עבדי לה כללס**. דתנא דבי ר"י כלי שרת באים מתרומת הלשכה ולי"ג כקרבן דלכלס מסתבר לדמותן יותר מלקרבין א"ע א דקרבין נמי

ה'לכה ב מתני' פרה. פרה ארומה א"ע א דאינה נשחטת בעזרה בלא מתרומת הלשכה דחטאת קרייא רחמנא: **שעיר המשתלה**. לפי שזרץ ליקח שני שעירים ואי"ל שני אחרים וז"ל שני מולעת שמשליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ע לעץ ארו ואזוב אלה נקט לשון של ואורים לבד לחלק בינו ובין לשון של שעיר המשתלה: **כבש פרה**. הגשר שהיו עושין א" ע"ג שלטמה הימנו מפני קבר התהום מהר הבית להר המושבה ועליהן היו מוציאין את הפרה: **וכבש שעיר**. שהיו עושין גשר שעליו יולין המשתלה את השעיר מפני הבגלים שהיו מולשין בשערו ואומרים טול ולא שלא תשעה ענטופינו: **ולשון שבין קרניו**. לידע אם הלבין והני אינן לורך קרבן לכן אינן בלחין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא משרי הלשכה: **ואתם המים**. העוברת בעזרה אם לריבם מיקון: **וכל זכרי העיר**. לחפור גזרות שיחין ומערות ומקוין רחובותיה: **גב' בסלע**. שזרץ לחלקו בדלומירין ציומא חלוי קורר בסלע וחלוי בין קרניו: **בשקל**. דלא בעי חלוקה די בשקל: **בז' מלועים**. דמכריז והשליך אל תוך שריפת הפרה דבעיין קמא כווד ליפול לתוך שריפת הפרה ובעיין יותר: **ואים דמפקין**. לשנא אחרינא: **בעשר** וזו. מרזא ששורא הוא דסלע ד' דיינין: **מומי קדשים** אין קרבנות שנתקדשו. ליעול מכל בהמה בפ"ע אסור דהא תמן הנוטל שזר לראות בצבורות של שוחטין על פיו אבל כשנותנין לו מתרומת הלשכה ש"ד לחין לו מועלת אם תהיה תמימה או בעלת מום: **ספר העזרה גרסינן**. ספר שנעזרה: **צפרות**. כגון אותן פרוכת שמחת בנין דהיינו פרכת המצדילין בין היכל לק"ח שהיו בתקדש שני במקום אמה עורקסין שעשה שלמה בבנין דלשון ואשני הגולה עשו את הבנין גובה מלא ויכל בנין בצווי החומה להתיקיים בגובה כזה ולהרכיבו לא יוכלו לפי שמקלרין את ההיכל ואת ק"ח ועשו ב' פרכת וביינין אמה ואותן פרכת ס"ל לבד הונא דבאין מנז"ה: **ה"ג עבדי לה כללס**. דתנא דבי ר"י כלי שרת באים מתרומת הלשכה ולי"ג כקרבן דלכלס מסתבר לדמותן יותר מלקרבין א"ע א דקרבין נמי

ה'לכה ב מתני' פרה. פרה ארומה א"ע א דאינה נשחטת בעזרה בלא מתרומת הלשכה דחטאת קרייא רחמנא: **שעיר המשתלה**. לפי שזרץ ליקח שני שעירים ואי"ל שני אחרים וז"ל שני מולעת שמשליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ע לעץ ארו ואזוב אלה נקט לשון של ואורים לבד לחלק בינו ובין לשון של שעיר המשתלה: **כבש פרה**. הגשר שהיו עושין א" ע"ג שלטמה הימנו מפני קבר התהום מהר הבית להר המושבה ועליהן היו מוציאין את הפרה: **וכבש שעיר**. שהיו עושין גשר שעליו יולין המשתלה את השעיר מפני הבגלים שהיו מולשין בשערו ואומרים טול ולא שלא תשעה ענטופינו: **ולשון שבין קרניו**. לידע אם הלבין והני אינן לורך קרבן לכן אינן בלחין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא משרי הלשכה: **ואתם המים**. העוברת בעזרה אם לריבם מיקון: **וכל זכרי העיר**. לחפור גזרות שיחין ומערות ומקוין רחובותיה: **גב' בסלע**. שזרץ לחלקו בדלומירין ציומא חלוי קורר בסלע וחלוי בין קרניו: **בשקל**. דלא בעי חלוקה די בשקל: **בז' מלועים**. דמכריז והשליך אל תוך שריפת הפרה דבעיין קמא כווד ליפול לתוך שריפת הפרה ובעיין יותר: **ואים דמפקין**. לשנא אחרינא: **בעשר** וזו. מרזא ששורא הוא דסלע ד' דיינין: **מומי קדשים** אין קרבנות שנתקדשו. ליעול מכל בהמה בפ"ע אסור דהא תמן הנוטל שזר לראות בצבורות של שוחטין על פיו אבל כשנותנין לו מתרומת הלשכה ש"ד לחין לו מועלת אם תהיה תמימה או בעלת מום: **ספר העזרה גרסינן**. ספר שנעזרה: **צפרות**. כגון אותן פרוכת שמחת בנין דהיינו פרכת המצדילין בין היכל לק"ח שהיו בתקדש שני במקום אמה עורקסין שעשה שלמה בבנין דלשון ואשני הגולה עשו את הבנין גובה מלא ויכל בנין בצווי החומה להתיקיים בגובה כזה ולהרכיבו לא יוכלו לפי שמקלרין את ההיכל ואת ק"ח ועשו ב' פרכת וביינין אמה ואותן פרכת ס"ל לבד הונא דבאין מנז"ה: **ה"ג עבדי לה כללס**. דתנא דבי ר"י כלי שרת באים מתרומת הלשכה ולי"ג כקרבן דלכלס מסתבר לדמותן יותר מלקרבין א"ע א דקרבין נמי

ה'לכה ב מתני' פרה. פרה ארומה א"ע א דאינה נשחטת בעזרה בלא מתרומת הלשכה דחטאת קרייא רחמנא: **שעיר המשתלה**. לפי שזרץ ליקח שני שעירים ואי"ל שני אחרים וז"ל שני מולעת שמשליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ע לעץ ארו ואזוב אלה נקט לשון של ואורים לבד לחלק בינו ובין לשון של שעיר המשתלה: **כבש פרה**. הגשר שהיו עושין א" ע"ג שלטמה הימנו מפני קבר התהום מהר הבית להר המושבה ועליהן היו מוציאין את הפרה: **וכבש שעיר**. שהיו עושין גשר שעליו יולין המשתלה את השעיר מפני הבגלים שהיו מולשין בשערו ואומרים טול ולא שלא תשעה ענטופינו: **ולשון שבין קרניו**. לידע אם הלבין והני אינן לורך קרבן לכן אינן בלחין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא משרי הלשכה: **ואתם המים**. העוברת בעזרה אם לריבם מיקון: **וכל זכרי העיר**. לחפור גזרות שיחין ומערות ומקוין רחובותיה: **גב' בסלע**. שזרץ לחלקו בדלומירין ציומא חלוי קורר בסלע וחלוי בין קרניו: **בשקל**. דלא בעי חלוקה די בשקל: **בז' מלועים**. דמכריז והשליך אל תוך שריפת הפרה דבעיין קמא כווד ליפול לתוך שריפת הפרה ובעיין יותר: **ואים דמפקין**. לשנא אחרינא: **בעשר** וזו. מרזא ששורא הוא דסלע ד' דיינין: **מומי קדשים** אין קרבנות שנתקדשו. ליעול מכל בהמה בפ"ע אסור דהא תמן הנוטל שזר לראות בצבורות של שוחטין על פיו אבל כשנותנין לו מתרומת הלשכה ש"ד לחין לו מועלת אם תהיה תמימה או בעלת מום: **ספר העזרה גרסינן**. ספר שנעזרה: **צפרות**. כגון אותן פרוכת שמחת בנין דהיינו פרכת המצדילין בין היכל לק"ח שהיו בתקדש שני במקום אמה עורקסין שעשה שלמה בבנין דלשון ואשני הגולה עשו את הבנין גובה מלא ויכל בנין בצווי החומה להתיקיים בגובה כזה ולהרכיבו לא יוכלו לפי שמקלרין את ההיכל ואת ק"ח ועשו ב' פרכת וביינין אמה ואותן פרכת ס"ל לבד הונא דבאין מנז"ה: **ה"ג עבדי לה כללס**. דתנא דבי ר"י כלי שרת באים מתרומת הלשכה ולי"ג כקרבן דלכלס מסתבר לדמותן יותר מלקרבין א"ע א דקרבין נמי

קרבן

ה**לְבָבָה** ד **מתני'** **המקדיש** נכסיו. וסתם הקדש לבדק הבית: וסיו **בסם** דברים הראוים לקרננות **נצור**. היינו קטורות: **ינפטו** **לאומנין** **בשכרן**. ויוצאין לחולין אע"פ שאין דבר אחר נכנס תחתיו דקסבר הקדש מתחלל על המלאכה דכתיב ועשו לי מקדש סתהיה המלאכה נעשית מן ההקדש: **אינה מן המדה**. כלומר אין מדה זו שאסתר אומר כמדה האמורה לעיל בקטורות ואין ראוה אלא שמשוה מדותיהן הלכך מפרישין מהן שכר האומנין וכו' כדאמרינן לעיל גבי מותר הקטורת שאין הקדש מתחלל על המלאכה: **ודמיטין** יפלו וכו' **לבדק הבית**. דסבר סתם לבדק הבית ואפי' במידי דחוי למזבח אבל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מוצב שהמקדיש

ריבב"ן

מתני' ראויין קטורות **נצור**. מפרש גמ' ביירושלמי קטורות ינפטו לאומנינן בשכרן לאומני בית אבטינים בן עזרי לא סבירא ליה לימן הקטורת לאומנין ועטמא מפרש בתוספתא וביירושלמי לפי שאין הקדש מתחלל על המלאכה ומתני' דלעיל עטמא כן עזרי: **מתני' המקדיש נכסיו**. סתם זכרים ימכרו לגרבי עולות אע"פ שאין פודין מממין דוקא קדש מוצב אבל קדשי בדק הבית נפדין מממין דק"ל בתמורה המתפסים מממין לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מוצב לעולם וכן מפרש ביירושלמי ר' חזקיה בשם ר' יוסי קדש בדק הבית נפדין מממין יצאו לחולין אין מימר לא יצאו לחולין היאך קדשי מוצב חלין על קדשי בדק הבית דס"ל לר' אליעזר דסתם הקדשות לבדק הבית ואין אדם חולק הקדשו לקדשי מוצב ונקדשי בדק הבית והכי מוכח בזבחים בפרק טבול וס' דר' אליעזר סבר אין אדם חולק הקדשו^(א) דלא שביק אינש קדשי מוצב ועבד קדשי בדק הבית: וירושלמי אמר ר' יוחנן מ"ט דר' אליעזר ואיש כי יקדיש את ביתו קדש לה' מה אכן קיימין אס בביית דירה כבר כתב אס המקדיש יגאל את ביתו אלא כן אכן קיימין במקדש נכסיו (על עמא מודו) שסתם הקדשות] שהוא לבדק הבית ר' זעירא בשם רב מה פליגן במקדש נכסיו אבל במקדש עדרו כל עמא מודו דלמזבח ר' נא בר הושע בשם רב מה פליגן במקדש עדרו אבל במקדש נכסיו כל עמא מודו לבדק הבית ר' יוחנן אמר היא המקדיש נכסיו היא המקדיש עדרו היא המחולקת: **מתני' נקטום ימכרו לגרבי וצח שלמי**. טעמא דר' יהושע לפי (שאיך אדם) שחולק הקדשו ולא שביק קדשי מוצב ועבד קדשי בדק הבית להכי זכרים הן עמלן יקריבו עולות אבל נקטום אינו יכול הוא להקדיש שיחלל הבשר ועולה לרנוכסס מתים זכר מינן אפילו נקטום ימכרו והס יקריצום (ודמיהן לבד"ה)^(ב) וגם עור הזכרים שהן עולות לבד"ה והכי מסיק בפי' טבול וס' הנ"מ בפר דלא תפסין לקדשי בדק הבית קרב אשמו יפלו דמיו לגרבה ר"ש אומר סתם הקדשות לבד"ה ואפי' במידי דחוי אדם חולק הקדשו מה שראוי למזבח ושאינו ראוה למזבח לבדק הבית לא שביק כשאר קדשי מוצב שעדותיהן לכהנים דמודה הוא שהעור לבדק הבית כשאר נכסים אפי' עור העולה וכן פירש רבינו שלמה זצ"ל: **ירושלמי** אמר ריש לקיש טעמא דר' יהושע דכתיב דבר אל אהרן ואל בניו וגו' אשר יקריב לה' לעולה הכל קרב עולה לרנוכסס מתים זכר מינן אפילו נקטום ת"ל צנקר לרבות את הנקבות ובתמורה פ"ג דף כן א' ר"ל מ"א בר אבא לר' יוחנן לר' יהושע דאמר זכרים עמלן יקריבו עולות ש"מ דקדושת הגוף הקדושה מרמז זכר מינן אפילו נקטום מכח קדושה דמיוא אמין פי' דהא אינו ראוה להקריבין הוא אלא דמיהן נבעי גרייח א"ל ר'

יהושע ס"ל כר' שמעון דאמר כל מיני דלא חזו להקריבה לא נחתא קדושה לגופיה דתנן התם המפריש נקבה לאשם דמיהא אשם אס קרב אשמו יפלו דמיו לגרבה ר"ש אומר מתכר שלא במוס אלאמה לא קדוש אלא דמיה: **מתני' השווה אס מוטו**. הכל לבדק הבית ואינו חולק הקדישו ור' [יהושע] חלק הקדישו לקדשי מוצב ולבדק הבית: **בפירוש**. שפירש לבדק הבית: **מתני' ר' אליעזר אומר ימכרו לגרבי אוסו מהין ויציא דמיהן עולות**. יירושלמי אמר ר' אבהו בשם ריש לקיש טעמא דר' אליעזר דכתיב דבר אל אהרן ואל בניו וגו' אשר יקריב לה' לעולה. הכל קרב לעולה צנבקר ולא עופות פי' אין מקריבין הן עמלן. להקריבו אין את יכול דכתיב צנבקר ולא בעופות לפדותו אין את יכול שאין לעוף פדיון לפוס כן צריך למימר לא קדשה אלא קדושת דמים ועוף דאין לו פדיון מנא לן דתמיא בפרק המנחות והנכסים העופות והעצים והלגונה וכלי שהן אין להם פדיון שלא נאמר אלא בצנמה דכרמיא אס בצנמה הטמאה ופדו עבדין בצנמה בעלת מוס משתעי קרב:

תפלין דריתין

מוחיי חטאות שיקריבו עולות אבל עיקר הקרבן אינו משמחה: **מתני' המקדיש נכסיו**. וסתם הקדש לבד"ה: **לקרננות** **נצור**. מפרש גמ'. **ינפטו** **לאומנין** **בשכרן**. ויוצאין לחולין אע"פ דאין דבר אחר נכנס תחתיו דקסבר הקדש מתחלל על המלאכה דכתיב ועשו לי מקדש סתהיה המלאכה נעשית מן ההקדש: **אינה מן המדה**. לאו מדה שה היא לתמינתא לעיל אלא מפרישין כי כמו גבי קטורת דלמעלה: **גמ' המקדיש כו' יוצא קטור**. היינו ראויין לקרננות נצור דבהמה ושאר דברים הא קמי לא וס"ל יחיד ממנד קטורת: **ר"ש אמר פספס באומן** **סהיס עוטל כו'**. ועד שלא לקחו ממנו הקדישה וצנבלי בתסכת כריתות ו' ע"א פריך ענה למה לא מני הכי ויחזר ולוקחין כו' אע"כ דהכא מיירי בסממני קטורת שעדיין לא נתפסמה כלל: **מתני' המקדיש כו' ודמיאן יפלו כו' לבד"ה**. דסבר סתם הקדשות לבד"ה ואפי' במידי דחוי למזבח אבל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מוצב שהמקדיש מממין לבד"ה אינן נפדין אלא למזבח והדמים יפלו לבדק הבית: **ויציא דמיהן עולות**. ס"ל מידי דחוי למזבח מסתמא למזבח הקדישהו הלכך זכרים עמלן יקריבו עולות אבל נקבות אין קריבות שלמים דדעמיה דמקדיש שהיו כולן לגבוה הלכך ימכרו לגרבי וצחי שלמים דכיון דלראיותו למזבח חלה עלייהו קדושת מוצב ויציא דמיהן עולות: **המקדיש בפירוש**. אומר בהמה ונכסי להקדש דכיון שהפרישין והבדילין לו מוז ואעפ"כ לא אמר בהמה למזבח ונכסי לבד"ה שמעי' שדעתו שהכל יתך אל מקוס אדם לבד"ה אלא המקדיש סתם כל נכסיו אמרינן דעמו להקדיש כ"ד למה שהוא ראו: **גמ' פסן סינין**. בתסכת תמורה (י"ב ד') נכסיו ספקא דמיתא. היכא שלא פירש כשהקדיש דרלקמן: **בגזולותיו**. מרגילות צבילתא ובהמה בחלצה קרנא בגזולותיו: **לנכסים**. בדקדשי מוצב הבשר או העור לכהנים: **דר"א**. הא דמיא שסתם הקדשות לבד"ה אחי כר"א אס' דס"ל הכי: **עמאא דר"א**. דס"ל הכי: **מה אכן קיימין**. היכא איירי האי קרב: **במקדיש אס נכסיו**. דהיינו ככה"ג

התרומה פרק רביעי שקלים

הערה

יב.

ה**לְבָבָה** ד **מתני'** **המקדיש** נכסיו. וסתם הקדש לבדק הבית: וסיו **בסם** דברים הראוים לקרננות **נצור**. היינו קטורות: **ינפטו** **לאומנין** **בשכרן**. ויוצאין לחולין אע"פ שאין דבר אחר נכנס תחתיו דקסבר הקדש מתחלל על המלאכה נעשית מן ההקדש: **אינה מן המדה**. כלומר אין מדה זו שאסתר אומר כמדה האמורה לעיל בקטורות ואין ראוה אלא שמשוה מדותיהן הלכך מפרישין מהן שכר האומנין וכו' כדאמרינן לעיל גבי מותר הקטורת שאין הקדש מתחלל על המלאכה: **ודמיטין** יפלו וכו' **לבדק הבית**. דסבר סתם לבדק הבית ואפי' במידי דחוי למזבח אבל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מוצב שהמקדיש

ריבב"ן

מתני' ראויין קטורות **נצור**. מפרש גמ'. **ינפטו** **לאומנין** **בשכרן**. ויוצאין לחולין אע"פ דאין דבר אחר נכנס תחתיו דקסבר הקדש מתחלל על המלאכה דכתיב ועשו לי מקדש סתהיה המלאכה נעשית מן ההקדש: **אינה מן המדה**. לאו מדה שה היא לתמינתא לעיל אלא מפרישין כי כמו גבי קטורת דלמעלה: **גמ' המקדיש כו' יוצא קטור**. היינו ראויין לקרננות נצור דבהמה ושאר דברים הא קמי לא וס"ל יחיד ממנד קטורת: **ר"ש אמר פספס באומן** **סהיס עוטל כו'**. ועד שלא לקחו ממנו הקדישה וצנבלי בתסכת כריתות ו' ע"א פריך ענה למה לא מני הכי ויחזר ולוקחין כו' אע"כ דהכא מיירי בסממני קטורת שעדיין לא נתפסמה כלל: **מתני' המקדיש כו' ודמיאן יפלו כו' לבד"ה**. דסבר סתם הקדשות לבד"ה ואפי' במידי דחוי למזבח אבל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מוצב שהמקדיש מממין לבד"ה אינן נפדין אלא למזבח והדמים יפלו לבדק הבית: **ויציא דמיהן עולות**. ס"ל מידי דחוי למזבח מסתמא למזבח הקדישהו הלכך זכרים עמלן יקריבו עולות אבל נקבות אין קריבות שלמים דדעמיה דמקדיש שהיו כולן לגבוה הלכך ימכרו לגרבי וצחי שלמים דכיון דלראיותו למזבח חלה עלייהו קדושת מוצב ויציא דמיהן עולות: **המקדיש בפירוש**. אומר בהמה ונכסי להקדש דכיון שהפרישין והבדילין לו מוז ואעפ"כ לא אמר בהמה למזבח ונכסי לבד"ה שמעי' שדעתו שהכל יתך אל מקוס א' לבדק הבית אלא המקדיש סתם כל נכסיו אמרינן דעמו להקדיש כ"ד למה שהוא ראו: **גמ' פסן סינין**. בתסכת תמורה (י"ב ד') נכסיו ספקא דמיתא. היכא שלא פירש כשהקדיש דרלקמן: **בגזולותיו**. מרגילות צבילתא ובהמה בחלצה קרנא בגזולותיו: **לנכסים**. בדקדשי מוצב הבשר או העור לכהנים: **דר"א**. הא דמיא שסתם הקדשות לבד"ה דמשמע אפילו על בהמה אחיא כר"א: **מה אכן קיימין**. בנאי איירי הך קרבא אס במקדיש בית ממש: **ס"ג כי פליגי במקדיש נכסיו**. והי"פ דוקא במקדיש נכסיו הוא דאר"א שאף דמי הצנמותו יפלו לבדק הבית שאין אדם חולק נדרו ונדשאר נכסיו לבדק הבית אף בהמה נמי: **אבל במקדיש עדרו**. כלומר במקדיש בהמות לחוד אף ר"א מודה שהן למזבח כיון שראויין למזבח: **כל עמא מוויי**. אפי' ר"י מודה שהוא לבדק הבית שאין אדם חולק נדרו: **בהמה לא למזבח** **היא**. בתמיה וכוין דבהמה למזבח נימא הכל למזבח אפי' שאר נכסיו שאין אדם חולק נדרו וספיקא לחומרה: **ומעני בהמה**. ודאי למזבח היא אלא הכא אלינין לקולא ואמרינן לבדק הבית הוא דמתסם המקדיש הוא ולא פי' שמקדיש בהמות אלא אמר נכסיו ה"ל כלאומר בפירוש שהיו לבדק הבית: **לא שנייא וכו'**. ל"ש המקדיש נכסיו ול"ש המקדיש עדר בתרייהו פליגי ר"א ור"י: **שפודין פמימים**. כגון שעבר והקדיש מממין לבדק הבית כשהן נפדין בעוד שהן מממין ויוצאין לחולין: (*)**מסנין**. דחולין פי' וזרוע נמי דירקא: **מסנינא אמרם** **כן**. בתמיה לא תמן אלא ולדן וחלפן של בעל מוס שנפדו של בעל מוס קצוב הוא דמותרין לאחר פדיונן אבל של

כ"ה בכל דפוסים הקדומין והוא נתקם מפירושו מהלכ"פ כי לפירוש הק"ע האי מתני' הוא קושא ולא סייעתא. דרוק:

משנת אליהו

פליגא ר' ברי' דהכא אמה דצנבלי מציא בשם ר"ש ברי' שוילא דבשעתיס ירעו דהתם אליבא דר"י לר"ש קאמר לה ורבי מתנא קאמר מתא ד"ד על המותרות שקריבו עולות ג"כ אליבא דרבנן דר"ש ל"ל מתא ד"ד ותלשון דקאמר שאין קרננות נצור נקבעין כו' משמע דשיקרי כפי' הדין שמתא הומו' שם ר"ג ד' ד"ה ואלף וקא' דכפריס: **מסני' אמרם** **כן וולדן וחלפן מוסר לאחר פדיונן**. עיין מה שמבטני בקטורת. ועיין בתסכת תמורה י"ב ד' ברכס מ"ד ד"ס וד"ס ועוד כו' בקדשי צ"ה אס לן בני צנן שמוס מיקרנא להם ונעשה בעל מוס שהיו על עינים ואכנים הן חלין וס' ל"ג א' ד"ס ואמר רחמנא כו' דאי ברי"ה מתימנה נמי מייסרקתא מתא' איכסת להו א'י סת א'י בעל מוס ואפשר לישב סייעמא דר"י בשם רב תסדא מתמני' דתמורה נס על תמנין לפי אוקומתא דגמרא צנכורות י"ד א' אף ליתמויא דתפתר כו' והכי משמע הסקולא דאמר רבי חזקיה בשם רבי יוסי קדשי ברי"ה ממנין שפדלן יצאו לחולין כו' ואין להאריך:

מסורת הש"ס

(א) כריתות ו' ע"א, (ב) אהרן, (ג) ז' ב"ב קנא ח' וצחסי קג ח' תמורה כ ח' דף לא, (ד) ויציא דמיהן עולות ושאר נכסים יפלו וכו', (ה) צ"ב שם (וצחסי שס, (ו) כריתות ו' ח' ועיל ה"ג, (ז) תמורה לא ב, (ח) שם, (ט) חולין קל א, (י) הדבר צ"ע דהא דלר"א דס"ל דאין אדם חולק הקדישו א"כ ע"כ דלא ס"ל הך סברא דלא שביק אינש וכו' ואולי צ"ל ולא אמרינן דלא שביק וכו', (כ) הדבר צ"ע דהא בבהדיא תנן דמציא דמיהן עולות ואולי דעשות סופר הוא וצ"ל ויציא דמיהן עולות ועור הזכרים וכו',

עין משפט ונר מצוה

לָא א מיי פקח ה מערסין הל"י:
לָו ב מיי שם הל"י:
לָו ג מיי שם הל"י:
לָח ד מיי שם הל"י ופי' הל"א:
לָב ה מיי שם פ"ו בלכה ח:
לָו ו מיי פרק ה ממעילה ט"ו:
לָא ז מיי פרק ה מערסין הל"י:

גמ' דההיא דההיא

נוסחת הבבלי

(א) הוה את דמחו כו' שמעתי דברי שניסן כו': (ב) המקדיש נכסיו כו' ר' אלעזר כו': (ג) קטורת ר' יהושע אמר כו' לבד"ה וחלין על הכל כו' אמר ר' מתנא דר' אליעזר כו' ר' אליעזר כו' ימכרו לזבחי שלמים כו': (ד) כבר נאמר כו' במה אכן קיימין המקדיש את נכסיו ומיכאן כו' רב הונא כו' אבל במקדיש עדרו כו' ר' הונא כו': (ה) על דמיה דר' יוחנן לא שניא כו' ר' אבהו כו' בשם ר' אחא קדשי כו':

גמ' דההיא דההיא

הגהות הגר"א

בבירורי יבש אע"ג שזן חול דאמי לקיץ המוצב והכא מספקא ליה. ומשני הא דפשטא ליה בכלי שרת דשם בירורי יבש עכ"פ כן בכלי שרת ומה שבפנים בקדש כן דבריונאן ס"ל לר"ע דלא קדיש להו וג"כ דין קדוש להם דאס יבש וצח וכו' ותפסלו בלניה והכי לקיץ המוצב בשאר"י הכא למד מ"ד פסולא הוא ולכן מספקא ל' ומה דלרביא ל' היינו בכה"ג שפסומיה הקטרת בחול דפלגי בהו א'י כשרה א'י פסולת ומספקא ל' דמציא א'י חמי לקיץ המוצב לא לא. ובמה גריס לעיל בעי ר"ח בר בנא. ועי' שערנו' (חא). ד"ה אלא מעשה וכו'. ובתמורו' (ט) ואס לנו נפסלו כו': [א] ה"ג אלא חמא אכן קיימין במקדיש את נכסיו קדש לה' שסתם הקדשות לבדק הבית. ככ"ל. דהא הקדש סתמא תמי וכול לה' ומקדש דריי הוא דקמחת לה: [ב] ה"ג ע"ד דריי בא קשוא בהמה לא למזבח היא המקדיש במי' למזבח אומר למזבח ולמה סתם האיש הוא וכו' כ"ל:

גמ' דההיא דההיא

גליון הש"ס

[א] היינו מדלא פי' לעולה אף שלמים ע"כ דלא לקרנן מכוין אלא לבד"ה ועיין מהלכ"פ ודלא כק"ע שנחקק ופל"י אס לא היו אלא וכו' ר"א סתמאס סס עולות שסס כליל כס ר"א מודה דסס עמלן יקריבו עולות כיון דלא יי' צריך וידעת רב אלא רב אבהה בתמורה שם לל"ק לפרש ובהו א"יש דברי הרמב"ם ברי"ה ממשה"ק הלכ"א שכתב וכן המקדיש נכסים והיו הסס וזכרים שדיקן איקריבו עולות אף שספס ברי"ה מערסין כרי"א ועי' בלח"מ שהיה צ"ע דסס דמיייר בוכרים לבד כו' כו' ר"א מודה וכו' אלא שם משא"כ בוכרים ונקבות יחד פסק כרי"א והבירע כל"ק משוס דבירושלמי תפסן כן כדרבי ז"ל ודו"ק:

^[1] ואִישׁ כִּי יִקְדֹּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָיָה בֵּיתוֹ בְּיָד יָדָאִשׁ יַעֲרֹךְ אֹתוֹ וַהֲבִיחַ בּוֹ יָקוֹם: ויקרא כו יד

^[2] ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסתם המקדיש בפרש ערפך עליו ויהיה לו: ויקרא כו טו

קרבן

קיימפּיס, טעמא דר"א דמתני' כדר' שמואל: לא הֵיא, עמלה; ולא דמיא. ע"י פדיון כשנפל בה מוס: אלא **הקדש דמיא**. דהיינו קדושת דבק הבית: **ואמרם יאות**. ושפיר קאמרת שפוט לנד"א: **לפקירו**. לעולה לקיין המוצא א"א דכמיז בצקרי: שאין לעוף פדיון. אף שנפל בו מוס כדאיתא בנז"כ: **לפוס בן וכו'**. לפיכך לריך לומר דעופות לא קדש מתחילה אלא קדושת דמיא: **טעמא דיון פניא**. טעמו דרך מנה דלמר אליבא דר"ש המפריש נקבה לעולה ולאסא ולפסח אינו עושה תמורה: אלא אפי' **טעמא בנאווה השם**. שלא קרא עליו שם קרבן הראוי לו: וקשיא **בדא כסיב והעמיד והעריך**. בממיה וכי קרבן מה שהוא חס בעי העמדה והערכה דהא בסיפא דהך קרא כמיז והעמיד

ריבב"ן

מתני' משערין אף הלשכה. משערין אף הלשכה. כל מי שמכר אחת לנ' יום משערין את הלשכה. כל מי שמכר להן יינות ושמינים וסלמות ואמר תנו לי מעותי אין שומעין לו! אלא הולך אלא גוזר וגוזר מעמידו אלא שולמי: **שיד ההקדש על הפעלונו**. אם נתיקרו אינו מפקיד ההקדש שהמעות קויות כדכתיב ונתן הכסף וקס לו. הוצלו אין ההפסד להקדש לפי שאין מה הדיעט חמור מן ההקדש שאינה קויה אלא במשיכה: **הפעלעה סולה הפעלעה** לו. למוכר ואסור למצוה דתנו דנתן במנחות בפרק כל קרבנות סולה שהפעלעה רוצה פסולה חטין שהתלעיו רוצן פסולות. וכן אם נשפך היין נשפך למוכר כדמתיב במסופתא פ"ב אינו מקבל את מעותיו עד שיהא המוצא מרנה. ירושלמי תני ר' שמעון אומר מיד היה מקבל מעותיו והכהנים ורזין הן:

מתני' אלו הן הממונים. ירושלמי רבי חזקיה ורבנן דרז אמר כשרי כל דור דור כל למנות וחרגא אמר מי שהיה באתו הדור מנה מה שבדוריו. על החומות שהיה נתן חותם למי שזרעה סולה ויין ושמן מן הגזר דמתיין ידועין לכל ומי שעל לקנות מן ההקדש נתן מעות ליוחנן והוא נתן לו חותם והיה כמוב בו דמי נכיר כשב או חיל או פר כדמפרש לקמן וכבז בו שם היום ושם המשכמן וחלחיה היה נתון לו הסולה והיין והשמן: על הפייסות. כדמפרש ביומא פ"ב כשהיו גזלין להפיק זקן ויושב במערבה בלשכה חליה גזייה בקדוש ותהיה גזייה בחול ומלמד להם דרך הפייס א"ר הוא היה נוטל מלפנת מראשו של א' מהן וממנה היה מתחיל תמינ' כדמפרש התם: **פסחיה זה מרדכי בלשן ולמה נקרא שמו פסחיה** שהיה פוחא דבתיא ודורשן ויודע בצבעים לשון.

הייז דמי פוחא דבתיא ודורשן כדלמר במנחות בפרק ר' שמעאל (דף ס"ה) מעשה שבא העומר מנגות לרישין ושמי הלחם מתבקע עין סוכר מטא עומר לא הוו ידעי מהיכא אייתייה אכרו אחא הוא חרשא אומיב חדא ידיה אלאיגרא וחדא ידיה אלאיפסא אמר להו מרדכי מי איכא דוכתא דשמיה גגות לרישין או לרישין גגות בדוק ואשכח מטא לאתמי שמי הלחם לא הוו ידעי מהיכא אשכחיה מפרש בירושלמי לפי שכל הפגזאות שגדפו באתם אמר גזרינן אירחל אכרו אחא הוא חרשא אומיב חדא ידיה אעיינה וחדא ידיה אסכרא אמר להו מרדכי מי איכא דוכתיה דשמיה עין סוכר או סוכר עין בדוק ואשכח דנחור' גזיין אלאיין ג' קנין חדא אמרה לינתי וחדא אמרה לינתי וחדא אמרה לעינתי. סוכר וינתי ויזה ממש לינתי ששפעה כיס לעינתי שופעת כמעין דכלהו חדא למטאס וחדא לעולה אמר להו מרדכי שמה ביוב סיכה בים סיכנה צעינא סיכנה וכוילן עולות דנגדר הביאום בדוק ואשכח היינו דתמן פסחיה על הקנין שהיה עומד לפרש כינא מביאות הנשים קנייה: **מתני' על חולי מעיים**. ירושלמי על ידי שהכהנים הולכין יתפין

על מעשה הכתב על הראשונים הוא אומר וכו' לדיק לנכרה ועל האחרונים הוא אומר שם רשעים ירקב אכן קמלר לחודיה קאי: **על כוול הוא אומר שם רשעים ירקב**. אפילו על בית גרמו: **על בן קטין וחבירו**.

התרומה פרק רביעי שקלים

הערה

.יג.

מסורת הש"ס

א) בנא מליעא מ צ מנחות
5, 6, 7) לעיל פ"ב הל"ב
8) מנחות סה א, ד) יומא כג
9) ב"ש בבלי דפו"ר
איתא על הלבוש,
ו) ירושלמי יומא פ"ג הלכה ט, ו)
1) כי במסופתא בפ"ב דלימא שם סך לישנא וגריאה
שחסר כאן בהעתקה לשון המוספתא וע"ש ה"ט,ב

	
עין משפט	גרי מצוה
בזה א מיי פרק ו מאילורי מנחה	
הלכה ד:	
בזו ב מיי פרק א מתמורה ה"ל"ח:	
בזו ג מיי פ"ו מכל המקדש ה"ל"ג:	
ובהשגות:	
א ד מיי שם ה"א:	

	
נוסחת הבבלי	(א) רבין ורבי בון חי והגרעבי אין אינן ראוין כי: (ב) מתמיה בן שמואל כי:

	
הגהות הגר"א	[א] ה"ג תמן תנינ על הראשונים נאמר וכו' לדיק לנכרה ועל אלו נאמר שם רשעי' ירקב מ"ד כשרי דור דור כל למנות עליהן הוא חומר ז"ל מ"ד מי שהיה בנאות דור מנה מה שבדוריו על מי נאמר ז"ל על בן קטין וחבירו כ"ל והוא ביומא פ"ג גרי הספרים משושבת ועי' ב' מ"ח טעם מריוח ועיין בקי"ט שהביא הגמרא דיומא שם:

	
ציון ירושלים	הוגרם בן לוי על השיר. עי' מוספות ויו"ט מ"ש בזה ועי' שו"ת (ה) אלא"י סימן טו בהגהת בנז שם שם:

	
תורה אור השלם	1. ואם כל בהקדא טעמאא אשר לא יקריבו מפנהה קראו לוי והעמיד את הבהקדא לפני הבקו: וירקא בו יא 2. והעריך הבקו אתה בקי טוב ובין רע בקריקד הבקו בן יתדי: וירקא בו יב 3. ובר צדיק לבקרה ושם רשעים ירקב: משלי י ז

והעריך וכאן ממ"ז לא בעי העמדה והערכה או שאינו קדוש כלל או שהוא עלמנו קרב למנחה: ב"ג **אלה נקבה שבעולה**. וה"פ אם הקדיש נקבה לעולה הרי היא ראויה למנחה לשם שלמים: הרי **הנובע והגרעע**. דמני במוספתא פ"ק דתמורה דעושין תמורה ואינה ראויה להקדבה כלל: אלא. דומיא דטמאה ממש שאין במניה קרבן לאפוקי עולת נקבה שיש במניה קרבן: ב"ג **בדא כסיב והעמיד והעריך**. סיומא דמירוצא דר"ז הוא כיון דקרא איירי בטמאה ממש לריבה העמדה והערכה: הריבה ה **מתני' משערין אף הלשכה**. ותמינ' זה השער לשלשים יום ולוקחין מהם הגזרצין מה שלריבין באתו כסוס שפסקין ואם נתייקר המקח אין מוסיפין דמים ואם הוצל לוקחין לפי הוול: **המקבל עליו לספק סלמות**. בימות קזיר חטים ובזירת עגבים ומסיקת זמס היו הגזברים מקדימין מעות לחטוי והיה החטוי מקבל עליו לספק יינות ושמינים וסלמות כל השנה ואם היה אז נמכרים ד' סאין בסלע והוקירו ועמדו ג' סאין לריך ליתן ד' לו ואם קיבל לספק ג' סאין בסלע והוצלו ועמדו ד' בסלע ונתן ד' בסלע דלא גרע מהדיעט דלא קיי אלא במשיכה: **הפעלעס** לו. ואפילו משך הגזר ונתן מעות אחריותם על החטוי: אינו **מקבל מעוטיו**. כלומר אינן נחשבין מעותיו של חטוי ולא וכה בהם אע"פ שקבלום מהגזר: **עד שיפסיס כמנוח מרלא**. שיעלה ללחון על המנחה הלכך אף הפעלעה הסולה או שהחמין היין אחריותם על החטוי: **גבי' מיד היו מקבלין אס מעותין**. דלא מיישינן שיפסלו שהכהנים ורזין הן: הדרן עלך פרק התרומה

הלכה א מתני' על החוטמות. ועל הסלמות כדמפרש לקמן במתני': **על הפייסות**. להורות סדר הגורל מן זוכה בעבודה זו ומי בוז כמפורש במס' יומא: **על הקניס**. ממוכרי כפרה כגון זב חובה ויולת שמביאין קני חובה דהיינו מוריס ובני יונה נטונים מעותיהם לשופרות שנמקדש והממונים על השופרות לוקחים המעות ומביאין בזה הקניס והיה לריך שיתמנה על זה חכם גדול ובקי כדלמרינן במסכת אבות קניס ופתמי נדה הן הן גופי הלכות: **שפיה פוחא דבתיא וכו'**. והוא מרדכי בלשן שעלה מן הגולה ונקרא בן שהיה בולל לשונות הרבה כדמפרש בגמרא: **על חולי מעיים**. מפרש בגמרא: **חופר שיחין**. היה בקי בחפירות שיחין כדמפרש בגמרא והיה ממונה לחפור שיחין כדי שיהיו מים מאיין לעולי רגלים: **גביני**. כך שמו של האיש המכריז המעות ומביאין בזה קנין והיה לריך שיתמנה על זה חכם גדול ובקי כדמתן קנין ופתמי בערב ולפתח בצקר: **על הפקיע**. מפרש בגמ': **ללל**. כלי שיר שיש לו קול גדול לשון תללינה אומיז יצמגלו בלע"ז וכשהיו שומעין קולו היו הלויס מתחילין בשיר: **על השיר**. להחמיל את השיר וכשהיה מקסיס היו כולן מסיימין: **בית גרמו וכו'**. כולה מפרש בגמרא: **גבי' כשרי דור דור** בא למנות. שאי אפשר שאלו המוכרים היו ממונים בכל זמן הבית דבכל דור דור היו משתנים הממונים לכן פירש דלואתן הכשרים שבכל מינו ומינוי מנה התנא במשמטו: **מי שהיה בנאווה הדור**. כשעלו ישראל מן הגולה מנה אותן שהיו בדורו ולא כל הממונים שהיו בזמן הבית: **על כוול הוא אומר וכו'**. כולל מנה אלו בלבל אע"פ שהיו עוד בדורות אחרים ממונים אחרים לא מנה אלא המעוטים כמ"ש רלחמי בני עליה והמה מועטים במספר: **מי שהיה בנאווה הדור**. ולאו דוקא משום שהן כשרי כל דור אלא המוגה מנה אלו שהיה בדורו: **ה"ג פתן פנינן**. ביומא פרק ג'. **עלין הוא אומר וכו' וכו'**. דלחיה ס"ל שכל המטיין כאן היו כשרים וא"כ לדידיה לריך לפרשי מ"ש ביומא על הראשונים נאמר ז"ל על כולם גם אבות גרמי וזית בצטינא אף שמוכרים שם במשנה לגנאי. אך דבצריימא אמרו שמלחו תשובה לדבריהם וכו"ה בצטינין ולכן נאמר גם עליהם ז"ל ועל בן קמלר שלא מלא תשובה לדבריו נאמר ושם רשעים כי: **מ"ד מי שפיה וכו'**. ול"ד כשרים א"כ מתני' דיומא כפשטיה דעל הראשונים קאי על בן קטין וחבירו דחשיב שם כירשא דמתני' דמוכרין לשבח עליהן קאי מ"ש ז"ל וגירסת הספרים

א"ר יוסי קיימתיה כהא דא"ר שמואל בשם ר' ועירא כל שאינה יכולה ליקרב לא היא ולא דמיה לא קדשה אלא הקדש דמים ואת אמרת יאות להקריבו אין את יכול דכתיב בבקר ולא עופות לפירותו אין את יכול **"שאין לעוף פדיון לפום בן צריך מיומר לא קדשה אלא קדושת דמים חברייא בשם רבי יוחנן ר' אייבו בר גנרי אמר קומי רבי אילא בשם רבי יוחנן טעמא דהין תניא** **1**ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' **2**מה ת"ל טמאה אלא אפילו טמאה באותו השם וקשיא בדא כתיב והעמיד והעריך ר' ועירא בשם ר"א לא אמר בן אלא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' כל שאינה ראוי ליקרב לא כאן ולא במקום אחר אינו עושה תמורה יצאת נקבה (שבועף) לעולה אע"פ שאינה ראויה ליקרב כאן ראוי ליקרב במקום אחר **3**(רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי ועירא הרי צהרובע והרבע שראין ראוין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר והרי הן עושין תמורה אמר לון אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש **4**(פ"א ממונה) וקשיא בדא כתיב והעמיד **2**והעריך:

הלכה ה מתני' יצאת לל' יום משערין את הלשכה כל **6**המקבל עליו לספק סלחות מארבע עמדו משלש יספק מו' משלש ועמדו מו' יספק מו' שיר הקדש על העלונו' אם התלעיה סולת התלעיה לו ואם החמין יין החמין לו אינו מקבל מעותיו עד שיהא המנחה מוצה: **גבי' תני' בשם ר"ש מיד היו מקבלין את מעותיהן והכהנים ורזין הן:**

הדרן עלך פרק התרומה
הלכה א מתני' יאלו הן הממונים
שהיו במקדש יוחנן בן פנחס על החותמות אחייה על הנסכים **2**במתיה בן שמואל על הפייסות פתחיה על הקנין פתחיה זהו מרדכי ולמה נקרא שמו פתחיה שהיה פוחא דברים ודורשן ויודע בשבעים לשון. בן אחייה על חולי מעיים נחוניה חופר שיחין גביני כרוז בן גבר על געילת שערים **בן** **3**בבי **4**במונה על הפקיע בן אראו על הצלצל הוגרם בן לוי על השיר בית גרמו על מעשה לחם הפנים בית אבטינים על מעשה הקמורת ואלעזר על הפריכות ופנחס המלבישי: **גבי' ר"י חזקיה א"ר סימון ורבנן**
חדא אמר כשרי דור דור בא למנות עליהן והרנה אמר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו **וא** **1**מאן דאמר כשרי כל דור דור בא למנות על כולן הוא אומר **3**וכר צדיק לברכה **מאן דאמר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו על כולן הוא אומר**
ושם רשעים ירקב ועל מי נאמר וכו' צדיק לברכה על בן קטין וחבירו)
אמר

אהא דמתן בפ"ג דיומא בית גרמו לא רזו למלד וכו' הוגרם בין לוי היה יודע פרק כשיר ולא רזה ללמדו בן קמלר לא רזה ללמד וכו' רשעים ירקב וקאמר דלמ"ד דכשרים מנה התנא א"כ ע"כ לומר דלף בית גרמו וזית

על כוול הוא אומר שם רשעים ירקב. אפילו על בית גרמו: **על בן קטין וחבירו**.

תקלין חרתין

יוחנן גופיה דדריש טמאה לאותו השם שאינה ראויה לעולה. ודמי ידיה אדרייה דכיון דלמר כסרל דיילי שכן כשרה כי' א"כ אינה טמאה לאותו השם ואיך מפרש טעמיה דרשב"י מטעם זה ולחי גרסינן למימרא דחברייא סמוך לעיל מינה וגירסת הספרים שביז הוא דליך פריך מר' יוחנן אדר"ל וגם דכל שקלא וטריא שייכא לעיל דעסקין בטעמייהו דר"ש: א"ר **יוסא קיימפס כהניא דאמר שמואל כל שאינה קרינב** כו'. רבי יוסא אמר שהוא קיים דבריו דלא ליסבור כל כך דמה שאמר טמאה מאותו השם היינו דבהקדיש סתם כמו מקדיש נכסיו והיו בהן עופות אינה קדשה כל היא ולא דמיה היינו בין תמימה דהא בצקר כתיב ולא עופות. ודמיה היינו כשנפלה בה מוס ג"כ לא קדשה שאין לעוף פדיון אף שנפל בה מוס כדמתיב בספרא ולכן נקרא טמאה לאותו השם דלחיה ראויה בכלה שם עולה ולכן דריש לה בקרא הכי טמאה בנאותו השם וכו' והעמיד לאורוי דלחיו עושה תמורה ולעיל גבי טעמא דר"ש הכי פריש לה הואיל ופסע בהקדיש עוף תמימה בפירות לעולה קדשה קדושת הגוף ולהכי חלה הכא גבי נקבה קדושת הגוף לעינן לעשות תמורה ולהכי נטר בסך השקלא וטריא ומיורי' דר"י אדר"י עד דלמר טעמא דר"א דמפרש בצקר ולא עופות: **מתני' משערין אף הלשכה**. קובעין שער ליינות ושמינים כי' על ג' יום והגזרצין לוקחין מהם מה שלריבין באתו המון ואם נתייקר המקח אין מוסיפין דמים ואם הוצל לוקחים לפי הוול: **המקבל בו'**. בימות הקזיר והגזיר היו לוקחים מעות אלא הגזרצין והיו מקבלין עליהם להספיק סלמות ושמינים כל השנה ואם היה אז נמכרים ד' סאין בסלע והוקירו עד שעמדו ג' סאין בסלע לרייסיס ליתן ד' דהקדש קויה בצקפ דכמיז ונתן הכסף וקס לו וכן אם הוצל נטמן כשער שהול דלא גרע מהדיעט שאינו קויה אלא במשיכה: **הפעלעס** לו. ואפי' משך הגזר ונתן מעות אחריותם על החטוי: אינו **מקבל מעוטיו**. אינם נחשבים מעותיו של חטוי ולא וכה בהם אע"פ שקבלום מהגזר: **עד שיפסיס כמנוח מרלא**. שיעלה ללחון על המנחה הלכך אם התלעיה הסולה או שהחמין היין אחריותם על החטוי: **גבי' מני כסם**

^[1] ואם כל בהקדא טעמאא אשר לא יקריבו מפנהה קראו לוי והעמיד את הבהקדא לפני הבקו: וירקא בו יא

^[2] והעריך הבקו אתה בקי טוב ובין רע בקריקד הבקו בן יתדי: וירקא בו יב

^[3] ובר צדיק לבקרה ושם רשעים ירקב: משלי י ז

מסורת הש"ס

יד:

קרבן

אלו הן הממונים פ"ה שקלים

הערה

חוץ לנכר: **המנולה הואם**. ככתובים זה סמני הקטורת אִין להכירם וסדר פיעוטו: **מעספ**. אִין להכירם לנגזף שהרי ניכר שכוונתם הימה לשמים שהרי עכשיו מסרה להגון

אע"פ שאינו ממספסתחו: **שהיה מלניש בגדי כ"ג**. שהיו נאִין ומהודרין: **לאיסטרטיאום**. שר משרי החיילות:

הלכה ב בתני' גוצרים. הם שממנו הקדש מתח ידם והם פודין ערכין ומרמין וכל מלאכת ההקדש נעשה על ידם: **אמרלן**. למעלה מן הגוצרים והוא נוטריקון אמר על כלו ובגמי' יליף לה הממונים אלו

ג' דהא פסקין שכר ודקות ופדויית ערכין ומרמי' זריכין ג' דהיינו דין וכיון דקרא ממטה למעלה קחשיב ש"מ שהראשונים מן הגוצרין שהן למטה מהאמרלנן ולא דקחשיב בקרא כה"ג לסוף אע"ג דהמלך גדול ממנו היינו כדי לסיים גידול בית האלהים שהיה השם בחר כולם שהוא למעלה על כל: **כשהוא חוספ**. הלשכה שהמעות בחבור דהאי קרא בשמירת האלזרות אחרי וילפינן מיניה דלך כמידי כולה ללמד דכולס חותמין האלזרות וכדמסיק: **והם יקחו אם הוהב**. מיעוט רבים שנים: **ספסא הפסולט שלך**. והלוחות של סנפיריטון היו: **מהלכ**. מקום שחולבין ממנו: **חמון שקין וכו'**. ראו השוקים ראו הכרעיים ראו בשרו וכל זה ממה שחל אורל ושוקת מן היהודים וכל רכשו מן היהודים: **מיומי דיקאף וכו'**. כדי לזכות ברהיאי הלזיק הניטו אחריי דכות גדול הוא שזכה לראונו: **הלכה ב בתני' ד' חוספוט היו נמקדש**. ג' לג' נסכים חולקין של בהמות חותם ראשון לנסיי כקר וכן ג' עשרונים סולת כלל כחלי הין שמן ויין לנכך חלי הנין וחוטמת עגל ובה' זכר לנסיי איל שמרגוס איל דכרל ונסכיו שמי עשרונים סולת כלל בשמן שלישית הדין ויין לנכך שלישית סולת ובה' גדי לנסיי ככש בן שנתו וכן עשרין סולת כלל בדישית הדין שמן ויין לנכך רביעית הדין והד' חוטא והם נסכיו של מזורע עשיר שמביא ג' בהמות וזריך עשרה לוגין שמן תשעה ילשלה נקבות וכלת ואלחד לנתמן מנך ובהמות וקרי ליה חוטא משום דעל כצע עבירות נגעים באין: **פ' פיו**. צ' חותמות היו למזורע: **חוטא כהמה** אחת ואם לא היה למזורע אלא חותם אחד היו נותנים למזורע עני עשר לוגין וזת"ק סבר למזורע עני נותנין חותם גדי ולוג רביעיית היה מביא מציחו: **וארמיס נסוב עליהן**. כרוב דבורס היה כלשון ארמי: **זכרים ונקבות**. צין לנסיי עולות שולת כחות אלא זכרים צין נסכי שלמים שבאין זכרים ונקבות ועולה ושלמים טעונין נסכים דכריי עולה או זבח: **ונון לו מעוט**. כפי הנסכים שהוא זריך: **בא לו אלא אחיי**. שהיה ממונה לקנות ייטא ושמיני וסולמות שלל אלא כל מציא קרבן זריך לחזור אחר נסכים העשויין על טהרת הקדש: **ואם הוסיפו הוסיפו לפקדש**. ולא אמרינן שמה מעותיו של יוחנן הם שמתערבו כמעות של נסכים: **ממסניס לו עד הערב**. שזדווגו יחד יוחנן ואחיה אם נמצאו מעות יתירים צדי יוחנן כנגד החותם שאמר זה שנלכד ממנו נותנים לו: **ופס סיוס כסות**. זו חותמת יוס יס פלוגי בשבת: **מפני הרמאין**. שמה מלא חותם שנפל מחבירו או מאחיו או מיוחנן ובא עכשיו ליקח וציוס שמוציאו אינו רשאי להוצילו שהאובד ממחר אחריי ועוד יס לחוש שמה נלק חותם בשער הוול והאניעו עד שער היוקר: **בב' ופריך וכן עוצי חוטא דל למה ליה**. חותם כפני עגמא היה לו להביא חותם גדי: **ומשני האלזרות**:

היה מביא לוגו עמו. כדי שיציא גם לוג שמן שזריך המזורע לנתמן מתוך ובהמות והמותר נאכל לכהנים כיון דקשי הקדשים וזריך שהיה על טהרת הקדש לפיכך נתנו לו חותם כפני עגמא שהוא נסכי גדי וד' לוג שמן: **כרס כרננן**. אכל לרננן לא היו נותנין לחוטא דל אלא חותם של גדי ולוג שמן לנתמן בזהותו היה מביא מציחו מציחו קשיא אי"כ אף לחוטא עשיר לא היו זריכין לנתן חותם כפני עגמא שיכולין ליתן לו ו' חותמות גדי: **נסכי רחל**. כמנה אילני מוכרים כמתני': **ומשני מן מה דמיני כמתני' גדי משמש וכו'**. שמענין דנסכי רחל כנסכי גדי: **שהיה בינין**. שהיה חילוק צין נסכי עגל לנסכי שור:

גב' ואוחבן עזאי חוטא דל למה היה מביא לוגו עמו כרס כרננן מביא גדי נסכי רחל מה מן מה דרתינן גדי משמש ^ב**נסכי צאן גדולים וקטנים זכרים ונקבות** ^ב**היא אמרי נסכי רחל נסכים גדי דכתיב** ^כ**כבה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים לשור** ^ה**האחד למה נאמר מגיד שלא חלק בין נסכי עגל לנסכי שור שהיה ברין בן הצאן טעון נסכים ובן הבקר טעון נסכים אם מצאנו שחלק בין נסכי כבש לנסכי איל**

מוסרין את המנולה הזאת אלו לאלו ועכשיו שאינן בית אבא ^א**נאמנים הילך את המנולה והזהר בה וכשבאתי והרציתי הדברים לפני ר"ע זלגו עיניו למעות ואמר מעתה אין אנו צריכין (רשאין) להזכירן לגנאי: אלעזר על הפרוכת: "שהיה ממונה על אורגי פרוכת: יכנסם המלביש: שהיה מלביש בגדי בהונה גדולה מעשה כבהן א' שהלביש לאיסטרמיות א' נתן לו שמונה זחובים ואית דאמרין תרי עשרי יחב ליה: **הלכה ב בתני' אין**** ^ב**פוחתין י'משבעה אמרכולין ושלשה גוברין**

יואיין ^ד**עושין שררה על** ^ה**(ה)הצבור פחות משנים חוץ מבן אחיה שעל חולי מעיים ואלעזר שעל הפרוכת שאותן קיבלו רוב הצבור עליהן: **גב' אין פוחתין מב' גוברין ומו' אמרכולין תני**** ^ו**"משני בתליקין היא היא דכתיב** ^י**ויחאל ועזויה ונתת גוברין ועשאל ורימות ויזכר ואליאל ויסמכיהו ומהת גוברין אמרכולין פקידים מיד כונוניה ושמיני אחיו קתיליקין במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו גגיד בית אלהים המלך וכ"ג כשהוא חותם הגובר חותם ונותנו** ^ה**ללאמרכול אמרכל חותם ונותנו לקתליקין קתליקין חותם ונותנו לכהן גדול כ"ג חותם ונותנו למלך וכשהוא מתייר המלך רואה חותמו ומתייר כ"ג רואה חותמו ומתייר קתליקין רואה חותמו ומתייר אמרכל רואה חותמו ומתייר גובר רואה חותמו ומתייר: אין עושין שררה על הצבור בכמוון פחות משנים: רב** ^ב**נחמן בשם רבי מנא על שם רהם יקחו את הוזהב ואת התכלת ואת האדמה ואת אמר ר' (נחמיה) חותם כי רבי הנינא מפסולת של לוחות העשיר משה הראא הוא דכתיב** ^ג**פסל לך שני לוחות אבנים פסל** ^ד**לך שרתא הפסולת שלך אמר** ^ה**ר' חנין מחצב של אבנים טובות ומרגלות (גילה) ברא לו הקב"ה מתוך אהלו וממונו העשיר משה ברא לו והביטיו אחריי משה עד בואו האהלה תריין** ^ו**אמוראין ח"א לגנאי וח"א לשבח מ"ד לגנאי חמוון שקין חמוון כרעין** ^ז**(ח)חמוון קופד אכיל מן דיהוראי ושתני מן דיהוראי כל מדרלי מן דיהוראי ומ"ד לשבח מןחמי צדיקאי ומוכי טוביאי דוכת למיחמי יתיה: **הלכה ג בתני' ד' חותמות היו במקדש ובכותב עליהן עגל זכר גדי וחוטא בן עזאי אומר ה' היו וארמית כתוב עליהן עגל דכר גדי חוטא דל וחוטא עשיר עגל**** ^ה**משמש עם נסכי בקר גדולים וקטנים זכרים ונקבות גדי משמש עם נסכי הצאן גדולים וקטנים זכרים ונקבות חוץ משל אילים איל משמש עם נסכי אילים בלבד חוטא משמש עם נסכי שלש בהמות של מצורע ימי שהוא מכקש נסכים הולך לו אצל יוחנן שהוא ממונה על החותמות ונותן לו מעות ומקבל ממנו חותם בא לו אצל אחייה שהוא ממונה על הנסכים ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים לערב באין זה אצל זה ואחיי' מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות "אם פחתו פחתו לו וישלם יוחנן מביחו ואם הותירו הותירו להקדיש שיד הקדש על העליונה מי שאבד חותמו ממתניין לו עד הערב ואם מצאו לו כרי חותמו נותנין לו ואם לאו לא היו נותנין לו ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין:**

גב' ואוחבן עזאי חוטא דל למה היה מביא לוגו עמו כרס כרננן מביא גדי נסכי רחל מה מן מה דרתינן גדי משמש ^ב**נסכי צאן גדולים וקטנים זכרים ונקבות** ^ב**היא אמרי נסכי רחל נסכים גדי דכתיב** ^כ**כבה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים לשור** ^ה**האחד למה נאמר מגיד שלא חלק בין נסכי עגל לנסכי שור שהיה ברין בן הצאן טעון נסכים ובן הבקר טעון נסכים אם מצאנו שחלק בין נסכי כבש לנסכי איל**

הממון שלשכה: **והם יקחו**. לשון רבים ואין פחות משנים: **אר"ת מפסולט נר' מייתי לה הכא להטעים דלזריכס שנים שלא יצואו לרדי חשד שהרי דורו של משה דיברו עליו כ"ש על אחרים דבורות אחרים: **מהלכ של אבניס נר'**** ^א**לכד הלוחות ולא ס"ל מפסולת הלוחות: שקיס. השוקיס: קופריס. גידל בשרו: ומדליס. ממנו: הלואי מיוצי. הלואי שזוכה לראונו לזיקא טוב שמיני לראונו: **בתני' ארבע חוספוט נר'**** ^ב**ג' לג' נסכין חולקין על בהמות חותם ראשון לנסיי כקר וכן ג' עשרונים סולת כלל כחלי הדין שמן ויין לנכך חלי הדין וחותמין עגל וה' זכר לנסיי איל שמרגוס דכרא ונסכיו צ' עשרונים סלת כלל בשמן שלישית הדין ויין לנכך שלישית הדין והג' גדי לנסיי ככש בן שנתו וכן עשרין סולת כלל בדישית הדין שמן ויין לנכך רביעית הדין והד' חוטא והם נסכיו של מזורע עשיר שמביא ג' בהמות וזריך י' לוגים שמן ט' לג' ככשים וא' לנתמן מתוך ובהמות וקרי ליה חוטא משום דאמרין עבדכרין על ו' דברים נגעים באים: **חמפס סיו**. צ' חותמות היו למזורע: **חוטא דל נר'**. בגמי' מפרש כמלא פלוגי: **וארמיס**. שכן היה רוב דיבורס: **זכרים ונקבות**. צין לנסיי עולות שאין כחות אלא זכרים צין נסכיי שלמים שבאים זכרים או נקבות ועולות ושלמים הן טעונין נסכים דכרמיי עולה או זבח (לשון הרע"ב) חסר עוד קלמ מפני המתני': **גב' ה"ג וכן עוצי חוטא דל למה**. כלומר דלמה זריך לנן עוצי חוטא דל חותם כפ"ע ולא למ"ק: **מפני שמביא לוגו עמו**. דכרי מינא כמספסתא פרכ' צ' דקשילס ד' חותמות היו במקדש חוטא היה מביא לוג עמו חוטא דל דכריי בן עוצי היה מביא לוג עמו ונראה דפלוגי כהא דמ"ק ס"ל דחוטא עשיר הוא שהביא הלוג יחיד לנהויות עם כל קרבניו אלא חוטא דל לא היה מביא לוג עם העשרין שלו וטעם אפשר דמ"ק ס"ל כיון דחוטא עשיר זריך ליקח הממונה ג' עשרות ושמן לזה ט' לוג אפי יקח עוד לוג עד עשר כיון שחלק כל כך משאכ"י מזורע עני שא"י אלא עשרון א' כלל הלוג לבהות אינו לוקח אלא הממונה להביא עם העשרון ולימן ליד הקדש כשער היוקר דדי הקדש על העליונה אלא מציא בעגמא מציחו משאכ"י בעשיר לך מסתבר שקימן משום דכר מועט אלא דרך עשירות יקח כל העשר לוגין אלא הממונה וכוה מליא פלוגתתם דכיון דכ"ע ס"ל שמביא גם החוטא דל לוג יחיד עם העשרין וקוהו מיד הממונה משום דלא פלוג צין עשיר לעני אי"כ זריך חותם כפ"ע ולא סני כחותם גדי שהרי זריך לוג שמן משאכ"י כחותם גדי: **כרס כרננן מביא גדי**. חוטא דל דהלוג מביא בעגמא מציחו לנתמן הריחו מועט שיקח בעגמא בזול והוא דלא כג' ופי' המוספות יוס טוב והמפרשים שדחקו מהל: **נסכי רחל כמנה**. כמו יין היא זריכה ואם יס הפרס צין זכר לנקבה ע"כ צין רחלה לכבשה: **דא"ר נר'**. שמהותו חותם כמנו עליו גדי היינו לוקחין נסכים לקרנן כאן צין גדולים צין קטנים צין זכרים ונקבות דהיינו נמי לכבשה ורחלה דכונן נסכיהן צין חוץ מן חותם שלל לזורך נסכי אילים שאין נסכיהן שוין ודמסינן ככש רביעיית הדין לעשרין א' דפיסי' דנר' מוכיח מקראם לו ככה יעשה וגו' (מנכד כ"ח) מה מ"ל והלא כבר נאמר שם והקריב על בן הבקר מנחה וגו': **מגיד שלא נר'**. דביא דקרא אחי לאשמועינן שלא נחלק צין עגל קטן לשור גדול: **שהיה ביני נר'**. שחלק**

(א) ממד כ, ב, ג) בבא בתרא ח ב, א) ס, ד) גרסינן לה א' ויקרא רבה פ' לב, ו) בבלי קדושין לג ב' ירושלמי בבזרים פ"ג הל"ג ועי' ש"ר פ' גל, ו) מנחות כז א, ח) מנחות כז ב.

עין משפט

נר מצוה

א מיי פ"ו מכלי המקדש הלוי':

י ב מיי שם הל"כ:

יא ג מיי שם פ"ד הלכה יח:

יב ד מיי פקד ט ממ"ע הלכה ה:

יג ה מיי פ"ד מכלי המקדש הלוי':

יד ו מיי פ"ו שם הל"א:

טו ז מיי שם הל"א:

טז ח מיי שם הל"ב:

וכפשות:

יז ט מיי פקד ט ממעריף הל"ד:

נוסחת הבבלי

(א) נאמנין הא ק"ו ו' כי מעשה אין אנו רשאין לספר כגנותן של אלו: (ב) שריה על הצבור כממוון פחות מב' כי ואלמר שעל הפרכות כיו: (ג) למלך המלך רואה כיו: (ד) חמו קופריה אכיל כיו לשבח הלואי חממי דקריא כיו:

הנהגות הגר"א

[א] י"ל וכן עוצי חוטא דל למה מפני שמביא לוגו עמו כרס כרננן וכו'. ועי' בק"ע שםפרס גם כן על דרך הגהיה זו:

תורה אור השלם

1. ויחאל ויגזויהו ונתת ויעשהאל ורימות ויוזכר ואליאל ויסמכיהו ומתת ובגזיהו פקידים מיד כונוניהו ובגזיהו יחזקיהו ושמיני אחיו במפקד יחזקיהו המלך ויגזויהו גגיד בית דבריו הימים ב לא יג

2 ודם יקחו את הקרבן ואת התכלת ואת האדמה והארנן ואת תולעת השני ואת השש:

3. ויאמר יי אל משה פסל לך שני לוחת אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחת את הדברים אשר יהי על הלוחת הראשנים אשר שפרתי:

שמות לר א

4 והיה כצאת משה אל האהל יקומו כל העם ויצבו איש פתח אהלו והביטו אחרי משה עד באו האהלה:

שמות לח

5. ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים: במדבר טו יא

קרבן

בדרום: ומונרה צלפון. ל"ג: משוך מן הכותל כשתי אמות כלפי צפון. שיהיו שני הכניס הנשואים צ' סדרים הולטין זה בצד זה ותוס' גורסין משוך צ' אמות ומחלצה: כאלמע הבית. היינו כאלמע היכול כשלם נחשב בית קדשי קדשים עמו היכול ארכו ארבעים ובית קדשי קדשים ארכו עשרים אמה והמוצח היה עומד במחלת עשרים אמה של היכול המערביים: כאלעס הבית. של אר מורה: ופניס. לגד מערב והיינו כשנחשב בית קדשי קדשים עמו: הוא מכלות הוצב. פסוק הוא בד"ה וקמפרס מהו מכלות הוצב וקאמר שהן כולו של אר סבור שהיה לשלמה שהרי עשר מנורות עשה וכלל אחת היה לרץ אלף ככר כדמסיק: לקיים מה שנאמר.

ריבב"ן

מתנ' י"ג שופרות היו במקדש. וכולן פיהן זר כדי שלא יוכל אדם להניסם ידו בפנים ולגנוז בהן הכסף ויכולו מפרש למאי אנטריכו. עזים ולבונה גרסי' וברוב ספרים כתוב ללבונה ועטות הוא דהא כל אחד ואחד יש לו שופר בפני עצמו ולבונה דהא לאחד וכלל לבד כדמתי ואילו. וזהב לכפרות לשון כפורי וזה פ' מורקיס ולמה נקרא שמה כפורי ע"ש שמקנחין דיהים מן הדם כדאמר' בגיטין [דף טו] בשני^[מ] נצוראדן לבפורי דיהי כהואל גברלא. ששה לגדבה לקץ המוצח: מתנ' קניין. הן מורין גזלי עולה הן בני יונה אבל שופר לקניי חובה לא בעי ר' יהודה והטעם כדאיתא בפ' הויאלו לו דמי^[נ] דעמיא ימות א' מהן ומאלו כל המעות כשזופר הולכות לים המלח כי היכי דאמרין בחטאת שמתו בעליה דלואל למיתה היי נמי מעות שהפרשו ונתתא ומתו בעליהן הולכות לים המלח ופריך התם ונברר ר' זיו ושדי במיל והני לשתרו ר' יהודה לטעמיה דלית ליה ברירה כדלמר בעירובין [דף לז] ממתני איז: ותיכ"א קניין הן קניי חובה אחד לעולה ואחד לתאטא ויבני לא מישע למיסא. גזולי עולה הן מורין בין בני יונה כולן עולות נדבה: שני גזירין. מפורס ביומא פ"ב^[ד] (דף טז) תנאי ר"ש בן יוחאי אומר מנין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזיר עזים בשני כהנים שנאמר וערבו עזים על האס וערבו שנים אס אינו ענין לתמיד של שחר שהיי כבר נאמר ונער עליה הכהן עזים בצקר טתו ענין לתמיד של בין הערבים ואמרין בצקר בתרל דמנחות [דף קז] מ"ר קרבן מלמד שמתגדיצן עזים וכמה שני גזירין וכן הוא אומר והגדולות הפלנו על קרבן טעמים ומניח בתוספתא בצרק [ג'] דמילתין^[ה] האומר להי על עזים מציא דמי שני גזירין ואתון לשופר והכהנים מקבלין אותן ולוקחין בהן עזים ומקריצין אותן ע"ג המזבח ומתחין בהן ואין מועילין ואס הקריצן בחון פטור אבל אס אומר שני גזירין של עזים אלו לבני מזבח והכהנים מקבלין אותן ממנו ומקריצין אותן ע"ג המזבח ואין נאמין בהן ומועילין בהן ואס הקריצין בחון חייב דברי ר' ותיכ"א אס הקריצן בחון פטור ואלו ואלו הולכין ללשכת העזים: קומץ לבונה. כדמתן בצרק בתרל דמנחת ה' קמזין הן: האומר הרי עלי לבונה לא יפחות מקומץ. המתנגד מנחה יציא עמה קומץ לבונה. המעלה את הקומץ בחון חייב שני צידי לבונה טעונו: שני קומצין: וזה לא יפחות מדינר וזה. ופרקי בצרק בתרל דמנחות דלמא נסכא אי"ר אלעזר דלמר מטבע דלמא פרטיי פריטי דהכח לא עבדי אינשי. תניא בתוספתא בפ' בתרל דמילתין האומר הרי עלי לבונה מציא דמי מלא קומץ לבונה ונותן לשופר והכהנים מקבלין אותו ולוקחין מהן לבונה ומקריצין אותו ע"ג המזבח. האומר הרי עלי

ובמנורה בצפון והא תני השלחנ^[ו] היה נתון מוחצי הבית ולפנים משוך^[א] מן הכותל ב' אמות ומוחצה כלפי הצפון ומנורה כנגדו בדרום מוכח הוזהב היה נתון ואבאמצע הבית חולק את הבית מוחציו ולפנים^[ב] משוך^[ב] קימעא כלפי (צפון) חוץ וכוליה דיה^[ג] נתון משליש הבית ולפנים עשר מנורות עשה שלמה שנאמר¹ ויעש את מנורת הזהב עשר כמשפטו ויתן בדיכל ה' מימין וה' משמאל אין תימר חמש בצפון וחמש בדרום והלא אין המנורה כשירה אלא בדרום שנאמר² ואת המנורה נוכח השלחן על ירך המשכן תימנה מה ת"ל חמש מימין וחמש משמאל אלא חמש מימין מנורתו ולא משה וחמש משמאלה אעפ"כ³ לא היה מבעיר אלא של משה בלבד שנאמר³ ומנורות הזהב וגרותיה לבער בערב בערב ר' יוסה בי ר' יהודה אומר על כולן היה מבעיר שנא' ואת המנורות וגרותיהם לבער כמשפט לפי הדבר וזה סגור והפרח והגרות והמלקחים וזהב הוא מכלות וזה הן⁴ כילו וזהבו של משה תני רב יהודה בשם אסי היה שלמה נוטל אלף כברי וזהב ומכניסין לכור ומוציאן עד שהוא מעמידן על א' לקיים מה שנאמר⁵ בכבר זהב טהור עשה אותה וגו' תניא⁶ אמר רבי יוסי בי רבי יהודה מעשה במנורת זהב שעשה משה במדבר והיתה יתירה דינר זהב והכניסוה לכור שמונים פעם אולא חסרה כלום ויאות עד דלא יקום על ברריה הוה חסר סגין מן דו קיים על ברריה לא חסר כלום:

הלכה ד מתנ' בשלשה עשר שופרות היו במקדש וכתוב עליהן תקלין חרתין ותקלין עתיקין קנין וגזולי עולה לבונה וזהב לכפרות ששה¹ לגדבה תקלין חרתין שבכל שנה ושנה ועתיקין מו² א' שלא הביא אשתקד שובל לשנה הבאה קנין חן תורין וגזולי עולה חן בני יונה כולן עולות דברי ר' יהודה ותיכ"א קנין אחד חמאת וא' עולה גזולי עולה כולן עולות האומרים³ דהרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין לבונה לא יפחות מקומיץ וזהב לא יפחות מדינר וזהב ששה לגדבה נדבה מה היו עושין בה' ה"לוקחים בה עולות הבשר גרדל ועורות לבנהים זה⁴ מדרש דרש יהודיע בהן גדול אשם הוא אשום אשם לה' זה הכלל כל שהוא בא משום חמאת ומשום אשמה ילקח בהן עולות הבשר לשם והעורות לכהנים נמצאו שני כתובין קיימין ואשם לה' ואשם לכהן ואומר⁵ בכסף אשם וכסף חמאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו: תניא⁶ אמר ר' יהודה לא היה שופר של קניין בירושלם מפני התערובות ששאו תמות אחת⁷ ונמצאו דמי חמאות מיתות מעורבות בהן והתניא⁸ האשה שאמרה הרי עלי קן⁹ מביאה דמי קן וגותלתו בשופר ואובלת

שקלים פ"ו עשר שופרות יח. הערה

האבות גורסין משוך צ' אמות ומחלצה: כאלמע הבית. היינו כאלמע היכול ארכו עשרים אמה והמוצח היה עומד במחלת עשרים אמה של היכול המערביים: כאלעס הבית. של אר מורה: ופניס. לגד מערב והיינו כשנחשב בית קדשי קדשים עמו: הוא מכלות הוצב. פסוק הוא בד"ה וקמפרס מהו מכלות הוצב וקאמר שהן כולו של אר סבור שהיה לשלמה שהרי עשר מנורות עשה וכלל אחת היה לרץ אלף ככר כדמסיק: לקיים מה שנאמר. במנורת משה ככר וזה טעור וגו': ה"ג מעשה במנורה המקדש שהיתה יתירה על מנורה שעשה משה במדבר דינר זהב והכניסוהו לכור פ' פעמים ולא חסר האס ממשקלה: ופריך ויאות. בתמיה ובי כך הוא והאל ענינו ראות כשנותנין וזה כבר באס הוא נחסר: ומשני עד דלא יקום וכו'. כשעדיין לא קיס הוצב על ברירותיה שלא נזקף כל זכרו נחסר ממנו אבל כשכבר נזקף כל זכרו לא נחסר ממנו כלום אפי' מכניסין אותה לאס כמה פעמים:

הלכה ד מתנ' סקלין חדסיין. שני מותנין שקלי שנה זו וכשמגיע זמן הפרומה הגזר מוציא כל שקלים כשזופר ונותן ללשכה כדי שימרטו מהס והשני כתוב עליו תקלין עתיקין ומי שלא הביא שקלו בשנה זו מציא בשנה שאח"כ ונותנו לשופר והגזר נוטלם ונותנם בצייר הלשכה והג' כתוב עליו קניין וכן מורין גדולים וה' גזולי עולה וכן בני יונה הקטנים וכולן עולות אבל לקניי חובה לא היה שופר כדמפרש בגמרא: עזים. המתנגד עזים למערהה טותן דמיהן למורי: לבונה. המתנגד לבונה טותן דמיו למורי: וזה המתנגד וזה נותנו שס או דמי שזיו והוא לכפרות כלומר לכלי שרת שהמזרקות נקראים כפורי וזה בעורא ודכ"ה לפי שהסבין מקנה בהן אלכעז בין הוזהב להוזהב שהשיריים שנאלכעזו פסולים: ששה. שופרות הנותרות הן לגדבה ובגמרא מפרש: האומר הרי עלי עזים. סתם: לא יפחות משני גזירין. כאותן שמסדרין על המערכה ושיעורין מפורס בגמ': לא יפחות מן קומץ. שזה שיעור הלבוהה הנאלה עם המנחה ובגמרא מפרש מגיל דוקאף המתנגד סתם אבל אס רלה להציא אפי' קורט של לבונה מציא: וזה. המתנגד וזה סתם לא יפחות מדינר וזה: אשם הוא אשום אשם לה'. וקאיא רישא לספיא דאשם הוא משמע כהוייתו יחא הכלכמו שהוא נאכל לכהנים ואשם לה' משמע שזילו לה' ודרש יהודיע הכהן כל שהוא מותר חטאת ואשם ילקח באתו המותר עולות נמלא צ' הכהנים קיימים אשם לה' הבשר ואשם לכהנים העורות והיכן מלינו מדרש זה שיהודיע כסף אשם וכסף חטאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו ותיכ"א לומר דכסף שקדש לשם חטאת ולאס אשם יתנו בו הכהנים אלא ה"ק יעשו ממנו דבר שיהיו בו הכהנים והיינו עולות שהעורות לכהנים: גב' לא היה שופר של קניי. חובה כגון זו וזה ויולדת שימתו למורי מעות כסס שהיו שופרות לקן נדבה כדמתן בגמתי: מפני הסעירצות. שמה תמות אחת מאותן שנתנו מעות בשופר וה"ל מעות חטאת שמתו בעליה מעורבין עם הכשרות והכל פסולין והולכין לים המלח: ה"ג והסני האשם שיש עליה לידה או יונה מציא דמי קן וכו'. כ"ה בזמנא פ"ק מהל' ממסריי כפרה: אבל כלאומרת הרי עלי קן. שניהם עולות והרא"פ לא הריגש בזה: ונותנמו כשופר. שכתבו עליו קנין ודמי

משנת אליהו

הסוגיות ועי' תוס' שם (י"ז א') ד"ה כל וז"ת צ' ד"ה מורה כי עי' רמב"ם פ"ג מהל' בית הבכירה הלכה י"ב: פ"ג ומנחה וזהב כאלמע משוך כלפי חוץ. ולא גרס רבינו כלפי חוץ קומעה שכן הוא בתוספתא פ"ב דיומא וזהו דייקא הסוגיא דקאמר דתכלין היו נתונין משלים בבית ולפנים אי"כ לא היה משוך לחוץ ור"ה לשון הרמב"ם פ"ג מהל' ב"ה הלכה י"ז ומשוך לחוץ ר"ל כלפי חוץ וכימ' בתוספתא שם וכימ' כרשי' ביומא שם שסאל האריר קומעה וגם לחון משמע חוץ דשלחן דמשה דנקט שלחן ומנורה ומאלו היה יכול למשך ויתר אבל לא הי' משוך משאר השלחנות וגיי הספרים חולק את הבית כי שינוש הוא: ולא חסר כלום. מכן הגאון כתב בגזילין ובגמ' דידן גבי' והעמידו על ככר דהיינו דפריך שם ומי חסר כולי האי כבר בכל פסם והא מעבידא דמנורת בית המקדש משמע דלא חלק טלי האי אלא כ"ש מיהא חסר והיינו האור דינר והכא בסוגיין דקאמר ויאות עד דלא קאים כי' אבל כשמחבר הדעה לא חסרה כלום ואם גס הדירר ולכן לא הגיה רבינו בסוגיין כגי' הנצלי דמשמע דחליק

דיועין פר מציא מנה עגל מציא חמשה טלעים איל מציא צ' טלעים ככס מציא טלע הכי איתא בצרק בתרל דמנחות אבל לגדי ושעיר לא מלינו דמיהן ושמא דמיהן כאילו וככס ור' יהי דלמר קטן והביא גדול לא יאס אס נדר להציא עגל והביא פר לא יאס להכי אנטריך לכל אחד ואחד שופר בפני עצמו שסם מערבין והביא פרים מכל המעות לא יאס יהי נדרו מי שגדר עגל בר פדא אמר כנגד פרים אילים וככשים ושעירים ומותרות והמעה דהיינו קולטון פרים פר חטאת של זכור שאלדיו והספרים אחרים תחתיהן ירעו עד שיתאבזו וימכרו ויפלו מותר גזילות ומעילות דאלו בני שנה ואלו בני ששים ואלו באים לכפר ואלו צאין להכשיר וכולן אס אבדו והספרים אחרים תחתיהן ירעו עד שיתאבזו וימכרו ויפלו דמיהן כל א' א' לשופרו. והמותרות כגון הפרים מעות לכל אלו ומותרו כגון שהחלו הנהמות ושמואל אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם מיר ומותר

תקלין חרתין

בכל פסם הכנה דהו עד דלא קאים על ציוריו אבל כשקאים על ציוריו לא חסר כלום: מתנ' חדסיין. שקלי שנה זו היו מטילין לשם וכשמגיע זמן התרומה הגזר מוציא כל השקלים כשזופר ונותן ללשכה כדי שימרטו מהס: עתיקין. של אשתקד ומתן יומינן לשירי ללשכה: גזולים: בני יונה. קטנים: קניין. כולן עולות אבל לקניי חובה לא היה שופר ובגמרא מפרש טעמיה דר"י: עזים סתם צ' גזירין כמו שהיו במערכה וכדמפרש בגמרא: לא יפחות מקומץ. שזהו שיעור לבונה שגאלה עם המנחה ובגמרא יליף ליה מגז'ל: זה מדרש דרש כו'. לשון רבינו הגאון שיהודיע חידש שהעורות לכהנים דסד"א נדבהה הוא כילו לגבוה כמו הקדש גד"ה חו"ש ואומר כסף אשם וכסף חטאות דסד"א שיבזאו בית ה' ולא למוצח משום העור אבל זה לא היה כסד"ל כלל שיציא קרבן חסר חטאת ואשם שיכללו הכהנים מנדבה דלף עולות חידוש הוא: גב' ספיא אי"ר יהודה לא היה שופר של קניין כו'. לקניי חובות כמו זו וזה ויולדת שימתו למורי כמו שהיה לקן נדבה: שמה סתמו. א' מלעלי הקיטין שנתנו בשופר: מסום. שמתו בעליהן וה"ל מעות אותן שמתו בעליהן מעורבות עם הכשרות וכולן ילכו לים המלח: והספניא האשם כו'. הוא תוספתא פירק צ' דשקלים והובאה בעירובין (י"ב ב') ושם בגמרא הגירסא האשה שיש עליה לידה או יוצה מציאה מעות ונותנת בשופר וטובלת ואובלת כדקדוש לערב וה"נ הכי פירושו שאמרה היינו ששואלת הרי עלי חוב קן מלידה לא מציאה ושואלת מה מעשה לא מציא דמיהן וכן באיפור אכילת קדשים: מציאה דמיהן.

מסורת הש"ס

א) (אם לוג ב, ב, מנחות כז א, ב, א) שם (ד, כט א, ב, עין מנחות כט א) וירושל' יומא פ"ד הלכה ד' ומדרש חות' פ' עמודיו עשה ספק, א) יומא נה צ' תמורה כג, ב, א) מנחות קד א קן צ' תמורה כג, ב, ח) מנחות קו ב, ט) וזשים קנ א [תמורה כג ב, א, ע' יומא נה א, ב, ע' עירובין לב א, ט) והני, ט) לפנינו שס איתא לשון זה גבי מירון דשדריה מיטות ללור את ירושלם ועיין רש"י במנחות ד' ז ע"ב והבאות מהר"ב ז"ל שם,

‏‏ ‏**עין משפט**‏‏
‏‏ ‏**נר מצוה**‏‏

יב א מ"י פ"א מנחת הבחירה

הל"י:

ב ב מ"י פירק ד משקלים הל"י:

בא ג מ"י פירק ממעתיק הל"י:

בב ד מ"י פירק צ מערכין הל"ט

וככ"מ:

בג ה מ"י פירק ה מפסחתיק הל"ט:

‏‏ ‏**נוסחת הבבלי**‏‏

א) מן הקרן צ' כי היה כאלמע כי על ללע המשכן כי לנער בערב ר"י בריי א' כילו וזהו של שלמה כי ר"י בשס אפי' כי במנורת [מקדש שהיתה יתירה על מנורה שעשה משה במדבר דינר והס] והעניסוהו כי: (ב) שלא שקל אשתקד כי: (ג) מציאה דמיהן ונותנת כי ר' יוסי בר ביצין אי"ר כימ' ב"מ כי אי"ר אלעזר מתני' כי כאלמה גרומה ר"ח אמר כמין כי:

‏‏ ‏**הגהות הגר"א**‏‏

[א] ה"ג ומנחה הוצב היה נתון כאלמע מושך כלפי חוץ וכולן היו נתונים משלים הבית ולפנים לכלי והאמר צינעיתם נמחק. וכן בתוספ' פ"ב דיומא וזהו דייקא הסוגיא שם ע"ש ור"ה כדמביים פ"ג מהלכות ב"ה הל"י ע"ש. וכן כרשי' ביומא שם שלא הוסיך קמעה וגם לחון משמע חוץ דשלחן דמשה דנקט שלחן ומנורה ומאלו היה יכול למשך ויתר אבל לא היה משוך משאר השלחנות וגיי הספרים חולק את הבית כי שינוש הוא: [ב] בגמ' דידן כימ' ב"מ כי אי"ר אלעזר דלמר מטבע דלמא פרטיי פריטי דהכח לא עבדי אינשי. תניא בתוספתא בפ' בתרל דמילתין האומר הרי עלי לבונה מציא דמי מלא קומץ לבונה ונותן לשופר והכהנים מקבלין אותו ולוקחין מהן לבונה ומקריצין אותו ע"ג המזבח. האומר הרי עלי

‏‏ ‏**גליון הש"ס**‏‏

א) היינו מנורתה של משה אבל שאר המנורות כשזופר חוץ מן המזבח ולכן אמרו ביומא דמנחת פגע בירשא דלא היה מעביר אלא בשל משה וזהו אפסר ליישכ דברי הרמב"ם פ"ה ממעתיק הל"י ופ"ד מעשיה"כ מקושים כרש"ש עי' כ"מ ולח"מ ודו"ק:

‏‏ ‏**תורה אור השלם**‏‏

1. ויעש את מנורת הזהב עשר במשפטם ויתן בדיכל תחש מימין ותחש משמאלו:

דברי הימים ב ד ז
2. וְשִׁמְתָה אֶת הַשְּׁלֶחָן מִחוּץ לַפָּרֹכֶת וְאֵת הַמִּנְבֵּה וְכֹחַ הַשְּׁלֶחָן עַל צֶלַע הַמִּשְׁכָּן תִּתְּנָה וְהַשְּׁלֶחָן תִּתֵּן עַל צֶלַע צָפוֹן:

שמות כו ב
3. וּמִקְטָרִים לֵיז עֹלֹת בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וּבַעֲרֵב עֲרֵבָה וּמִקְטָר סִמִּים וּמִעֲרֵבָת לָחֶם עַל הַשְּׁלֶחָן הַטְּהוֹר מִנְּחֹת הָזֶהָב וְגִרְתִּיהָ לִבְעֵר עֲרֵבָה עֲרֵבָה בִּי שְׂרָרִים אֲנִינָהוּ אֵת מִשְׁמֶרֶת יְאֻלְחֵינוּ וְאֵתָם עֲבֹדָתָם אֲתוּ:
דברי הימים ב יג יא
4. וְאֵת הַמִּנְבֵּה וְגִרְתִּיהָ לִבְעֵרִם בַּמִּשְׁכָּן לִפְנֵי הַדְּבָרִי זָהָב טָהוֹר:
וְהַדְּבָרִי וְהַגִּירוֹת וְהַמִּלְקָחִים זָהָב הָרַא מִכֹּלֹת זָהָב:

דברי הימים ב ד כא
5. בָּכֶר זָהָב טְהוֹר עֲשֵׂהָ אֲתָהּ וְאֵת כָּל בְּלִיָּה:
שמות לו כד
6. אָשֶׁם הוּא אָשֶׁם אָשֶׁם לִיָּהּ:

ויקרא ה טז

7. בֶּסֶף אָשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאוֹת לֹא יִקָּא בֵּית יְיָ לְבִלְתִּינָהּ יִקְדוּ:
מלכים ב יב יז

מסורת הש"ס

יח:

קרבן

שלושה עשר שופרות

פ"ו שקלים

הערה

א) וימא נה ג, ב) וירשולמי שביעות פי"ט הלכה ה, ג) שס כו ב, ד) ע"י מנחות קן ב, ה) וזכית סב ב, ו) ע"ש ע"א, ז) מורת הכה"ס ב"א אומר פי"ג ועין מוספתא מנחות פי"א ה"ז ושו"ס מנחות קן ב, ח) מנחות קן א, ט) שם ע"י, י) ע"ש קח א, ב) שנאמר, ל) ע"י כבודיו קן ב.

- עין משפט ונר מצוה**
- בב א מ"י פקח א ממחוסרי כפרה הלכה יז:
- בב ב מ"י פקח ט"ז ממעשה"ק הלכה יז:
- בב ג מ"י פקח ז מחוסרי מנח הלכה ג:
- בב ד מ"י פקח ב מית המזכירה הלכה יז:
- בב ה מ"י פקח ה מתחמין הל"ב: בב ו מ"י פקח ב מערבין הל"ט י:

נוסחת הבבלי

(א) אלה מנחת חוטא' כו' אמרה (בא דמי) הממזב מנחה מנחה כו' ר' אלעי בשם ר"א בשם ר"י כו': (ב) דב אמר כנגד כו' ור' חזקיה אמר כנגד כו' מורה לפרך הכי' לה כו': (ג) דב ר"ש נחמני בשם ר' נתן וימניה בשער בית ה' כו' רב הוה אמר מתיב כו' רב הוה בשם ר' יופי כו':

הגהות הגר"א

[א] י"ל ואין חושש ומלת כהן נמחק: **[ב]** ואי אמרי' בדריה גבדור ד' וזוי כ"ל: **[ג]** מלת קרבן לרבות וכו' עפ"י י"ב: **[ד]** ה"ג אמה כרסוב אמה קרנות אמה מערכה כ"ל: ר' יוח' בעל מ"ח מין לא גרס אמה יחיד ואמה סובב וטעמו מסובג דזבחים (סב), וע"ש ובפשיט' ח"ש להביא רש"י שנקום העצמרה אמה על אמה דלמה היה כרסוב ואמה קרנות וממלא רק אמה מערכה ועיין במנחה (ז): בסוגיא: **[ח]** ה"ג א"ר אילא כלום למדו לקומץ מלחם הפנים אלה ממנחה למדו מה להלן קיומן אלא שזוהי טעם: **[י]** ויפסדו חולק קטן: **כנגד שש בפי אבות.** הכהנים שמקנו להם כהנים שיאף כל משמר חטוק לששה בתי אבות כנגד ששת ימי השבוע שיעבד כל אחד ביומו ובשבת כולן שוין שיאף שלוש צימיהן שעורות של בהמות הנקחות מן השופרות היו להכניס שמקריבין העולות וכן וכן שאין המוצב בטל לא היו לוקחין מן השופרות ואם לא היה להם אלא שופר אחד שיהיו אב הראשון וא' השני יביאון נדרים וגדולים הרבה ולא יטול הבית אב מן השופר כלום ובשאר ימות השבוע לא יביאון נדרים וגדולים הרבה ממלא אותן בתי אבות מקריבין מן השופר שלא יאף המוצב בטל וזהו עורות שלהם ומלאו הן קמאי' בברי' הן ואמרי' יש לכנס עורות ואני אין לנו כלום ואי משום הן עולות שהביאו יחידים בתשמרות שלנו ומלאו גרס א"ר פשמים מקריבנים שלמים והעורות נבעלים הלכן תקינו ששה שופרות שלא יטול זה מאשפרו של זה ושכשעמנו' בלות ותתמין אותו לו' שופרות: **כנגד פר וכו'.** שהתמזג פר ועולה מביא ונתן לשופר שכתוב עליו פר מנה כדלמרי' יבא צמנה והמתמזג עגל מביא ה' סלעי' ונתן לשופר שכתוב עליו עגל וכן כולם והכהנים מקריבין מכל שופר קרבן הכתוב עליו ומתני' רבי יהודא דאמר קטן והביא גדול לא יאף: **קני וצום וקני וצום.** צמד ימנו דשם זב אחד **והטעם ואשמום.** בתריה הוו: היינו מותר מנחת חוטא' דלגבדור איל' דלעילי' מותר מנחת יחיד הוסף משלו ומביא מנחה אחרת: **ועשויים האופים.** שכה"ג מקריב בכל יום ואם הפריש לעשירית האופה של יום וימותוהו שוב אין יכול לגרפו לשם מחר אלא תפול לגדבה לצור וכד"א לעיל בפ"ג דף ח' ורש"י במנחות פרק האומר עלי יש לו גירסא אחרת ע"ש: **רינו לה שופרות כרנה.** כדי שלא יתעשפו המעות: **ה"ג כתיב וכלכלום וכו'.** שתי נדבות עשה. בדמלכ"ס כתיב ויקח ויהידע הכהן ארון ויקח חור בדלתו ויתן אותו אלל המוצב צימין וגו' ובד"ה כתיב ויאמר המלך ויעשו ארון ויתנהו בשער בית ה' החוזה משמע דב' ארונות עשה א' בפנים וא' בחוך

משנת אליהו

גירסאות' התלמודים בזה דמתי ר"י כדרי': **סני קן אפס כרסוב כו'.** מין לא גרס אמה יסוד ואמה סובב וטעמו מסובג דזבחים (פ"ג): וע"ש ובפ"י רש"י ח"ש כהן להביא רחוק ממקום המערכה אמה על אמה דלמה היה כרסוב ואמה קרנות וממילא רק אמה מערכה ועי' מנחות (ז) ב' בסוגיא: **נאמר כהן כהן.** ע"י רש"י במנחות (ק"ו ב') ד"ה מנ"ל דקדם כו' ושם (י"א ב') ד"ה לבונה כו' הבאה בפ"ע כגון האומר יהי עלי כו'. ובדפטריות לגירסת רבינו דל"ה לאוסחי' דלבונה הבאה בפ"ע קומץ א' ומתחיל צלימוד לבונה הבאה עם מנחה דקומץ א' ג"כ כיוונו מפורש כדלחא' למד

מנח"ה"ס לחומר' רק דמתי' הקשה דלמח' ב' קומצין ודחה כלום למדו קומץ כל עיקרה דקומץ ממנחה למדו וגדולה מזו אף קומץ נלהה"ס למד בספסר ג"כ ממנחה בספסר פ' אומר פרשה י"ג הלכה ו'

לאחריו ר"ש אומר נאמרה כהן אוכרה ונאמרה להלן (במנחה) אוכרה מה אוכרה האומר להלן מלא הקומץ אף כהן מלא קומץ מלמד שאיז טעונה ב' קמצין מלא הקומץ לסדר זה ומלא הקומץ לסדר זה עב"ל ועי' חוסי' דמנחות (פ"א ב') ד"ה קומץ כו' וגו' הספרים ופירושי המפרשים אין קדעת סובלתן: **ה"ג מביאה בקומלו על סך.** עי' חוסי' דמנחות (ק"ו ב') ד"ה לא יפחות כו' והבקי' ע"ל ראה דברי החוסי' ודחק מחל לפרך כהן גדול בגדול שכהנים וסגה מחל:

הדרין ערך שלשה עשר שופרות

לשופר ששמו פר צמנה אחד דפר צמנה אחד: **ויעגל.** המתמזג מביא ה' סלעים ונתן לשופר ששמו עגל וכן כולם והכהנים לוקחים משופר ששמו פר ומקריבים פר ויקרבו מאותו שופר כדלחא' רש"י וימניהו בשער בית ה' החוזה משמע דב' ארונות עשה א' בפנים וא' בחוך

גליון הש"ס

[א] ע"י מוספות מנחות דף קו ע"ג ד"ה לא: **[ב]** ע"י מוספות מנחות דף יא ע"ג ד"ה קומץ: **[ג]** הגר"א הגיה כשר ועי' בתומ"ס פי"א מפסח"ק הלכה ח חקוק דחפר לבונה כשר ועי' ב"מ"ס ואפשר שמקנו על הירושלמי לפי גירסת הגר"א: **[ד]** ע"י חוסי' מנחות דף קו ע"ג ד"ה לא:

תורה אור השלם

- ↑ ובכלוהם הביאו לפני המלך הדרין ויהודיע את שאר הכסף והעשויה כלים לבית ה' בלי שרת והעלות ובפות וכלי זהב ורסקו ויהיו מעלים עלות בבית ה' תמיד כל ימי הדרודע: דברי הימים ב כד יד

הערה

הקנין קלודין היו: **ואוכלם בקדשים.** לערב: **ואינה חוששת שמה נהעצל כהן.** דחוקה על צ"ד של כהנים שאינן עומדים משם עד שילכו כל מעות של אותו שופר כדי שלא יאכלו מחוסרי כפרה בקדשים: **ואין הכהן חושש וכו'.** ולא פליג ר"י משמע דכ"ע מודים דלא חיישינן שמה ממה אחת מהן: **ומשני כי קאמרינן** לר"י דחייש לתערובת היינו שיוודע לן שצודל'י מת א' מהגומצין לתוך השופר נמלא שכן מעורבות: **ופריך ואי אמרי' כו'.** כלומר אמאי וגבדור ד' וזוי דמי הטעמא ונאמר דאלו כן דמי הטעמא שמתו בעליהן והשאר יקרבו ודקאמר ד' וזוי היינו וזוי פשיטי שח' מהן אלא דינר לורי וכן דמי פרידה אחת דמתן בו ביזס עמדו קינן ברבעתים פי' פרידה אחת והרובע הוא חצי דינר לורי שהוא ד' וזוי מדינה א"ר אורחיה דש"ס למתני ד': **ליס ליה כריירה.** לא מבימין אצריהה למשרי ליסורא:

צעי אס אמר הרי על עץ. ולא אמר העיס שלא נתקין אלא לעץ אחד מהו שיצא א' או עיס: **ממנינא אמרה כן.** שאף גזיר א' הוה קרבן וגדרו נדר: **כהאי דמינן סמן.** ציומא פי"ב: **ושנים שני כהנים ביזס שני גזרי עלים.** ביד כל א' גזיר א' ש"מ שכל א' קרבן בפני עצמו: **ה"ג קרבן לרבות אס העלים.** וה"פ כתיב כי תקריב קרבן מנחה ומזינו לעלים שנקראו קרבן דכתיב והגדולות הפלגו על קרבן העלים: **באמה שוקם.** פי' באמה גדולה: **גדומה.** פסוחה: **כמין טורעני.** קנה מאזנים ולי"ג דלעזביו קאי שלא הימה עוביו אלא כטורעני והוא כמחק גודש סאה השני בצבלי: **אלא אמה על אמה.** ואמתא באמתא היכי יתיב וכתיב על העלים אשר על המוצב שלא יהי העלים יוצאין מן המוצב לפיכך לא היו העלים אלא אמה גדומה: **ומני קן.** ומתא מני הכי שמקום המערכה לא היה אלא אמה על אמה: **נאמר כהן.** גבי לבונה דלחם הפנים אזכרה דכתיב ונתח על לבונה: **גבי מנחה וקמץ משם מלא קמלו** מסלתה: **אשמונה** על כל לבונהה והקטיר הכהן את אוכריה: **אף כהן קומץ.** לכל מערכה וכי היכי דקסת מנחה מלא קומץ אף קסת נדבה לבונה מלא קומץ: **ה"ג אי מה לטלן שני קומצין.** וה"פ אי מה לטלן בלחם הפנים ב' קומצין כדלמרינן לעיל על כל מערכה שיקומץ אף קסת נדבה לבונה ב' קומצין: **כלום למדו לקומץ.** לבונה אלא מלחם הפנים והם ענינין שיאף כל קומץ בפני עצמו מלא ואם חסר מנחה פסול ש"מ אע"ג דבהעטרפות ים שני קומצין כגון שהשני יתר אפ"ה פסול כדלפ"ה מנחת חוטא ש"מ דכל קומץ קרבן בפני עצמו: **מילתא דרבי אילא אמרה.** מדברי ר' אילא שמעינן: **ה"ג המתמזג לבונה מביאה בקומלו על כה"ג.** וה"פ מדליף לה מלחם הפנים ובפיס' עשה ולא ידעינן הי כהן דמתמרמי ופריך שיהיה הרבה שיקומץ ממנו גדול שכהנים: **ואפ"י קומצן בעטלים.** ממנחה ילפינן ויכול ליתן אותה לכל כהן שירצה שצלומו משמר: **והוא שחזיר צור.** דלמך מוטב: **צינורא.** שיעורו מולג קטן: **כנגד שש בפי אבות.** הכהנים שמקנו להם כהנים שיאף כל משמר חטוק לששה בתי אבות כנגד ששת ימי השבוע שיעבד כל אחד ביומו ובשבת כולן שוין שיאף שלוש צימיהן שעורות של בהמות הנקחות מן השופרות היו להכניס שמקריבין העולות וכן וכן שאין המוצב בטל לא היו לוקחין מן השופרות ואם לא היה להם אלא שופר אחד שיהיו אב הראשון וא' השני יביאון נדרים וגדולים הרבה ולא יטול הבית אב מן השופר כלום ובשאר ימות השבוע לא יביאון נדרים וגדולים הרבה ממלא אותן בתי אבות מקריבין מן השופר שלא יאף המוצב בטל וזהו עורות שלהם ומלאו הן קמאי' בברי' הן ואמרי' יש לכנס עורות ואני אין לנו כלום ואי משום הן עולות שהביאו יחידים בתשמרות שלנו ומלאו גרס א"ר פשמים מקריבנים שלמים והעורות נבעלים הלכן תקינו ששה שופרות שלא יטול זה מאשפרו של זה ושכשעמנו' בלות ותתמין אותו לו' שופרות: **כנגד פר וכו'.** שהתמזג פר ועולה מביא ונתן לשופר שכתוב עליו פר מנה כדלמרי' יבא צמנה והמתמזג עגל מביא ה' סלעי' ונתן לשופר שכתוב עליו עגל וכן כולם והכהנים מקריבין מכל שופר קרבן הכתוב עליו ומתני' רבי יהודא דאמר קטן והביא גדול לא יאף: **קני וצום וקני וצום.** צמד ימנו דשם זב אחד **והטעם ואשמום.** בתריה הוו: היינו מותר מנחת חוטא' דלגבדור איל' דלעילי' מותר מנחת יחיד הוסף משלו ומביא מנחה אחרת: **ועשויים האופים.** שכה"ג מקריב בכל יום ואם הפריש לעשירית האופה של יום וימותוהו שוב אין יכול לגרפו לשם מחר אלא תפול לגדבה לצור וכד"א לעיל בפ"ג דף ח' ורש"י במנחות פרק האומר עלי יש לו גירסא אחרת ע"ש: **רינו לה שופרות כרנה.** כדי שלא יתעשפו המעות: **ה"ג כתיב וכלכלום וכו'.** שתי נדבות עשה. בדמלכ"ס כתיב ויקח ויהידע הכהן ארון ויקח חור בדלתו ויתן אותו אלל המוצב צימין וגו' ובד"ה כתיב ויאמר המלך ויעשו ארון ויתנהו בשער בית ה' החוזה משמע דב' ארונות עשה א' בפנים וא' בחוך

תקלין דרתין

כך הוא דינה שפתיא דמיהן של שני תחורים ונתנת בשופר שכתוב עליה קינן ששם וטעמן מעות קיני חובה: **ואוכלם בקדשים.** גרס גרס וטובלת דמתן חגיגה (כ"ה) האקון והמתחבר פסידוס לריכ"ס טובילה לקודש: **שמה ופעצל כהן.** דחוקה כהנים עושין שליחות כדלמרינן במנחות (פ"ו ב') ה"ג ואינו חושש שמה דמי טעומו חוטא מעורבות. כהן מלאמרי' שטטיל בשופר זה ולא פליג עליה רבי יהודה: **פי' קאמרינן** כהטעמא שטטיל אמה: **ה"ג אפס כרסוב אמה קרנות אמה** יתוודע בציבור שמתה א' ומלאה כולן אולי לאבידו אכלו למיחש שמה תמות לא חיישינן: **ואי אמרינן** כריירה כו' ד' וזוי. שיעור דמי פרידה אחת דמתן בקינן עמדו קינן ברבעתים: **ר"י י"ל כריירה.** ואין לר"י קיימינן: **צעי.** שאל מה שאמר אס יסבימין קן דפטריות כפרק קמא: **מביא גזיר א'.** דחשדי קרבן בפ"ע שור קרבן בפ"ע. ר"א מהמירין: **ביזס.** ביד כל אחד גזיר א' ש"מ דכל אחד קרבן בפ"ע ולכן היה כהן לכל אחד: **שוקם.** רוחות וגדולה. וענינין של כל אחד ד' כדלמך שכל א' קרבן כהן: **ולכן קאי אכ"ה בפ"ע דלא כה"ה.** גדומה. פסוחה: **טורעני.** קנה מאזנים ואפ"י כ"ש בעציה. א"ר שיהיו שוין ביהיקס אורכן כענינין סקנה מאזנים שוין. כך למדתי ממשמעות פי' הרמז"ס במתני'. א"ר כמחק גודש סאה כה"ס בצבלי וזכית (פ"ג ב') לפי שלא היה דבעינן עטים ע"ג המוצב שאל העלים מן המוצב לפיכך לא היו העלים אלא אמה גדומה: **ומני קן.** שאל היה מלחם המערכה אלא אמה: **ה"ג אפס כרסוב אמה קרנות אמה** מערכה. דלמה שצין הקרנות ומקום היולך משמעינן בו אמתים לכל ד' פש ליה אמה על אמה. וזה הביא רחיה דלמה כרסוב ואמה קרנות א"כ לא נאשאר רק אמה מערכה: **לבונה אמה.** ויפחות **קומצן נאמר כהן כו'.** הכה כמתני' לבונה הבאה בפני שפתה אצרי לא אשכחן קומץ אחד רק בלבונה הבאה עם המנחה וכלל עמה לבונה דכפני עמלה בשיעורין ומפני שרצה לפרש משמתינו תפחיל לפרש לבונה הבאה עם המנחה ששמנה יתפרש לבונה בפ"ע מנחת: **נאמר כהן.** היינו בלבונה הבאה עם המנחה כתיב וזה כל הלבונה וגו' אוכריה לה' ומשמע לכו דלת כל הלבונה דקאמר היינו כל שם הקטרת הלבנה אף הבאה בפני עצמו וכדשמענו בצבלי מנחות (ק"ו ב'): **ונאמר להלן.** בלחם הפנים ונתח על המערכת לבונה וזה וגו' לאזכרה: **מה להלן מלא קומץ.** למערכה וכדתמן במתני' דמנחות (ק"ו ב') ואם חסר ממנלא קומץ פסול כדלמר שם כדלח"ס: **אף כהן מלא קומץ.** וחסר פסול: **ה"ג אי קומץ לבונה להרמה דמנחה** מה הרמה דמנחה קומץ אף לבונה אף קומץ וזה להלן קומץ חסר כשר אף כהן קומץ החסר כשר להאי סוגיא וס"ל דרבי אילא ס"ל בלבונה הבאה עם המנחה כר"ש ור"י דלחילינו במנחות (י"א ב') גבי חסר לבונהה וס"ל דכשר וגם ס"ל כדח מהני אמוראי ר' אחי ור"י נפחא דס"ל כמחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה הכי ממי בלבונה בפני עמלו ס"ל לר"ש ור"י דקומץ החסר כשר משא"כ בקמץין דבויכין דלחם הפנים דכריי הכל מיהו פסול כדלמר הסם: **מיליטא דר"א אמרה.** מדבריו מוכח: **ה"ג המתמזג לבונה מביאה בקומלו על סך.** דהואיל דלמד מנמחה ודינו כלבונה הבאה עם המנחה אף לקולא' אס כן לכולא' מילתא נשוייה דמשערינן בשיעור קומלו של די הכהן: **אפילו בקומצן בעטלים.** דמ"י נדבה בפני עצמו היא: **אור.** מטבע כמ"ס בגמרא אלוותה דחוי: **צינורא.** מולג קטן: **כנגד ו' בתי כו'.** שכל משמר חטוק ל' בתי אבות כנגד ו' ימי שבוע זה עובד יומו וזה יומו ובשבת כולן שוין ולכן תקנו ו' שופרות שלא יטול זה מאשפרו של זה ולא אחי לאינטיה כדלחא' רש"י וימניהו בשער בית ה' החוזה משמע דב' ארונות עשה א' בפנים וא' בחוך

מפרש מ"ט דמר דלא אמר כמר: **ה"ג וכלכלום וגו' כמ"ש בפנים.** ואבג דמוכר במתניתין מדרש יהידעל לא יוצא בית ה' דריש להני קראי ורמי קראי אהדיי הכי גרסי' בצבלי כבודות (ק) ומשני כ"ל: והשאר שבימתי עד סוף פר' נמחק. **אבג דמוכר במתני' מדרש יהידעל** לא יוצא בית ה' דריש להני קראי ורמי קראי אהדיי. וביה בצבלי כבודות (ק) ועי' בס' מ"ח וממלא' טעם:

ציין ירושלמים

חוקיה אמר כנגד ששה בתי אבות. עי' רש"י פסחים דף י"ז ד"ה לערב שכתב שמשמר מתחלק לששה בתים אכל בתענית דף ט"ו ע"ג ד"ה אבשי כתב לשבעה וכ"כ הריטב"א בתענית וברטנורא פי"א ממדות ופי"א מתמיד כתב לשבעה וכ"כ ברטנורא פי"ב דתענית מ"ו והארכתי בזה הרבה והראיתי כמה מקומות בש"ס שגם בשבת היו

- ↑ ובכלוהם הביאו לפני המלך הדרין ויהודיע את שאר הכסף והעשויה כלים לבית ה' בלי שרת והעלות ובפות וכלי זהב ורסקו ויהיו מעלים עלות בבית ה' תמיד כל ימי הדרודע: דברי הימים ב כד יד
- ↑ ובכלוהם הביאו לפני המלך הדרין ויהודיע את שאר הכסף והעשויה כלים לבית ה' בלי שרת והעלות ובפות וכלי זהב ורסקו ויהיו מעלים עלות בבית ה' תמיד כל ימי הדרודע: דברי הימים ב כד יד

קרבן

שלשה עשר שופרות פ"ו שקלים

הערה

יט.

מסורת הש"ס

- א"ה ערובו מקראות יט כאן כי ירש"א דקרא יואמר המלך ויעשו ארון א' וגו' הוא דנ"ה ב' כי' ויפלא דקרא ויקב חור בדלתו הוא במלכים ז יב, ג' לעיל פי"ב הל"ד זש"ג, א' רב, ד' לקמן הל"א, ח' ב"מ טו א פסחים ז א ו' (ו חולין ז' ה,

עין משפט ונר מצוה

א א מ"י פרק ג משקלים הל"ד:
ב ב מ"י שם הל"ו:
ג ג מ"י פי"ו ממעשר שני הלכה יז:
ד ד מ"י פרק ג משקלים הל"ז:
ה ה מ"י פרק ה מפסח"ק הל"ח:
ו ו מ"י פי"ו מבלי המקדש הל"ט:
ז ז מ"י פי"ו ממעשר שני הלכה י:
ח ח מ"י שם הל"ט:
ט ט מ"י פרק י"ט מפסח"ק הל"ד:

נוסחת הבבלי

(א) לקינן לגזולי כו' (ב) כמין קובליים כו' יפלו לשקלים אוח כו' שמת (אכזים) א"ר אפי' כו' ונת מכו א"ל כו' עולה רבי חוקי' אחר בשם ר"ל תנאי ב"ר כו' עולות אס כן האשה כו' (ג) בירושלם בשעת הרגל מעשר ובשאר כל ימו' השנה חולין:

הגהות הגר"א

[א] האדמה הנסגרת כאן ל"ג לה ועיין במ"מ שהל"ך ממזר ויבא' דל"ו נגד בעל ק"ע דל"ג לה:
[ב] ל"ל כ"ל א"ל הפסולות ואח האבדיות:
[ג] ל"ג ל"ל דלא בין קינן לעלין בין לגזנה לזכר לכפרות כ"ל:

ציון ירושלים

ממשמרות וע"י ימות דק' ק"י רש"י שם ד"ה כל שכתב ששה חזי אבות אצל בגמ' שם שמעך דגס כשנת היה שמתה דוק ותשכח אצל מלחמי מנחות דק"י ע"כ שמואל ג"כ דלא היה רק ששה חזי אבות ובתעורה בלחמי כדברי באורך ואכ"מ:
תנאי ב"ד הוא המספק את הקינן מספק את הפסולות. עש"ך מ"מ

גליון הש"ס

[א] עיין ק"ע אמנם כדע"כ כתב בשם הירושלמי דצית דין הממונים על הקינן לוקמין משל צבור כפי אותן מעות שנמלא ומקינן אותן לבעל המעות וכו' ע"ש נראה שיהיו לה גרסא אחרת כאן ובאמת בשלי מה דק"ל כד"י דהמספק את הקינן מספק את הפסולות שהרי הרע"ב אומר כן לקמן מ"י קשה אמאי כתב כאן דבא משל צבור ונראה כיון דטעמו דר"י משום דלמי מקבל מעותיו עד שיאה המוצא מרנא כמ"ש הרע"ב שם א"כ זה דוקא כנפסלו אצל כאן כמע"מ דיקרבו הקינן לגזולי עולה שז כאן ר"ליו מונח אס כן אמאי יפסיד המספק את הקינן ומש"ה מקרי דבא משל צבור דדוק:

תורה אור השלם

- ויאמר המלך ויעשו ארון אֶת־דְּבַר־יְהוָה בְּשַׁעַר בֵּית־י' הַרְצֵב: דברי הימים ב' כו ח
- ויקח דָּוִד וְיִדְוֶדֶד הַבְּנוֹן אֶרֶץ אֶרֶץ ויקבַּח דָּוִד בְּדִלְתּוֹ וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֶצֶל הַפְּּוֹצֵחַ מִקִּימָן בְּבֹאֹ אִישׁ בֵּית־י' וַיִּתְּנוּ שְׂמֹחַ הַבְּהֵימִים שְׂמִירֵי הַסֵּף אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַהוּמָאֵר בֵּית־י' מַלְכִים ב' יב י
- אך לא יעשה בית יי ספות כסף מומרות מוקדחות וציצרות כל כלי יָהֹב וּבְלִי כֶּסֶף מן הַכֶּסֶף הַהוּמָאֵר בֵּית־י' מַלְכִים ב' יב יד

ומסתמא לשני מינין נדבות עשה אותן: **מפני הטמאין**. לעולם נדבה א' היתה אלא שהידוע נתנו בפנים אצל המלך אחר שינתנו בחוך כדי שיוכלו גם הטמאים דייינו טמאי מת ושרך ליתן לתוכו שהם מותרים לזבא במחנה לוי': **על שם וכו'**. כלומר ע"כ לומר דשמי נדבות היו דבמלכים כתיב אך לא יעשה בית ה' ספות מומרות וכו' מן הכסף המוצא בית ה' ובד"ה כתיב וככלותם וגו' את שאר הכסף ויעשוהו כלי שרת אלא ודאי דשמי נדבות היו ומן הכסף המוצא בית ה' הדרן **עלך פרק שלשה עשר שופרות** כלי שרת אצל מנדבה הכתובה בד"ה והיא ימנה חוך לבית ה' ממנה עשו כלי שרת: **ה"ג ספות כסף וכו'**. מן כסף המוצא בית ה':

ריבב"ן

מתני' מעות שנמלאו בין שופר שקלים לשופר נדבה. הולכין אחר הקרוב בין להקל בין להחמיר: **מתה על מתה יפלו לנדבה**. דנדבה חמורה כדולה עולה אצל שקלים שיביהן קילי קדושמיייה דנתינת לחומת העיר ומגדלותיה: **לנוס**. חמירא דלנוסה היא ענמה קריצה אצל ע"ים הן מכשירי קרבן: בין קינן לגזולי עולה יפלו לגזולי עולה. קסמנ כרבנן דקיי חובה הן ואחד לעולה וא' לנטעא ותטאת הבשר נאכל לכהנים ומיד שיש לו שעת היתר לכהנים אין צו מעילה והעולה כליל וחמירא טפי: בין חולין **למעשר שני**. לאו במקדש עסקינן אלא אס היו שני בצורי מעות במיתא מתה למחנה יפלו למע"ש ויחכלו בירושלים כגון שנשתמש בהן כאחד דאי לא היה אולינ בתר בתרא כדמוכח בפסחים כפ"ק (דף ק) ^[א]:

מתני' מעות שנמלאו לפני סוחר ממנה בירושלים **לעולם מעשר שני**. לפי שרוב מעות מעשר שני שלמים אאלה דאמיא שם שם כתיב הכא ויחלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך ומירושך וגו' עד ויחלת שם וגו' ויחלת [במזב] ויחמת שלמים ויחלת שם [דברים כז] לא שאינו רשאי לאוכלן בתורת חולין כלל אפילו בירושלים דלפילו בהתפסה לשלמים לא תפסי דאמרינן בפרק התורה א"ר ר' חיי המתפסים מעות מעשר לשלמים לא קנו שלמים ואם רצה ליקח בהן חטין או דבר אחר רשאי ומינא הכס הלווק היה לזבחי שלמים וצמחה לבשר תאווה לא יא' העור לחולין כגון שלקחה ממשות מעשר שני ומפסד דלפילו העור אינו בתורת ללאת העור לחולין כשאר שלמים שהעור לחולין ודלפילו של מע"ש דאמרינן בעירוינן פי"ג בנזקר מלמד שלוקמין בקר אגב עורו דשעיטא שהעור חולין גמור: **ובקר היום חולין**. ירושלמי אחר רבא בר חי"א בשם ר' יוחנן חוקה שאין כהן מוציא מעות מן הלשכה עד שמתחללת על הבמה: **(ובירושלים) כשאר כל ימות השנה חולין ובשעת הרגל גמור**. מפרש בפסחים פ"ק אחר רב שמעיה בר יוצא מ"ט הוציל וסוקי ירושלים עשויין להתכבד בכל יום וקמאי קמאי אלו להו: **ממני דלא כר'** יוסי דתנאי [ומוספתא פ"ג א"ר יוסי אלו דברי בית שמאי אצל ב"ה אומרים לעולם מעשר חוץ מהנמלאין בבר היות כשאר ימות השנה שהן חולין: **מתני' אצין עולם**. ודווקא שמתחלקין כמפורש במנ' יומא פ"ב ותמיכות חטאות וכו' דליכא לספוקי כגאס אצל חטאת שכיחא טפי מ"מ אייתנן שוה ליום ולילה ודוקא בעזרה איכא לספוקי כמתחלק אצל בירושלים לא דליכא נאכלת חוץ

לעזרה בירושלים בין אצרינ בין תמיכות זבחי שלמים וה"ה דליכא לספוקי במזרה ובמעשר בהמה ומירד דשכיח נקט: **וזו וזה תעובר זורמו ויא' ליום השפס**. ירושלמי אחר ר' יוסי יאות לאוכלו אי את יכול שמה נתקלקלה זורמו פי' שמה הוא נותר לשורפו אי את יכול שמה לא נתקלקלה זורמו כלומר שמה עדיין לא בא לידי נותר לפוס כן דריך מימר תעובר למחר ויא' לבית השרפה ולזבחי שלמים דריך אמה לפרש תעובר זורמו עד יום ג' שמה היום נשחט ואינו נותר עד יום ג' לשחיטתו: **מתני' אצין נטלו**. והאוכרין לוקה לפי שנתנבלה השליכוה אצרינ: **לחסיודם מותרים**. ירושלמי חמיות מותרות לא ממש מותרות אלא מותרות משום נבילה

יוס השלישי: **נמלאו צנזונין**. בערי ישראל: **איברים נעלו**. שכן דרך שחמתין הנציטם לאיברים שנועלו.

תקלין דחרתין

רשב"ג ז' נדבות וכו' ובד"ה מיירי נדבה חרתה היה לא לנדב"ה ודריש את שאר הכסף היינו נדבה חרתה ובמלכים דנדב"ה הוא: **נדבה אחת כתיבנו**. כלומר הן קרא דככלותם דכתיב ביה ויעשוהו כלים לבית ה': **לאחר שסוירו**. ודריש שאר הכסף המותר ממנה שגזו לבדק הבית עשו כלי שרת דלב ב"ד מתנה עליהן והוא באקוממא דבבלי שם: **וקשיא על דר"י**. דאמר נדבה אחת: **כשער בים ס' חולא**. משמע דשני ארזות היו אחד עמם בחור ואחד בפנים אלאם דשני נדבות וה"ו ומשני דלעולם א' היתה והשני היה מפני הטמאים שאסורין ליכנס ולכן נתנו להארוך חולה שימת שם ה' הדרן **עלך שלשה עשר שופרות**

מתני' מעות שנמלאו כו' יפלו לשקלים. דבמר קרוב אולינן: **לנדבה**. מפרש בגמרא: **לנוס**. דלנוסה ענמה קרבן ועלימ מכשירי קרבן: **גמ'** לא לריכא דלא כו'. קושא:

היא דפרקי וכו' לא היה לריך למיתני בין שקלים לקינן שהיו סמוכין זה לזה כדמתנ בפ"ו כדמתנ מזד' א' **ה"ג מחנה על מחנה יפלו לנדבה איה כו' שמה יפלו לשויי לנדבה**. שמשם לוקמים לחומת העיר ולא לקרבן ולכן יפלו לנדבה שביארו ממנה קין המוצא עולות: **כמו שמת**. כמו שהפריש שקלו ומת דלף או הוא בלא בעלים כמו במת ובמת דין דיפלו לנדבה כדאמר בסמוך: **פרישו שקלו כו'**. פריששו בפרק ז': **וקשיא יש חטאת כו'**. אלאמה בין קינן לגזולי עולה פרקי דקמתי במתני' יפלו לגזולי עולה והא בקינן היו אחד חטאת כו': **ה"ג טנאי ב"ד על המסורות**. דייינו כהאי גונא שנתותער על ידי שנאבדו ואי אפשר להביאם לידי קינן היו ליה מומחר חטאת דמתן כפ"ז ומותריהן נדבה והן עולות לקין המוצא: אס כן דתנאי ב"ד שיקרבו עולות לבד ולא יא' ואת לנטעא במה מתכפרת שזריכה א' לכפרה והוא החטאת ובאן לו קרייתו אלא עולות שאזין לכפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמדלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדמסי' מתניא לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות** ואת האבדות ואס כן ככהאי גונא יספיק המספק להקריב חטאת לכפרתה: **ה"ג לא לריכא דלא בין קינן כו'**. וכי לא היה לריך למיתני נמלא' בין קינן לעלין וכן בין לגזנה לזכר כדחשי' במתני' דשופרות לעיל ומשני מתניא זה הכלל דכלל מה דסייר והא דמני בין מעשר לאשמעינן דל"ד בשופרות אלא ה"ה בעגלות ובאלו השלשה דחשבי קמ"ל טעמא כדאמר בגמרא אית דבעי כו' ודמתין כובליא. ולנוסיה קמ"ל דלקרבן עדיף מעלי' דמכשירי קרבן הן וקמ"ל דיש חילוק ביניהם וסבויא דלעיל ולא כמ"ד דמשה אחס' לגזולי עולה כפרה דליכא דקדוש לגזולי עולה נחא' אס כן דמלאורייתא אולינן במר קרוב אמרינן ודאי של גזולי עולה מה שאין כן הכא דאמרינן משום חומרא דסיפקא דא לא מתכפר בחטאת: **ה"ג המספק את הקינן מספק את הפסולות**

קרבן

כל הרוקן פרק שמיני שקלים

הערה

כב.

מסורת הש"ס

לדעת ביה תרתי טומאתו בפנים וקילא טומאהו אבל נטמא בלזב הטומאה אין להשהות עד שתשרף אלף יואלאנה מיד וישרפהו בחזן: **ישרף בפנים**. דכיון דטהור מדאורייתא אפי' נטמא בחזן יט לקיים בו שריפתו בקדש: **גב' וזר הטומאה**. היינו שנטמא בטומאה דרבנן: **זו וזה לא דבר פורע**. בתמיה וכוין דמדאורייתא טמא אין להכניסו לעזרה האיל ואיל היה פסולו בקודש: **לא סוור רבנן**. לא פלפלו חכמים בדברי ר' יוחנן דלר' יוחנן ל"ק דלזב הטומאה חמירה אבל מולד הטומאה הקילו בה א"נ לא פלפלו חכמים בדברי ר"י דודאי קשיא אלף בדברי ר' קפרא דקדקו: **ומשני בגין דר"ע**. בשביל טעמו של ר"ע דקאמר מקום טומאהו שם שריפתו ה"נ קאמר ב"ש בלזב הטומאה ישרף בחזן אבל בולד הטומאה ישרף בפנים כיון

ריבב"ן

ומטאו ביום השניעי כל היכא דקרינא ביה ומטאו דרלוי לחיטוי (מי שראוי לחיטוי ראו) ^(א) לטבילה וקרינן ביה והפסג הנוגעת בו טמאה וכל היכא דלא קרינן ביה ומטאו לא קרינן ביה והפסג הנוגעת טימא לאפוקי כלי חרס ואוכלין ומשקין הואיל ואין להם טהרה במקוה: **אין נעשין אב הטומאה כפירש"י** בסוף עירובין: **ישרף בפנים**. במקום שזורפין שאר פסולי ק"ק דמניא פספחים פ"ב (דף כז) ר"ש אומר בקדש בלזב משקף לימד על חכמים ששריפתו בקדש אין לי אלף זו וז בלזב שאר פסולי ק"ק ואימורי קדשים קלים מנין מ"ל כל בקדש בלזב משקף ואמרינן בפרק טעול יום יום מ"ר ג' בית הדשנין הן א' בעזרה ששם שורפין פסולי ק"ק ואימורי קדשים קלים וכו': **חזן משטמאם בלזב טומאה** בחזן. שלא ישרפום בפנים דהואיל ויאל יאל: ב"ש **אומרים** ישרף דכל בחזן. וזהו דמניא לעיל פסולי קדשי קדשים נשרפין בפנים בשאר פסולין כגון הלן והיואל והשטט מור לזמנו וחזן לתקומו ויואל בו אבל פסול טומאה לא ויזירשומי מקשה בין לב"ש בין לב"ה ארי וודי לא דבר תורה הוא פי' בין שנטמאה בלזב הטומאה בין שנטמאה בולד טומאהו טמאהו לאו דאורייתא ואמאי מתקלן בין נטמא בלזב הטומאה לנטמא בולד הטומאה: **בתנא**: ר' אליעזר אומר בלזב **טומאה**. דחמירא טומאתו ישרף בחזן בולד הטומאה דקילא טומאהו מכנסיה בפנים ושורפה ור' עקיבא סבר מקום טומאתו שם תתא שריפתה בין שנטמא בפרק טעול בין שנטמא בולד הטומאה ישרף בפנים: **בתנא** **אבוי סמוי נפיון מחלי כנש** ולמטה **מתערב** כשומלינן אצרים מבית המטבחים מניחין האצרים כנש כדמן פתמין דיוומא הפסים הששן מי שחוט מי וזרק מי מעלה אצרים לכנש ומניא בסופא הפיים הרביעי מי מעלה אצרים מן הכנש לזמנא ושל מוספין יתנין מחלי כנש ולמטה כנמורה בין שנטמא בעלמא ושל ראשי חדשים יתנין על כרכוב המזמח ומפרש בתמכת סוכה (דף נה) א"ר יוחנן לידע שהוקע ר"ח בזמנו: **השקלים והפסוקים אין נוהגין אלף בפני הבית**. לפי שהשקלין נעשין לזרוך ממדידן ומוספין וצבורין ואל הנמה לעיל המזמח דכתיב והיטו לפני מזבח ה' ועשיו אין מזבח מעשר דגן דהיינו מעשר שיר נוהגין אפילו בזמן הזה וזרוך להעלות לירושלים כדאיתא בביאור פי"ק במעשה דר' אליעזר שהיה (ולן) כרס רבעי והפקידו לעניים מפני שלא היה יכול לעלות הוא ומתנו לעניים כדי שיוליכוהו שם וכרס רבעי ומעשר שני דיון שני דלפנין קודש קודש ממעשר ומתני' דלא כר' שמעאל דתניא כמורה בפ"ג ר' ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני בזמן הזה

לירושלים ודיון הוא צבור טעון בהלל מקום וכו' ומעשר בהמה וצבורות ימתין עד שיומנו וצבורות נותנין לכהנים ויאלכולם בעלים: **המקדיש שקלים וצבורים** ביו ר' קודש. צבורים ירקבו ושקלים גמלו: ר"ש אומר **האומר צבורים קודש אינו קודש**: ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן אלו ובין אלו לא קדשו. תניא בתוספתא בפ' צבור קינו של גר אינה נוהגת אלף בפני הבית ר' שמעון אומר אינו זרוך להביא מפני התקלה מפני מה אמרו שקלים אינם נהוגים אלף בפני הבית לפי שאין תורמין מן הישנה מפני מה אמרו ציבורין אינן נוהגין אלף בפני הבית משום ר' יהודה חמשה רבי שמעון בין אלו ובין אלו לא קדשו תני' ג'גר בזמן הזה צרוך להביא קינו רביעית כסף אר"ש ביטלה ר' יוחנן בן זכאי מפני התקלה מהו מפני התקלה כהרה דתני' אין מוקדישין ולא מעריבין ולא מחריבין ^(א)ולא מגביהין תרומות ומעשרות בזמן הזה ואם הקדיש או העריך או החריב ^(א)ואו הגביה הכסות הישרף הבהמה תיעקר כיצד נועל בפניה הדולת והיא מתה מאיליה והמעוות ילכו לים המלח: עבר והקדיש מן מה דאמר ר"ש ביטלה רבן יוחנן בן זכאי מפני התקלה הרא ^(א)אמרה עבר והקדיש קדשו רבי יודה ענתודרייא בעי קומי רבי יוסי הכא את אמר

תקלין חרתין

בלא"ט אין להשהות הטומאה בפנים עד שתשרף אלף יואלאנה מיד וישרפטו בחזן: **ישרף בפנים**. דכיון דטהור מדאורייתא אפי' נטמא בחזן יט לקיים שריפתו בקדש: **גב' דר קפרא אומר ר"ס אב הטומאה וזר הטומאה מדבריהם**. דמוקין מה דאמר בתנא' אר"ש ודאי דאורייתא אבל וזר הטומאה היינו דברבנן כגון שנגע במשקין דמדאורייתא אין אוכלין ומשקין מטמאין כלי שאין אוכל נעשה אב הטומאה ורבנן גזרי שיהא משקין מטמאין כלי משום משקא וז חובה שהן אב הטומאה כגון דרוק וממין רגליו חיה השכר נגע בולד הטומאה דרבנן וז דמדאורייתא לא היו אפילו וזר הטומאה דלין כלי טמא ממשקין ה"ל. והא דנקט אב הטומאה דאורייתא היינו דכל אב הטומאה דאורייתא. א"י משום דאיכא אב הטומאה דרבנן כגון מעט לעת שנגדה וביט הפרס וארוך העמנים: **בין צום בור**. בולד הטומאה היינו שנגע בשכר כבלי שנגע במקשה וז חובה שהוא וזר הטומאה דאורייתא והוי בשכר שני שהכלי שהוא ראשון לטומאה אם נגע בלזבל עשהו שני: **זו וזה לא ד"ם הוא**. בתמיה הא ר"י גס וזר הטומאה ד"ת היא ומ"ס לב"ש אר"ש מולד הטומאה: ושריף **ואפילו על ימים הלל**. מי לא קשיא לר"י: **לא סוור בין רבנן**. לא שקלי וטרי רבנן אלא לפירוש תמני' אליבא דר קפרא: **מה אין אר"ט בין בחזן בור**. וקשיא לרבי קפרא: **בגין דר"ע**. דראי קושעא דקאמר בסופא בין בפנים כי קושין אב ר"ע ס"ל מקום טומאתו שם שריפתו. וטעמיה דולד הטומאה משום דהוי טהור מדאורייתא דולד הטומאה דרבנן איירי כאלן ולכן ישרף בפנים מקום טומאתו: **בגין דר"ס ה"ג דר"ש אמר אוכלין ומשקין של מזוירט אין מביאין לג' מחטום**. ולהכי מה שנטמא בחזן אף בולד הטומאה דרבנן אין מביאין לפנים. ור"ש זה לא מלאתי מקומו. וגראה דכ"ז לטעמיה ארז דבספ"ק דכלים בתוספתא ר"ש אומר כשם שאין זבות ונדות ויולדות נכנסין להר הבית כך משכבין ומושבין כיואל ביהן. ויכי נמי בתלמוד אובלין ומשקין שלו שנטמא מחטום. ויגרסתה הספרים משתלחין שיצואה דלס כן אף בולד הטומאה בפנים ישרף בחזן מה"ט עוד שילוח אוכלין ומשקין מאן שמעת ליה: **בתנא' מחלי כנש ולמטה מתערב**. כהנים חורבים בפיים בלצורי הממדי להעלותם לא היו מעלים אותן בפעם אחת אלא נותנים אותן על הכנש ומחלי ולמטה נותנין אותו שרובת

ר"א אומר שנטמא באב הטומאה בין בפנים בין בחזן ישרף בחזן שנטמא בולד הטומאה בין בחזן בין בפנים ישרף בפנים ר"ע אומר מ"מקום טומאתו שם שריפתו: **גב' בר"ב** קפרא אומר אב הטומאה דבר תורה ולד הטומאה מדבריהם ר' יוחנן אומר בין זה בין זה דבר תורה וקשיא דר' יוחנן על דבית שמאי דבית שמאי אומרים הכל ישרף בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחזן מה בין אב הטומאה בחזן מה בין וזר הטומאה בחזן זה וזה לא דבר תורה הוא ואפילו על דבית הלל לא מקשייא דב"ה אמר הכל ישרף בחזן חוץ מה שנטמא בולד הטומאה בחזן מה בין וזר הטומאה בחזן מה בין אב הטומאה בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא לא הוו בה רבנן אלא על דבר קפרא וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי דבית שמאי אומרים הכל ישרף בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחזן מה בין אב הטומאה בחזן בין בחזן בין בפנים זה וזה לא ד"ת הוא ^(א)בגין דר"ע אמר מקום טומאתו שם תתא שריפתו ואפילו על דבית הלל לא מקשייא דב"ה אמר הכל ישרף בחזן חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים מה בין וזר הטומאה בין בפנים בין בחזן זה וזה לא מדבריהם הוא בגין דר"ש אמר ^(א)לאבכלו ומשקו של מצורע משתלחין חוץ לשלש מחנות: **הלכה ד בתנא' יאיבירי** התמיד ניתנין מחצי כבש ולמטה ^(ב)(במורה)

במערב של מוספין ניתנין חדשים וכל למטה (במערב) כמורה של ראשי חדשים ניתנין על כרכוב המזבח (למטה) מלמעל ^בהשקלים יוהביבורים אינו נוהגין אלא בפני הבית אבל ^בהמעשר דגן ומועשר בהמה וצבורות נוהגין בין בפני הבית ובין שלא בפני הבית המקדיש שקלים וביכורים הרי זה קודש ר"ש אומר האומר ביכורים קודש אינו קודש:

גב' ^(א)איזהו כרכוב המזבח ^(א)אמה בין קרן לקרן מוקם הילוך רגלי כהנים מוספי' שבת מוספי' ר"ח מי קודם ר' ירמיה סבר ^(א)מיזר מוספי' שבת ומוספי' ר"ח מוספי' ר"ח קודמין חייליה דר' ירמיה מן הרא שירוי' של שבת ושירוי של ר"ח ששירוי של ר"ח קודם א"ר יוסה שנייא היא תמן דאמר ר' חייא בשם רבי יוחנן כדי לפרסמו ולהודיע שהוא ר"ח ^(א)כיבדז היה עושה שוחט מוספי' שבת ואומר עליהן שירוי של ר"ח ברם הכא מוספי' שבת ומוספי' ר"ח מוספי' שבת קודמין על שם כל התרדי מחבירו קודם את חבירו: ^(א)שקלים וביכורים וכו': הא שקלים קדשו רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון בין אלו ובין אלו לא קדשו תני' ג'גר בזמן הזה צרוך להביא קינו רביעית כסף אר"ש ביטלה ר' יוחנן בן זכאי מפני התקלה מהו מפני התקלה כהרה דתני' אין מוקדישין ולא מעריבין ולא מחריבין ^(א)ולא מגביהין תרומות ומעשרות בזמן הזה ואם הקדיש או העריך או החריב ^(א)ואו הגביה הכסות הישרף הבהמה תיעקר כיצד נועל בפניה הדולת והיא מתה מאיליה והמעוות ילכו לים המלח: עבר והקדיש מן מה דאמר ר"ש ביטלה רבן יוחנן בן זכאי מפני התקלה הרא ^(א)אמרה עבר והקדיש קדשו רבי יודה ענתודרייא בעי קומי רבי יוסי הכא את אמר

צבורים ביו ר' קודש. צבורים ירקבו ושקלים גמלו: ר"ש אומר **האומר צבורים קודש אינו קודש**: ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן אלו ובין אלו לא קדשו. תניא בתוספתא בפ' צבור קינו של גר אינה נוהגת אלף בפני הבית ר' שמעון אומר אינו זרוך להביא מפני התקלה מפני מה אמרו שקלים אינם נהוגים אלף בפני הבית לפי שאין תורמין מן הישנה מפני מה אמרו ציבורין אינן נוהגין אלף בפני הבית משום ר' יהודה חמשה רבי שמעון בין אלו ובין אלו לא קדשו תני' ג'גר בזמן הזה צרוך להביא קינו רביעית כסף אומר ר' שמעון רביצ' בטלה מפני התקלה פי' הגר שנגבייר בזמן הבית היה זרוך להביא קרינן דמניא ^(א)אמר ככס כגר כלצבורים מה אצותיכם לא נכנסו לגרית אלף במילה וטבילה והרלאת דמים והאי דאמר רוצע שקל היינו דינר דכפרשית לעיל עמדו בו ביום שובילה והרלאת דמים כך הם לא נכנסו לגרית אלף במילה וטבילה

הכנש ט"ו אמה ונחליו שלגד מערב היו נותנין אותן: **ושל ר"ע על כרכוב המזבח**. בגמ' מפרש: **השקלים בור' בפני הבית**. שקלים משום דלזרוך קרבן ניהו וכשאין קרבן אין שקלים: **וביכורים**. דכתיב ראשית צבורי אלדמתך תביא בית ה' אלהיך בזמן שיש לך בית יט לך ציבורים בור': **מעשר דגן בור**. דקדושת הארץ לא בטלה: **מעשר כהמה**. בריש פרק תמרא דבבורות אמרו שיעלוהו מפני התקלה: **המקדיש שקלים וציבורים**. דאינס נוהגים אלף בפני הבית אם קאמר מללא נקט אלף הני תרתי: **ציבורים קדש אינו קדש**. כיון דבהדיא כתיב ביה תביא בית ה' אלהיך אפי' הפרישין דביעבד לא קדשי ואין שם ציבורים חל עליהן שלא בפני הבית: **גב' איזוהי כרכוב המזבח**. פרישת לעיל פרק ו' הלכה ה': **מוספי' שבת בור**. קאי אמתני' שהזכיר מוספי' שבת ור"ח. ושואל איזה מהן קודם להקריבה כשתל ר"ח בשבת: חילוי דר"י. ראייתו: **כדי לפרסמו בור**. הכי מתרין לה ר"י כבבלי סוכה דהאי חשיבותא דבדין להכירא שיכירו הכל דפשיטא להו לב"ד שקדשוהו כהלכתו ולא יגמגם לב אדם עליו דבזי בני אדם לא ראו חידוש הלגנה חוהי דוקא שזיר משא"כ לענין הקריבה בור' כל המדיר סי' כיכל הוא עשה סי' שזיר רלס חוהי קודם שזיר שבת וגירסתה הספרים שיצוט דמוכת: **הא שקלים קדשי רשבי' אומר משום ר"ס בור**. פליג אמנא דמתני' בשם ר"ש: **פניי בתמכת כרימות** ^(א) ^(ב): **רביעיות כסף**. רוצע דינר דלכשיננה בהמ"ק יצא קן דלאמרינן לזרוך קרבן וקרבן בפחות מרובע לא אפשר להפריש דלון מאין קן בפחות מרובע כדאמרינן בתמיתין ועמדו קינין כדכרעמים אכל פחות אי אפשר: **מפני הסקל**. שלא יהנה ממנו: **אין מוקדישין ואין מחריבין**. דחרס הוי קדש כהקדש דכתיב כל חרס קדשי קדשים: **ספק**. דלא לימו בה לדי מקלה: **לס המלח**. משום דנעיי שמיקא בשאר נהרות ויס המלח מטייל בצניה לכן אמר יס המלח: **עבר וסקדיש**. גבי רביעית כסף דגר אס עבר והקדיש לאחר שצטלה רביצ' ^(א). **מאי**. אס קדש בדיעבד ודינן כדין הקדש וחרס דתמן המעות יוליכו לים המלח או לא חל סם הקדש עלייהו: **מן מה ואמר מפני הסקל**. משמע דלא בטלה אלף מפני התקלה אבל בדיעבד קדשה: **ענתודריא**. שם מקומו: **הכא אס**

(א) ירושלמי מע"ש פ"ג הל"ה ועי' פסחי' פ"א הל"ו, (ב) סוכה דב ג, (ג) בבביות גג א, (ד) תוספתא פרק ג הל"ג, (ה) ירושלמי סוכה פ"ה הל"ו, (ו) סוכה דב ג, (ז) כרימות ט (ח) יומא פ"א ו"ש, (ט) ג"ל והיינו שיש לו טהרה בטבילה קרינן ביה והנפש וכו' וביה כפרש"י שם,

<div></div>		<div></div>
עין משפט		
נר מצוה		
יב א מ"י פרק י"ט מפהמ"ק הל"ו:		
ג ב מ"י פרק ו ממדיין הל"ו:		
יד ג מ"י פרק א משקלים הל"ח:		
טו ד מ"י פרק ג מצבורים הל"א:		
טז ה מ"י פרק א מתרומות הל"א:		
ז ו מ"י פרק ו מצבורות הל"ז:		
יח ז מ"י שם פ"א הלכה ה': יב ח מ"י פרק ו ממדיין הל"ז:		
כ ט מ"י שם הל"ו:		
כא י מ"י שם פ"ט הלכה ב: כב ח מ"י פרק י"ג מחסורי ביאה הלכה ה':		

נוסחת הבבלי

עלוי ג' מלות כור ר"י בר אבין בשם שמואל נחמא: (א) בגין דר"ע דר"ש אמר כי בגין דר"ש דר"ש אמר בור': (ב) כמורה של מוספין כי מתערב וכל ר"ח כי יתנין מתחת כרכוב כי מלמטה סו': (ג) מיזר מוספי' ר"ח קודם סו': (ד) אמרה הקדש עבר כי קומי ר"י בור' הלא כי ישנה היא אבל לבני בור' הלי' כר"ש:

הנהות הגר"א

[א] ה"ג מחלכו ומשקו של מזורע אין מביאין לג' מחטום. והי"פ בגין דאר"ש אוכלין ומשקין של מזורע אין מביאין לג' מחטום ולהכי מה שנטמא בחזן אף בולד הטומאה דרבנן אין מביאין לפנים ור"ש זה לא מלאתי מקומו וגראה דר"ש לטעמיה ר"ש דבספ"ק דכלים בתוספות ר"ש אומר כשם שאין זבות ונדו ויולדות נכנסין להר הבית כך משכבין ומושבין כיואל ביהן. והי"פ בתלמוד אובלין שלו שנטמא מחטום. ויגר הספר' משתלחין בשואה הוא דל"כ אף בולד הטומאה בפנים ישרף בחזן מה"ט עוד שילוח אוכלין ומשקין מאן שמעת ליה: [ב] מן כיכל הוא עשה וכו' עד גרס הכא ל"ג כאן רק לתמן קודם הפסקת שקלים וצבורים וכו': [ג] כאן גרסי' כיכל הוא עושה שוחט מוספי' שבת ואומר עליהן שיר ר"ח וגר' הספר' שטוט דמוכת: [ד] ולא מגביהין תרומות ומעשרות לא גרסינן: [ה] או הגביה ל"ג:

ציין ירושלים

דר"ש אומר מאבאלו ומשקו של מצורע משתלחין חרין לשלש מחנות. לא רלחתי מחכר וזאת אבל כהנהת הגאון מהר"א ביה מזה ע"ש: בליק

גליון הש"ס

[א] עיי' בתלמיל פ"ו ממעמ"ק הלכה ד':

מסורת הש"ס

כב:

קרבן העדה

כל הרוקין פרק שמיני שקלים

ריבב"ן

בצבעתים ושקל היינו סלע וסלע ד' דינרין. פי' אחר רוצע דינר כדאמרינן לעיל: ירושלמי עבר והקדיש מן מה דלמך ר' שמעון ריב"ו צטלה הדא אמרה עבר והקדיש קדשו ר' יודן צעא קומי ר' יוסי הכא אתמר קדשו פי כרוצע שקל של גר והכא אתמר לא קדשו פי בשקלים ובכורים אמר ליה תמן שמה יבנה בית המקדש ותמרט תרומת הלשכה בזמנה באלחד בניסן והכא מה אית לך רב אדא ורב המנונא גשם רב אמרי הלכה כר' שמעון:

סליקא לה מסכת שקלים בס"ד

תקלין חרותי

אמר קדשו. היינו כרביעית כסף דגרי כדאמר הכא: והכא אם אמר לא קדשו. היינו בשקלים לר"ש בן יהודה אליצא דר"ש דגם בשקלי' ס"ל דלא קדשו אף דדיעבד ומצביורים לא קשיא משום דאיתמעיטא לה מקדא דלא חל עליה שם ציבורים כלל אצל שקלים ס"ד דמשום תקלה גס כן דומיא דרביעית של גר ואס כן אמאי לא קדשו דדיעבד כמו רביעית של גר: ה"ג **סמן חזי מקדש**. להכי בשקלים לא קדשי דעיקר טעם דלין להקדיש שקלים בזמן הזה משום שאין מקדש ולא חל שם הקדש עליה כלל דאף אם יבנה בית המקדש חיישין שלא יצואו להקדש והוא דקאמר ויניח עד כ"ו שמה יבנה הבית כדאשון ניסן כחמלתה כמ"ש ויהי בחדש הראשון כו' הוקם המשכן ותמרט תרומת הלשכה מן החדש ולא יהיה ראווי שקליו שהקדיש כלל דהוי לה ישנה ולא משום תקלה דאף אם יבנה בית המקדש ככה"ג לא יקדש ולכן לא חל והכי איתא בתוספתא פרק בתרא דמסילתין טעמא דלין שקלים ניהגים בזמן הזה משום תרומה ישנה משא"כ הכא כרביעית כסף דגר דהקדש חל עליה דכשיבנה בית המקדש ראווי רוצע דינר שלו לקרנן רק דצטלה רבי יוחנן בן זכאי מפני תקלה להקדישו לבתחלה ולא אחי טעמא דתקלה ומפקיע לשם הקדש ממנו. וגיטסת הספרים משושים והקדשות אחרים מאן דכר שמיייה הכא: **סלנא כרבי שמעון**. דמתני' דציבורים לא קדשי ושקלים קדשי וכן קיטו של גר קדשו:

סליק לה מסכת שקלים בקור המרחם על אוהבליה:

לא קדשי דעיקר טעם דלין להקדיש שקלים בזמן הזה משום שאין מקדש ולא חל שם הקדש עליו כלל דאף אם יבנה כהמ"ק חיישין שלא יצואו להקדש והוא דקאמר ויניח עד וכו' שמה יבנה הבית כדאשון היינו בחדש ניסן בתחלתה כמ"ש ויהי בחדש הראשון כו' הוקם המשכן ותמרט תרומת הלשכה מן החדש ולא יהיה ראווי שקליו שהקדיש כלל דהוי לה ישנה ולא משום תקלה דמסילתין טעמא דלין שקלים ניהגים בזמן הזה משום תרומה ישנה משא"כ הכא כרביעית כסף דמסילתין טעמא דלין שקלים ניהגים בזמן הזה משום תרומה ישנה משא"כ הכא כרביעית כסף דמסילתין טעמא דלין שקלים ניהגים בזמן הזה משום תרומה ישנה משא"כ הכא כרביעית כסף דגר דהקדש חל עליה דכשיבנה כהמ"ק ראווי רוצע דינר שלו לקרנן רק דצטלה ריב"ו מפני תקלה להקדישו לבתחלה ולא אחי טעמא דתקלה ומפקיע לשם הקדש ממנו. וגיטסת הספרים משושים והקדשות אחרים מאן דכר שמיייה הכא: **סריב**

(א) אצל,

<div></div>
עין משפט
גרי מצוה
כג א מיי פיק ח מעריכין
הלי' ח ט:
כד ב מיי שם פ"ו הלכה טז:
<div> </div>

<div></div>
הנהגות הגר"א
[א] ה"ג א"ל תמן אין מקדש ויניח עד שיבנה כה"מ שמה יבנה הבית כדאשון ותמרט תרומת הלשכ' מן החדש בזמנה כה' בניסן והכא מאי אית לך רב המנונא ורב אדא בר אבהו גשם רב הלכה כר' שמעון כ"ל' והשאר שבינתי' נמשק ויה"פ תמן אין מקדש ולהכי בשקלים

לא קדשי דעיקר טעם דלין להקדיש שקלים בזמן הזה משום שאין מקדש ולא חל שם הקדש עליו כלל דאף אם יבנה כהמ"ק חיישין שלא יצואו להקדש והוא דקאמר ויניח עד וכו' שמה יבנה הבית כדאשון היינו בחדש ניסן בתחלתה כמ"ש ויהי בחדש הראשון כו' הוקם המשכן ותמרט תרומת הלשכה מן החדש ולא יהיה ראווי שקליו שהקדיש כלל דהוי לה ישנה ולא משום תקלה דמסילתין טעמא דלין שקלים ניהגים בזמן הזה משום תרומה ישנה משא"כ הכא כרביעית כסף דגר דהקדש חל עליה דכשיבנה כהמ"ק ראווי רוצע דינר שלו לקרנן רק דצטלה ריב"ו מפני תקלה להקדישו לבתחלה ולא אחי טעמא דתקלה ומפקיע לשם הקדש ממנו. וגיטסת הספרים משושים והקדשות אחרים מאן דכר שמיייה הכא: **סריב**

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הִדְרִין עֲלֵךְ מִסְכַּת שְׁקָלִים וְהִדְרִךְ עֲלֵן. דַּעְתָּן עֲלֵךְ מִסְכַּת שְׁקָלִים וְדַעְתָּךְ עֲלֵן. לֹא נִתְנָשִׁי מִינֶךָ מִסְכַּת שְׁקָלִים וְלֹא תִתְנָשִׁי מִינֵן לֹא בְּעֵלְמָא הֵדִין וְלֹא בְּעֵלְמָא דְּאֵתִי:

יאמר בן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹּהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתֵּהֱיָא תוֹרַתְךָ אֲמֻנוֹתֵנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֵהֱיָא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַר פִּפְּא רַמִּי בַר פִּפְּא נַחֲמֵן בַר פִּפְּא אַחָאי בַר פִּפְּא אָבָא מְרִי בַר פִּפְּא רַפְּרִם בַר פִּפְּא רַכִּישׁ בַר פִּפְּא סוֹרְחָב בַר פִּפְּא אֲדָא בַר פִּפְּא דְּרוּ בַר פִּפְּא:

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרַתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִפְיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה בָּלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאצְאֵינוּ וְצִאצְאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרַתְךָ: מֵאוֹיְבֵי תַּחֲכַמְנִי מִצּוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לְבִי תַמִּים בַּחֲקִיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם חִיֵּיתִנִּי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ לְמַדְנִי חֲקִיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֵלָה וְעַד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹּהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשִּׁמַּתְּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שִׁמַּתְּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנוּ מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אָנוּ מִשְׁכִּימִים לְדַבְּרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדַבְּרִים בְּטָלִים. אָנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים. אָנוּ עֹמְלִים וּמִקְבָּלִים שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאִינָן מִקְבָּלִים שְׂכָר. אָנוּ רֹצִים וְהֵם רֹצִים. אָנוּ רֹצִים לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רֹצִים לְבָאֵר שַׁחַת. שְׁנֹאמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידִם לְבָאֵר שַׁחַת אֲנָשִׁי דְמִים וּמִרְמָה לֹא יַחֲצוּ יְמִיהֶם וְאֲנִי אֲבַטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי בָשָׁם שֶׁעֲזַרְתָּנִי לְסִים מִסְכַּת שְׁקָלִים בֶּן תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְּחִיל מִסְכָּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרִים וּלְסִימָם לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד תוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמּוּרָאִים וְתַלְמִידֵי חֻכְמִים יַעֲמוּד לִי וּלְזֶרְעִי שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זֶרְעִי וְזֶרַע זֶרְעִי עַד עוֹלָם. וְתַתְּקִים בִּי בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתָךְ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָךְ. כִּי בִי יָרְבוּ יְמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים: אוֹרְךָ יְמִים בְּיַמִּינָה בְּשִׁמְאַלָּה עֶשֶׂר וּכְבוֹד: יְיָ עוֹז לַעֲמוֹ יִתֵּן יְיָ יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֵלְמָא דְּהוּא עֵתִיד לֵאֲתַחְדָּתָא, וְלֵאחֲיָא מִתִּיא, וּלְאַסְקָא לַחֲיֵי עֵלְמָא, וּלְמַבְנָא קַרְתָּא דִּירוּשָׁלַם, וּלְשִׁכְלַל הִיכְלִיָּה בְּגוּה, וּלְמַעַקַר פּוּלְחָנָא נּוּכְרָאָה מֵאַרְעָא, וְלֵאֲתַבָּא פּוּלְחָנָא דְּשִׁמְיָא לְאַתְרִיָּה, וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתִיָּה וְיִקְרִיָּה, וְיִצְמַח פְּרָקְנָה וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ. בְּחִיכוּן וּבִיומִיכוּן וּבְחִי' דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעִגְלָא וּבְזֻמָּן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֵלְמִיא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחְמַתָּא דְּאִמְרִין בְּעֵלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מֵאן דַּעֲסָקִין בְּאוֹרִיתָא, דִּי בְּאַתְרָא (קְדִישָׁא) הֵדִין וְדִי בְּכָל אֲתַר וְאַתַּר, יְהֵא לַהוֹן וּלְכוּן שְׁלָמָא רַבָּא חָנָא וְחֻסְדָּא וּרְחָמֵי וְחַיֵּי אֲרִיבֵי וּמוֹזוּגֵי רוּחִי וּפְרָקְנָא מִן קָדָם אֲבוּהוֹן דִּי בְּשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמִיא וְחַיִּים טוֹבִים עֲלִינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוּמֵי הוּא בְּרַחְמֵי וְעֹשֶׂה שְׁלוֹם עֲלִינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

^(*) פי' הגון על זה תמצא בספר החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בספר זכיות ח"א פ"ג, (** בסיומא וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש בב"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו.